הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר הפלאה

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות נזירות

רבי יוסף רוזין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות נזירות

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-נזירות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 8
הלכה ג 9
הלכה ד 9
הלכה ה 10
הלכה ו 10
הלכה ח 11
הלכה ט 11
הלכה י 12
הלכה יב 12
הלכה טו 12
הלכה טז 12
הלכה יז 13
פרק ב 14
הלכה ב 14
הלכה ד 14
הלכה ה 14
הלכה ח 16
הלכה יג 17
הלכה יח 17
הלכה יט 18
הלכה כא 19
פרק ג 20
הלכה ו 20
הלכה ח 20
הלכה ט 21
הלכה יא 24
הלכה יב 24
הלכה יד 25
הלכה יז 25
הלכה יח 26
פרק ד 26
הלכה ג 26
הלכה ה 27
הלכה ט 27
הלכה י 28
הלכה יג 28
הלכה יז 29
פרק ה 30
הלכה א 30
הלכה ב 30
הלכה ז 32
הלכה ח 33
הלכה ט 34
הלכה י 35
הלכה יא 37
הלכה יד 40
הלכה טז 40
הלכה יח 44
הלכה כ 45
הלכה כא 45
פרק ו 46
הלכה א 46
הלכה ב 47
הלכה ד 47
הלכה ה 48
הלכה ח 48
הלכה יא 49
הלכה יד 50
הלכה טו 51
הלכה טז 51

הלכה יח 52
פרק ז 52
הלכה ב 52
הלכה ג 53
הלכה ד 55
הלכה ו 56
הלכה ז 56
הלכה י 57
הלכה יא 57
הלכה יב 58
הלכה יד 60
הלכה טו 61
פרק ח 61
הלכה א 61
הלכה ב 64
הלכה ג 66
הלכה ד 66
הלכה ה 66
הלכה ו 66
הלכה ח 67
הלכה יב 67
הלכה יד 68
הלכה טו 69
הלכה יח 70
הלכה יט 71
הלכה כ 71
פרק ט 74
הלכה א 74
הלכה ב 74
הלכה ג 75
הלכה ה 75
הלכה ט 76
הלכה יא 81
הלכה יג 84
הלכה טו 86
הלכה טז 87
הלכה יז 87
הלכה יח 87
פרק י 88
הלכה א 88
הלכה ח 89

פרק א

הלכה א

הנזירות הוא נדר כו'. כ"כ בזה אם נזירות הוא דבר עצמיי וכיון דהוה נזיר ממילא אסור בהני דברים או הוא אוסר עצמו בהני דברים. וע' בראש רפ"א דנדרים ובירושלמי פ"א דנזיר וכ"מ. אך מ"מ כיון דעכשיו לאחר שאמרה תורה דנזיר אסור בזה לא גרע מידות נדרים. וע' במש"כ רבינו כאן בהי"א דאסור באותו הכוס ע"ש וכן בה"י פסק כמ"ד דאסור וע' בירושלמי פ"ב דכאן ה"ג דלא ס"ל כן רק דמותר אף באותו הכוס וכן מבואר שם בה"א כל הלשונות משמשות כו' חוץ מלשון נזיר וע"ש וט"ס שם וזהו גם כן כונת הגמרא בנדרים דף פ"ג דלמא מחרצן כו' ומטומאה ר"ל דאז הוה משום נדר. אך לאחר השלמת ימי הנזירות קודם הבאת הקרבן דקי"ל כאן דף ט"ו ע"א דסופג את הארבעים זה רק משום איסור לא מחמת הנדר ובזה פליגי באמת ריב"ח שם דס"ל דמלבד טומאה לא לקי משום דס"ל דחזינן דנזיר טומאה רק גזיה"כ דהרי נזיר שמשון אינו מוזהר על הטומאה כמבואר כאן דף ד' וע"כ משום דזה בגדר גזיה"כ. אך באמת בתוספתא ובירוש' מוכח דרק אם אמר הריני כשמשון בזה ס"ל לר"ש דלא מהני משום דשמשון הוה רק איסור כמבואר בגמ' כאן דף ד' ע"ב ולא גרס כגירסא דידן ובמה דאמר דלא כר"ש הוא משום דהמשנה מיירי דאמר הריני כשמשון סתם דאל"כ ל"ל הך כמי שעקר. וע' בהך דנדרים דף י"ט ע"ב ע"ש בתו"י וברש"י ובזה א"ש דרש"י דייק שם דלכך שמשון היה מטמא למתים משום דלא יצתה נזירות מפיו ע"ש ולכך י"ל דלכך לא מהני שאלה דזה הוה כמו גזיה"כ ולא בגדר נדר וע' כאן דף י"ד ע"א ומכות דף כ"ב ע"א ע"ש ברש"י והוא דאם אמר הריני נזיר שמשון יוכל להיות דמטעם גדר נדר אסור להטמא למתים רק לזה מהני שאלה וע' מה דס"ל לרבינו בהך דמנחות דף ק"ט ע"א ולק' בהל' מעה"ק פי"ד דמשמע שם דמ"מ אסור בהני דברים אף דהנזירות לא חלה עליו וכמש"כ וגם נ"מ לענין הפרה ע' כאן דף כ"ח ע"א דמוכח שם דגבי תגלחת טהרה אף דאסור ליטמא עד לערב כמש"כ רבינו מ"מ אינו יכול להפר מטעם זה וכן אמר שם טעמא דר' משום דאי אפשי באשה מגלחת והטעם משום דאז כבר נגמרה הנזירות שמחמת הנדר ולא נשאר רק איסור וכמש"כ בירוש' שם שניתק מל"ת לעשה ולזה לא מהני הפרה מטעם נזירות וגם נ"ל דאף לשיטת רבינו דס"ל דביטול מהני גם גבי אשתו זה רק על נדר דהאיסור הוא דבר שנדרה משא"כ גבי נזיר דאז הוא ממילא י"ל דלא מהני ביטול רק הפרה דאז הוה עקירת מה שאמרה בפיה אבל לא הביטול וא"ש קושית הראב"ד לעיל בהל' נדרים פי"ג ה"ז וזהו כונת הירוש' פ"ד דכאן הפר נדריה הפר מה שעליה ונ"מ ג"כ לענין השער אם יש עליו איסור לאחר הפרה בזמן

תגלחת טומאה אם יקבר. וע' במה דפליגי בירוש' כאן פ"ח ה"י גבי שער נזיר מצורע אם מותר בהנאה וע' בדברי רבינו לק' פ"י סה"ב ולק' אבאר זה וכן גם מה דאמרינן בירוש' כאן דנזירות שמשון היא רק הלכה ר"ל ג"כ דאמר רק הריני כשמשון ולא נזיר וכמש"כ וע' בירוש' כאן פ"ז סה"א דאמר שם דנזרו מרחם הוה אינה תורה ור"ל כך דהנה לפי מה דמוכח מירוש' כאן פ"ד ה"ז משמע כך דהא דאם הגיע לעונת נדרים בטלה הנזירות זה רק כשלא הדירו מרחם אבל אם הדירו מרחם הוה נזיר לעולם וע' מש"כ רש"י סוטה דף כ"ג ע"א ד"ה האיש ע"ש וכאן דף ד' ע"ב ד"ה ושמשון ע"ש ברש"י ותוס' וכן שמואל ג"כ היה כך וע' בספרי פ' נשא פסקא כ"ב במה דפליגי שם ת"ק וריב"ק ע"ש וזהו ג"כ כונת רש"י מכות דף כ"ב ע"א ע"ש. והנה באמת שם נזיר הוה עצם ולא מופרש ע' רש"י דף ד' ע"א דכאן ד"ה הריני וע' במה דמבואר בהך דנדרים דף י"א ע"א בתוס' ד"ה כולו גבי קרבן וכאן דף ט' ע"א בתוס' ד"ה הריני ע"ש וע' בהך דמנחות דף ג' ע"ב גבי שלמים אם זה שם דבר או על הפעולה א"כ לפ"ז נזיר ג"כ הוה כינוי וא"ש מה דנקט כאן רפ"ק דנזיר מן כינוים ע"ש בתוס' עוד נ"מ דהנה התוס' כאן דף ב' ע"א ד"ה נזיר ותוס' ב"ב דף קס"ד ע"ב כתבו דהני לשונות אף אם אינו מבין מה שאומר כיון דמכוין לשם נזיר הוה נזיר ע"ש ונ"ל דזה רק לדין נזיר אבל לגדר נדר אין כאן ולא כשיטת התו"י רפ"א דנדרים ע"ש וע' תוס' קדושין דף ו' ע"א בד"ה לא ע"ש ובתוספתא ספ"א דנדרים מה דאמר שם ראיתי לידור כו' וכן נ"מ גבי מופלא סמוך לאיש דשם רק אם מבין הלשון אבל אם אינו מבין אף דרוצה הוא לשם נזירות לא מהני ובזה א"ש לשון רש"י בנדה דף מ"ה ע"ב ע"ש:

ומ"ע. שיגדל כו'. והנה אם זה המצוה הוא רק שיהא לו שער לצורך גילוח או מצוה בפ"ע וע' מש"כ רבינו לק' פ"ז הט"ו דגבי מצורע ליכא הך עשה ע"ש ויהי' נ"מ לנזיר שמשון דליכא בו גילוח אם יש בו הך עשה ויהי' נ"מ לשאר המעבירין שלא כעין תער דליכא רק עשה דקדוש י"ל דגבי נזיר שמשון מותר זה וע' מה דס"ל לרבינו לק' פ"ו ה"ב דתגלחת סותר ל' יום אף אם יש לו עדין זמן כדי גידול שער דלא כשיטת רש"י ותוס' וכן מבואר בירוש' וזהו מה דר"ל בהך דנזיר דף מ' ובתער ע"ש בגמ' וי"ל כך דהא דסתר ל' הוא רק בתער אבל שלא בתער לא סתר רק צריך גידול שער וכן בתוך ימי טומאה אם גילח אז סותר רק ז' כן מבואר בירוש' בנזיר פ"ו ה"ג וע' בהך דכאן דף י"ז ע"א דמוכח שם דאף בהני גבי נזיר טמא אף דאותן הימים אינם עולים לו מ"מ אם גילח לוקה אך י"ל דזה רק שם דא"צ לגלח השער וא"כ אותו השער יהי' מגלח בטהרה אבל בנזיר טמא דמגלח תגלחת טומאה י"ל דאינו לוקה ובאמת בזה פליגי רבינו והראב"ד ז"ל בפ"י ה"ב ע"ש. אך ע' בירוש' פ"ג ה"ג ופ"ו ה"ג מוכח כך דהנה זה מבואר בנזיר דף ס"א דתגלחת

של נזיר טמא הוא מצוה לבד מה שצריך לאעבורי שער טומאה ע' כאן דף מ"ד ע"ב ע"ש וע' תו"י נדרים דף ד' ע"א גבי הך דב"ת תגלחתו וע' רש"י פסחים דף ע"ט ע"א דס"ל דשילוח תחת הדוד מעכב וע' תוס' מו"ק דף י"ח ע"ב ד"ה שלא ישהו אך רש"י שם נראה דס"ל דמיירי בנזיר טמא ע"ש וע' מש"כ רבינו לקמן בפ"ח ה"ה דמטמא לערב דוקא אף אם לא נתגלח והטעם משום דס"ל דעיקר מצות גילוח הוא כדי לשלח תחת הדוד וזה צריך דוקא בתער וע"ש בהל"ו אך שם י"ל דשם די אף בשאר מעבירין והטעם משום דמבואר בירוש' נזיר פ"ו ופ"ח דכיון שנזרק עליו הדם הוה השער כנשור ורק הדין מחמת שילוח תחת הדוד ולכך יש סברא בירוש' דנזיר טהור א"צ תער ע"ש ולכך אינו סותר בו רק תער אך זה יהי' תליא למ"ד דמריט ג"כ צריך העברת תער על ראשו ושם לא שייך דין דשילוח שער תחת הדוד כיון דליכא שער וע"כ המצוה היא רק העברת תער ולא משום הדוד וזהו כונת הירוש' ספ"ו דנזיר וט"ס שם וצ"ל נטמא בשר או אם נטמא הוא דאז א"א לשלח השער תחת הדוד ואמר דר"א לשיטתיה דמירוט צריך ג"כ תער. והנה זה דוקא גבי נזיר טהור אבל נזיר טמא אז הגילוח הוא משום העברת שער טומאה וגם משום מצות גילוח דעדין לא קדיש שערו בדם כמבואר בירוש' שם ושם אף לכ"ע מרוט א"צ תער ולכך ס"ל להירוש' דאף בשאר מעבירין סתר אך רק ז' וזהו כונת הגמ' דנזיר דף ל"ט ע"ב כגון שגלחוהו כו' מני ר"א ור"ל דיליף תגלחת טהרה מתגלחת טומאה ר"ל אם גילח בתוך ימי טומאה דלא סתר רק ז' וכ"כ בזה בביאורי על הירוש' ובזה א"ש ג"כ מה דרבינו לק' בפ"ו ה"א כ' דרק אם לא נשאר מן השערות כדי לכוף כו' דהוא תמוה לכא' לדידן כמבואר בגמ' שם רק דר"ל דכיון דהניח שוב לא הוה כעין תער ולא סתר ואם יש לו למנות עולה לו. וגם נ"מ דהני ימים לא מקרי רק יום גידול שער ונ"מ לסתירה כמבואר כאן דף י"ד ע"ב וע"ש דף כ' ע"א ולק' אבאר זה וע' כאן דף נ"ה ע"א במה דאמר שם מותיב רב שרביא כו' ואין מבטל בהם כו' ואמאי הא י"ל דנ"מ אם הוה הטעם משום סתירה דאז אם נטמא באותן הימים סותר הכל אבל אם משום גידול שער אז לא סתר הכל וגם נ"מ אם הוא מרוט דדין של גידול שער לא שייך גביה. אך י"ל דמ"מ שיעוריה דזמן גידול גמירי וזה תליא בהך מחלוקת דירוש' פ"ג דנזיר ה"ג דר"א ור"י וברש"י כאן דף ו' ע"ב אי נטמא ביום מלאת אם צריך גילוח וספירת ז' ואח"כ לחזור ולמנות ז' או דדי רק בהמתנת ז' ימים וע' כאן דף מ"ז ע"א ובתוספתא כאן פ"ב מוכח דסתר ז' ע"ש וע' דף ל"ט ע"ב ברש"י ותוס'. והנה בתוספתא כאן פ"ד אמר בזמן שאין לו לספור כו' לכאורה משמע דלא כשיטת רבינו והירוש' דסתירת תער כסתירת ממש אך באמת הך לספור ר"ל לספר היינו שלא נשאר בו לגלח דאל"כ לא סתר דלא הוה כעין תער וכמש"כ

וע' בירוש' כאן פרק ב' ה"ו ע"ש ושם הארכתי בזה וא"כ לפי"ז י"ל דרק היכא דשייך הדין של זריקת דם אז הגילוח הוא רק משום שילוח תחת הדוד משא"כ בנזיר שמשון דליכא גילוח וליכא דם אז י"ל דמ"מ יש מצוה דגידול פרע וע' בירוש' כאן פ"א ה"ב דמבעי ליה גבי נזיר עולם דמיקל אחת לי"ב חדש אם הטעם משום דבעי שער של י"ב חדש לגילוח או משום דבעי זמן של י"ב חדש ונ"מ אם נטמא באמצע וצריך למנות י"ב חדש אחרינא ע"ש:

הלכה ב

עבר וגילח כו' אחת משום כו'. כן מבואר בהך דנדרים דף ג' ונזיר דף ל"ח ע"ב ע"ש והנה ע' לעיל בהל' שבועות פ"א דלא הביא דגבי שבועה שייך בל יחל ע"ש בכ"מ וע' בהך דשבועות דף כ"ו ע"א מבואר שם ג"כ דיש בל יחל גבי שבועה ותוס' שם דף כ' ע"ב וע' בהך דנדה דף מ"ו ע"א דגם בהקדש יש הך לאו דבל יחל וע' לק' בהל' ערכין פ"א ה"א ופ"ו ה"א נקט ג"כ כן אך שם כיון דעדין לא נתקים הדבר שייך שפיר לאמר לא יחל וע' בהך מחלוקת דנדרים דף צ' ע"א בהני תרי לישני אם לא יחל הוא רק על דבר שכבר חל או על דבר שלא חל עדין ואנן קי"ל דרק על דבר שחל ע"ש וזה באמת כונת הגמ' נדרים דף ג' ע"ב מה דמקשה שם דאיך שייך גבי נזירות לא יחל ר"ל דהא הדיבור פועל דע"י דיבורו נעשה נזיר וכן גבי נדר כיון דהוא איסור חפצא נתקיים שפיר הדיבור שלו דהחפץ נאסר עליו רק גבי שבועה שייך זה דהוא איסור גברא ובמה שהוא עובר על השבועה הוא מבטל דברו ותירץ לעבור עליו בשנים ר"ל דגבי נזירות יש גם איסור פיו וזה הוה רק כמו דיבור בעלמא לא שחל על החפץ וכן גבי נדר אף דהוא איסור חפצא מ"מ יש לו עליו גם איסור גברא משום דיבוריה ע' בר"ן נדרים דף י"ח ע"ש וע' במה דס"ל לרבינו לעיל פ"ה דהל' נדרים ה"א דאחר אינו לוקה ובהל' שבועות פ"ה ה"ד ע"ש דגבי שבועה א"צ דיבור שלו דוקא וגבי נדרים צריך וגבי הקדש י"ל דכיון דצריך לשלם קרן וחומש אם אכלן בשוגג זה לא מקרי מחל דברו ונ"מ אם לר"ה דנדה דף מ"ו אם הקטן אכל ההקדש בשוגג אי צריך לשלם קרן וחומש ואי נימא דלא א"ש וע' בתו"כ פרשת אמור ופרשת בחקותי ובפי' הראב"ד ע"ש ועיין תוס' קדושין דף י' ע"א בד"ה ומקבל בסה"ד וצ"ל כה"ג וגבי ערכין משום דכל זמן שלא נתן הערך לגזבר לא קים כלל. כמבואר בחולין דף קל"ט ע"ש וע' בהך דסנהדרין דף ט"ו ע"א דמתפיס מטלטלין לערכין משמע שפיר דיש עליהם שם הקדש תחלה עד שלא באו ליד גזבר וצ"ל דס"ל דערכין הוה ג"כ יד לדמים ולפחות שבערכין וזהו כונת הירוש' ב"ק פ"ט ה"ו לא קבע לעצמו אלא ג' סלע דהיינו פחות שבערכין ובהני חל שעבודא אף על המטלטלין מה"ת. וזהו ג"כ כונת הגמ'

ערכין דף ד' ע"ב גבי ערך סתום לחד לישנא דאינו נידן בהישג יד ע"ש אך הירוש' פ"ב דנזיר ה"א לא ס"ל כן דאין דמים בלשון ערך ע"ש וכן הך דפ"ו דהל' ערכין עדין לא חל ההקדש ולפ"ז י"ל דאם נזיר נטמא בטומאות שהוא סותר ומגלח עליהם לא שייך בל יחל דהרי צריך למנות אחרים תחתיהם וכמש"כ וע' לק' ספ"ה בהכ"א וע' בהך דמכות דף כ"א וכבר עמדו בזה למה לא חשיב שם גם הך לאו דלא תאחר גבי טומאה אך נ"ל דהא דעובר על ב"ת זה רק בטומאות שנזיר מגלח עליהן ועי"ז פקעה הקדושה כיון דסתר ושייך ב"ת אבל בטומאה שאין הנזיר מגלח עליה אף דלקי כמו טומאה בחיבורין וכה"ג ליכא בב"ת ולכך בהך דמכות שם ר"ל כגון דנגע ע"י המחרישה במקום הטומאה וכעין הך דשבת דף י"ז ע"א ע"ש בתוס' ולכך ליכא כאן ב"ת וא"ש:

הלכה ג

נדר כו'. האחד ככל היוצא כו'. כ"כ לעיל בזה דרבינו ז"ל לא הביא כאן הך דמוצא שפתיך משום דבהל' ה' ס"ל לרבינו דכאן לא בעי שיבטא בשפתיו לגמרי ופי' שם הך דכאן דף ב' ע"ב קמ"ל כו' ר"ל דלא בעי משום דהוה בגדר קרבן ע' כאן דף ט' ע"א ד"ה אין שאלה ברש"י ובתוס' ע"ש וכן מבואר בירוש' כאן פ"א דלכ"ע כאן לוקה על הכנוין והא דצריך להוציא בשפתיו משום דכתיב כי יפליא כמבואר דף ס"ב ע"א וע' בספרי פ' נשא פסקא כ"ז ופסחים דף כ"ג ושם פסקא כ"ה דשער נזיר אף אם גלחוהו לסטים שלא בזמנו ולא ינתן תחת הדוד מ"מ יש בו קדושה וע' רש"י ע"ז דף ע"ד ע"א ובירוש' שם דמשמע שם רק משום דוד וע' תענית דף י"א דהוה מחלוקת אי הקדוש קאי אשער או אנזיר ע"ש. והך דכל היוצא חדא משום דילפינן ממנו ידות כמבואר בנדרים וגם נ"מ להך דה"ד גבי האומר לא אפטר דשם עדין לא חל עליו וע' בהך דשבועות דף כ"ו ע"ב מוצא שפתיך כו' ומש"כ רבינו לק' בהל' מעה"ק פ' י"ד הי"ב ומבואר שם דלא מהני בלב רק להתחייב בדבר אבל לעשות הדבר כגון קרבן להקדישו לא מהני בלב וכן מבואר בירוש' פ"ג דתרומות ע"ש וגם יהי' נ"מ אף דקי"ל דאסור לנזור מ"מ אם נזר אי מצוה לאתשולי וע' בהך דערובין דף ל' ע"ב מה דדחק שם מה בין נזיר ביין לישראל בתרומה ולא אמר משום דזה עומד לישאל וכמו הך דנדרים דף נ"ט:

הלכה ד

האומר לא אפטר כו'. עיין מש"כ רבינו לקמן בהל' ערכין פ"ו הל"ג ובהשגות עי"ש. אך באמת כך דע' ברא"ש כאן אם זה הוה כמו קבלה או רק כמו חיוב להתחייב וע' בהך דנזיר דף ט"ז ע"ב דאמר אף לר"י מיתלא תליא כשנזר בביה"ק ע"ש ברש"י ותוס'. אך באמת כך דכיון דקיבל עליו נזירות העשה חלה עליו ע"י הקבלה דזה בגדר נדר אך

הלאוין חלין ממילא ואם נזר בביה"ק אז העשה מיתלא תליא דטמא אין עליו קדושה ואם אמר לא אפטר האיסור נזירות לא חל עליו אך מ"מ יש עליו חיוב לקבל נזירות כמבואר כאן דף ד' וזהו כונת רבינו לקמן בהל' ערכין שם דלא כהר"א ע"ש. גם י"ל כך דהא לא אמר לא אפטר עד שאקבל רק אמר עד שאהי' ובלא קבלה ליכא נזירות כלל וע' מש"כ רבינו בהל' מכירה פכ"ב הט"ו דגבי שכ"מ כיון דציוה שיעשו כן הוה כמו שהקדיש ע"ש בהשגות ועיין מש"כ רבינו בהל' ערכין פ"ו ה"ט דהקדיש לאחר ל' ושחטו בתוך ל' מותר רק בהנאה משמע אבל באכילה אסור דלענין זה הדיבור חל עליו וע' בנדרים דף כ"ט ובירושלמי פ"ג דקדושין ושם אבאר זה ומש"כ התוס' מעילה דף י"ב ע"ב גבי תורים שלא הגיע זמנם ע"ש וזהו באמת ג"כ מש"כ התוס' ערכין דף ו' ע"ב ד"ה כי שכ' דבנודר ומעריך שמא יחול מיד והוא תמוה דהרי מבואר שם בגמ' דף כ' להיפך דלא חל קודם העמדה והערכה בדין ע' לקמן בדברי רבינו בפ"ק מהל' ערכין הכ"א ע"ש. אך ר"ל דכיון דיוצא ליהרג חל על היורשים החיוב מחמת מצוה לקים דברי המת וכמבואר בירושלמי פ"ו דגטין על הך דדף ז' ע"ב באומרת תנו שערי לבתי ע"ש ולכך חייבים וע' מש"כ רבינו לקמן פ"ד ה"י אך לא דמי דשם קיבל עליו נזירות ועיין בהך דעירובין דף מ"ג ע"ב ובדברי רבינו שם אך זה נ"ל דאף דרבינו פסק דחל עליו אף שעדין אינו בגדר חיוב מ"מ לא הוה רק איסור גברא ולא איסור חפצא דהא אין לחפץ ע"מ לחול וא"כ י"ל דאז אינו חל על מצוה כדבר הרשות ובזה יש לבאר הך דעירובין דף מ"ג הנ"ל ולקמן אבאר זה:

הלכה ה

אין אומרים כו'. ולכך לא הביא כאן הגמ' הך מחלוקת דכינוין ע' בתוספות כאן ובריש נדרים ובירושלמי בזה ומש"כ התוס' כאן דללקות הוא לקי צ"ל דס"ל דנזירות יש בו ג"כ בל' נדר וכמש"כ ועיין בהך דזבחים דף קי"ז ע"ב מחלוקת דר"מ ורבנן גבי נזירות אי מקרי ישרות או חובות ע"ש וע' חולין דף מ"א ע"ב ובמש"כ שם בדברי רבינו בהל' שחיטה וע' כאן דף ל"ב ע"ב גבי הך שטפוהו רבנן לר"א אף דר"א ס"ל בערכין דף כ"ג דאין שאלה להקדש ע"ש וכ"כ בזה בהל' נדרים:

הלכה ו

האומר אהיה כו'. בגמ' נקט אהא. וע' תוס' כאן דף ב' ע"ב ד"ה אמר שמואל ובמש"כ הר"ן בנדרים דף ט' ע"א ד"ה כשהיה ותוס' סוטה דף כ"ד ע"ב. ובירוש' כאן דלא ס"ל לחלק כחילוק התוס' וזהו כונת הגמ' כאן דף ל' ע"א אלא דאמר אהא כו' ר"ל דכיון דאמר לשון אהא בשביל אבא זה גופא הוה יד לנזירות והוה כמו נזיר עובר לפניו ושם אירי דכבר הגיע לעונת נדרים כמבואר שם:

הלכה ח

כל כינוין כו'. כיצד מקומות כו'. כ"כ בזה ועי' בירוש' כאן דלא משמע כן ונקט שם אומר לו שמור ושמעת ועי' בהך דמנחות דף פ"א ע"ב ובירוש' כאן פ"ב ה"ד ע"ש ור"ל דס"ל דהני קרבנות שמביא הוא ממילא ולא מחמת נדרו וזה ג"כ סבר אביי בהך דמנחות שם דהלחם של תודה לא מן נדרו רק זהו חיוב התורה וכיון שמחויב תודה חיבתו תורה להביא לחם ולכך אזלינן בתר עיקר ולא מהני כונתו וע' ב"ק דף י"ג ע"ב דלחם הכשר דתודה הוא וזה תליא ג"כ בהא דאמרינן במנחות דף מ"ו ע"א גבי לחם פסול והבשר יאכל דיש מציאות שתודה יהא בלא לחם וע"ש בתוס' דף מ"ז ע"ב דס"ל דרק אם זרקן שלא לשמן דא"א שיהא תודה בלא לחם וזה תליא במחלוקת דאביי ורבא הנ"ל וכן גבי נזיר הך דדף נ"ט ע"ב גבי נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין פליגי ג"כ בזה אם הקרבנות הם ממילא ולא שהוא קבעם אז יכול להביא לחצאין אבל אם הוא קבען ע"י נדרו אז א"א וע' זבחים דף ס"ז ע"ב ושם דף ק"ט ע"ב ודף ק"י ע"ב ובמנחות דף ק"ד גבי אם הוקבעו וע' בהך דחגיגה דף ח' גבי טופלין ובתוס' שם בשם הירושלמי אם אדם חולק חובתו לשתי בהמות וכ"כ בזה ולכך ס"ל להירושלמי דאף דאין זה מה"ת מ"מ כיון דהקרבנות הם ממילא שפיר חייב בקרבן כיון שנתחייב בנזירות וכעין דאמרינן בירושלמי דנזיר פ"ח וכ"מ גבי עד אחד דכיון שהוחזק שפיר לוקין על פיו ע"ש וה"נ כן כיון שהוחזק להיות נזיר שוב מייתי קרבנות כיון דזה בא ממילא וכמש"כ:

הלכה ט

האומר כו' הואיל ודבר שנזר כו'. ואף דאמאי לא נימא שיהא רק נזיר שמשון דמותר לטמא למתים כמבואר צ"ל דזה ס"ל דלד"ה גבי נזיר שמשון הוה רק דין לא מצד הנדר ולא מהני רק אם אמר הריני כשמשון אבל יד לזה לא שייך ולכך לא הביא רבינו ג"כ הך דין המבואר בירושלמי כאן פ"א ה"ב דיש כינוין בשמשון ע"ש והירושלמי והתוספתא אזלי לשיט' דס"ל דאם אמר הריני נזיר שמשון הוה נזיר גמור כמש"כ לעיל משא"כ גמ' דידן לא ס"ל כן ועי' מש"כ הר"ן ז"ל בנדרים דף פ"ג ע"ב דגבי טומאה לא שייך אין נזירות לחצאין משום נזיר שמשון וזהו כונת הירוש' כאן דנזיר שמשון אינו תורה ר"ל לא בתורת נדר וכמש"כ התוס' תמורה דף ל"ב ע"ב גבי חרמי כהנים ג"כ כן דזה רק דין לא בגדר נדר והקדש וכש"כ לפ"מ שכתבתי לעיל דהעשה של קדוש יהי' לא שייך גבי נזיר שמשון וא"כ ממילא ליכא בו הך גדר נדר לפמש"כ לעיל וא"ש:

הלכה י

אבל האומר כו' אסור בהם כו'. ע' בהשגות. אך טעם רבינו משום הך דהי"א כאן דמבואר שם דאסורה באותו הכוס ע"ש ואף דבירושלמי שם מבואר להיפך דגם באותו הכוס מותר ס"ל לרבינו דגמ' דידן לא ס"ל כן וכמש"כ לעיל דיש בלשון נזירות גם לשון נדר וכן ג"כ גבי תענית בהך דתענית דף י"ב ע"א ג"כ כן משום דהתענית הוא דבר וממילא הוא אסור לאכול דע"י אכילה הוא מבטל התענית אך זה רק כל היום אבל בתענית שעות או בלא קבלה הוה רק גדר שאוסר עצמו מלאכול וזה מד"א שם לצעורי בעלמא וע' מכות דף כ"ד ע"א דא"ש ע"ז נשבע להרע כו'. ע' תוס' כאן דף ב' ע"ב ד"ה לימא וכ"כ בזה:

הלכה יב

ואם הגיע כו' אינו בן חיוב כו'. ע' מש"כ רבינו בהל' אישות פ"ד הי"ח ובהל' גירושין פ"ב ובהל' יבום פ"ב ובהל' תרומות פ"ד ובתוספתא שם פ"ג ובהל' מכירה ס"פ כ"ט ע"ש וכאן כ' הטעם מחמת בן חיוב ולא מחמת שאינו בן דעת וע' בהל' שחיטה פ"ב הי"ב ופ"ד ה"ה ע"ש. אך י"ל דנ"מ לפ"מ דקי"ל דגבי נזירות גם אחר אסור לגלחו אם קיבל עליו נזירות קודם ואח"כ נעשה שיכור כשכורו של לוט ואז ליכא איסור אף ע"י אחרים וכן למה דקי"ל דהאב מדיר את בנו בנזיר אם היה אז שיכור כך אינו חל עליו כלל הנזירות ועיין בהך דכריתות דף ו' ע"ב גבי הסך לעכו"ם ולמתים ע"ש וע' בתוספות סנהדרין דף מ"ז ע"א וגטין דף ע' ע"ב גבי ישן משום דבידו. וכאן לא משום דפקע ממנו החיוב כעת וכ"כ בזה בח"א:

הלכה טו

אמר יודע הייתי כו' עיין בהשגות. ועי' מש"כ רבינו לעיל ספ"ג מהל' שבועות וע' בירושלמי נזיר פ"ח ה"א דא"ש תנאי היה בלבו לכשאטמא תפקע ממני נזירותי. ועיין בהך דב"ק דף ק"י ע"ב מש"כ שם דהיכא דאח"כ נעשה דין לא מחמת הקדישו לא מהני בזה תנאי דזה ממילא וכיון דקי"ל דטומאה סותרת וא"כ שוב זה הוי גדר דין ולא מהני בזה תנאי והוי כעין תנאי ומעשה בדבר אחד וצ"ל דקאי אטומאה שאין הנזיר מגלח עליה וע' בנדרים דף ט' ע"ב דאמר שם כשהם טמאים מתחרטים כו' וע"ש ברא"ש ור"ל דהחרטה לא מהני רק שתפקע ממנו הנזירות הישנה אבל תחול עליו נזירות אחרת וכמבואר בירוש' שם ולזה מהני תנאי וא"ש:

הלכה טז

האומר כו' זה הכלל כו' עיין מש"כ בזה בח"א בהל' אס"ב ע"ש:

הלכה יז

האומר הריני נזיר כו' טומטום או אנדרוגינוס כו'. עיין בירושלמי כאן דגבי טומטום ואנדרוגינוס צריכא. ועיין ב"ב דף קמ"א ע"א ובתוס' שם גבי לשון ב"א ובהך דנדרים דף י"ח ע"ב גבי כוי ע"ש ברא"ש ועיין מש"כ רבינו בפיהמ"ש פ"א דמס' בכורים דהתורה ר"ל דוקא ודאי ולא ספק ע"ש גבי חלוקת א"י ועיין מש"כ רבינו בפ"ג מהל' איסורי מזבח ה"ג דיש עליהם שם אחר לגבי קדשים ועיין בכורות דף נ"ז ע"א דיש גם על טומטום שם בריה ובהך דיבמות דף ק' ושם קאי גם על אדם ע"ש אף דשם י"ל כמו הך דבכורות דף מ"ב ע"ב גבי מטיל מום עיין בכורות דף מ"ב ע"ב ע"ש ואאריך בזה בהל' בכורות פ"ב ה"ה והנה כאן גבי נזירות אם ילדה טומטום ואח"כ נקרע ונמצא זכר אם חלה עליו הנזירות ועיין בהך דב"ב דף קכ"ו ע"ב דמוכח שם דרק מכאן ולהבא יש עליו שם זכר ולא אמרינן בזה איגלאי מילתא למפרע וא"כ נ"מ הכא גבי נזירות כה"ג ועיין בירושלמי כאן פ"ה ה"ה גבי החזירוהו הגנבים בלילה אם למפרע הוה נזירות או מכאן ולהבא ע"ש וגם אם נימא דהוה נזיר אי מוטל עליו החיוב לקרוע את הטומטום כדי לברר וא"כ י"ל מש"כ הירושלמי כאן צריכא קאי אטומטום לבדו משום דיכולין לקורעו וגם נ"מ אי טומטום ואנדרוגינוס גם במעי אמם הם כך עיין בהך דחולין דף ע"ד ע"א גבי ה' רגלים ועיין תמורה דף י"א ע"א דמשמע שם דגם במעי אמם הם כך והא דאמר בתמורה דף כ"ה ע"א תפסינהו קדושה דאימיהו עיין בתוס' שם ובזבחים דף קי"ד ורש"י תמורה דף י"ז ע"א ד"ה במקדיש וד"ה ואליבי' י"ל דבשעת עיבור לא הוה זה פסול בטומטום ואנדרוגינוס גם זה י"ל דזה אתיא אליבא דשמואל שם דס"ל דחלה עליו קדושת הגוף דכאן גבי נפל משמע דאם אח"כ נתקלקל בשעת לידה מ"מ הוה נזיר ועיין בהך דיבמות דף פ' ע"א גבי סריס חמה דמשמע שם דנעשה לאחר העיבור ובירושלמי שם בה"ה גבי הושיט ידו וסירסו בפנים דמיקרי לא היתה שעת הכושר ע"ש ובחולין דף ע"ד הנ"ל ועיין מש"כ רבינו בהל' עדות פ"ט ה"ג ומש"כ בזה בח"א בהל' אישות גם י"ל דכונת הירוש' כגון אם אמר בן או בת ועיין ברא"ש נדרים דף י"ח ע"ב גבי כוי דזה הוה כמו בריה אחרת וה"נ כן וע' ב"ב דף קמ"א ע"א ג"כ כה"ג:

שם הפילה אשתו כו'. עיין מש"כ רבינו לקמן פי"ט ה"ג והנה לפ"מ שפסק רבינו כאן דלא הוה נזיר צ"ל דר"ל כך דהנה בירושלמי כאן פ"ב ה"ט ופ"ג ה"ב ובשבועות פ"ד ופ"ח מבואר דהפרשת הקרבן קודם החיוב לא מהני ועיין במה דמפרש רבינו הך בעיא דבכורות דף ל"ט ע"א בהל' איסורי מזבח ספ"ב דאם מכאן ולהבא אף לאחר שנתברר שהוא מום נהנה מ"מ לא מעל כיון דאז לא נקרא עליו שם פדיון ע"ש ולא כרש"י וס"ל

דכאן גבי מעוברת י"ל דס"ל דיש עליו חיוב נזירות ויש עליו שם ולד ובאמת נ"ל דאם אמר לכשיהא לי בן והפילה י"ל דאף אי נימא דהוה בן קימא עד עכשיו מ"מ שם בן אין עליו כשהוא עובר וכעין שכ' התוספות בחולין בכ"מ גבי חלב כה"ג ובזה גם ר"ש מודה דפטור אך מלשון הגמרא כאן דנקט לכשיהא לי בן לא משמע כן ועיין מש"כ בזה בהל' אישות פ"ז הט"ז אבל אם הפילה אז הוה ספק אם יש שום צד חיוב שיהיה כמו קדם נזרו לקרבנו ולכך שינה רבינו שם לשון הגמרא שכ' שהפרשת הקרבן היה קודם שהפילה בעודה מעוברת דאז י"ל דמהני הפרשה וכמש"כ:

פרק ב

הלכה ב

ואם אחר שנגנבה. עיין תוספות כאן דמשמע דס"ל דצריך היתר חכם ע"ש ועי' במחלוקת דנדרים דף ס"ה ע"א בהך דר"ה ור"י גבי מת ומש"כ רבינו בפהמ"ש כאן וע' בתוספתא דנדרים פ"ה גבי הנודר מן הבית ונודע אח"כ שנפל לו בירושה קודם נדרו דמבואר שם דצריך היתר חכם עי"ש וצ"ל דמיירי במפרש כעין דאמרינן בירושלמי כאן גבי הריני נזיר על הבהמה שיש לו כו':

הלכה ד

וכן אם שמע כו'. ע' רש"י כאן דף כ' ע"ב ד"ה יתיב ר"ל דאמר שם דכי שקלת לחדא כו' ר"ל דס"ל כמש"כ לעיל פי"ג מהל' נדרים הי"ט דהדיבורים המיותרים לראשון נחשבים מן הזמן של כדי דיבור וכיון דכאן אם אמר הריני או אהא בלבד משכחת לה דהוה נזיר וס"ל כמש"כ הר"ן נדרים דף ט' ע"א ודלא כשיטת התוספות כאן דף ב' ע"א דהריני בלחוד לא מהני ועיין מש"כ התוספות סוטה דף כ"ד ע"ב מבואר ג"כ כן דמהני הריני בלבד נמצא הדיבור האחר נחשב מהזמן זהו כונת רש"י ועי' שבועות דף ל"ב ע"א:

הלכה ה

האומר כו' נזיר מיד כו'. משום דס"ל דזה תליא בהך דכאן דף י"א ע"ב דואני אתחילת דיבורא קאי ועיין לקמן פ"ח הי"ט וכן מבואר בירושלמי כאן פ"ב ה"ה ופ"ד ה"א וט"ס שם עי"ש:

בהשגות. בסה"ד וכיון דלא פליט מחד כו'. ע' כאן דף ח' ע"א. אך כיון דשם הוה נזירות אחת הוה ספיקא לחומרא מה שאין כן כאן וע' בירושלמי כאן פ"ב ה"ח דהוה מחלוקת דאמוראי גבי ספק אם קבל עליו נזירות אחת או ב' נזירות אם ספיקא להחמיר או להקל וגמ' דידן לא ס"ל כן וע' בהך דעירובין דף ל"ו ע"א דא"ש מספיקא לא פקעא כו' ועי'

בירושלמי כאן פ"ג ה"ה דאם אמר הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר ונולד בין השמשות הוה כמו ב' ימים יום א' לו ויום א' לבנו וצ"ל דהירושלמי ס"ל דביהש"מ הוא כלול משניהם וכל רגע ורגע שבו יש בו יום ולילה ועי' בהך דעירובין דף מ"א ע"א במה דמבואר שם אי אתם מודים כו' שמפסיק מבעוד יום ע"ש בתוס' ואף דלכאורה ממ"נ הא מה שמפסיק לאכול הוא מחמת חשש שמא הוא לילה ואז לא הוי שבת וע"ש בתוס' דף ל' ע"ב ד"ה ולפרוש וע"כ צ"ל כמש"כ דיש בו ב' הזמנים וע' בהך דהוריות דף ד' ע"א גבי מה דאמר שם דאם הביא כפרתו בין השמשות אין צריך להביא קרבן אחר אף אשם תלוי ובירושלמי שם פ"ג דאמר שם משום דספק כפרה כיפר וגם אם שבת ויו"כ ועשה מלאכה ביהשמ"ש פטור וא"ש דממ"נ והרי אם נימא דהוא יו"כ א"כ הוה ודאי וחייב חטאת וא"א לכפר אלא ע"כ צריך לומר דהוא כלול משניהם לגבי דין ומ"מ גם שם יו"כ עליו וכיון דלענין דין הוא רק חיוב ספק בגדר אשם תלוי לכך מכפר עליו יו"כ וע' בתוספתא כריתות פ"ב דמבואר שם להיפך רק דאם הקריב אז קרבן של מחוסר כפרה צריך להביא חטאת העוף הבאה על הספק ועי' בירושל' פסחים פ"ח סה"ב דמבואר שם ג"כ דגבי דם חטאת ודם אשם אין צריך להביא אשם תלוי וע' מש"כ רבינו בהלכות שגגות פי"א ה"ב דמחוסר כפרה שאני אך אי נימא כמש"כ י"ל דיש נ"מ אם הפסול הוא מחמת לילה או מחמת שאינו יום דבין השמשות יש בו ב' הדברים יום ולילה כיון דהוא בא משניהם וע' בהך דסוכה דף מ"ו ע"ב מה דמחלק שם בין סוכה ללולב ועי"ש בר"ן אם הטעם הוא משום דלולב רק מדרבנן אך למש"כ א"ש דלולב הפטור בו משום לילה ויש בו לילה ג"כ וסוכה משום דעבר זמנו ומספיקא לא פקע כמו הך דעירובין הנ"ל. ועי' בהך דשבת דף קל"ג ע"ב דמשמע שם לכאורה דאי הוי מסתפקי בזמן של ביהש"מ דיצא ידי מילה ע"ש וע"כ צ"ל דלא דהפסול הוא לילה רק דצריך יום וגם בזמנו הוא ג"כ וכמש"כ וכ"כ בזה בהלכות שבת. ועי' בירושל' ריש ברכות מה דמביא ראיה מהך דהקורא קודם לכן לא יצא וזהו בהש"מ דספק קרא ק"ש ספק לא קרא חוזר וקורא ע"ש. וכ"כ בזה. אך זה תליא בהך פלוגתא דפליגי בתוספתא ספ"ד אם תיכף משעת השלמת הנזירות הראשונה חלה עליו השניה או לא ועי' מש"כ רבינו לק' פ"ג הי"ח ע"ש ושם פסק רבינו ג"כ לחומרא אך י"ל דשם בתוספתא אזלא לשיטתיה אם תגלחת מעכבת או לא וע' בירושל' כאן פ"ב ה"ט דאין נזירות בנו חלה עליו רק לאחר תגלחת וקרבנות וזה רק כשאמר הריני נזיר ואח"כ נזיר לכשיהא לי בן אבל להיפך אז חל עליו תיכף אף באמצע כמבואר שם בגמ' ובירושלמי ודלא כרש"י כאן דף י"ג ע"ב במשנה ע"ש ועי' לקמן פ"ד ה"ג ועי' כאן דף ל' ע"א דאמר שם דלר' ליית ליה תקנתא כו' עד שינהוג ב' נזירות ע"ש ולינהוג נזירות א'

ממ"נ לא מהני כאן דכיון דאינו יודע עבור איזה דבר הוא נזיר לא יצא ועי' לק' בה"ח ובירושלמי שם מה דאמר הדא היא דר"ש דאמר אינו מביא קרבן עד שיהיה ר"ל משום דקשיא יביאו שניהם קרבן נזיר בשותפות וכמבואר בתוספתא כאן פ"ג ע"ש ותירץ דכ"ז שלא נודע עבור מה הוה נזיר אינו יכול להביא קרבן ואף דלק' דף י"ג אמר שם ר"ש דיכול להתנות שם דוקא כיון דעכשיו התנה הוה חיוב בודאי משא"כ כאן דאינו יודע בשביל מה מתחייב ועי' בהך דכריתות דף ח' ע"ב ודף כ"ג ע"ב דר"ש ס"ל דיכול להביא קרבן בשותפות ע"ש וע' מש"כ הר"ן ז"ל בנדרים דף ע"ד ע"א בשם רש"י גבי הפרה ע"ש דלא מהני ממ"נ רק בירור וע' בירושלמי כאן פ"ג ה"ב גבי הפריש שתיהן כאחת אין בידו אלא אחת וכן מבואר בתוספתא כאן והנה בהך דכאן דף ל' דאמר שם אייתי בי מיצעו לר' צריך ב' מנוין ר"ל כך דלריבר"י כיון דנדר קודם שהגיע לעונת נדרים לא חל כלל נדרו אבל לר' כיון שנדר אחר שהגיע לעונת נדרים וכיון דאיגלאי מילתא למפרע דבתוך זמן הנזירות יביא ב' שערות לא חלה עליו נזירות אביו מתחלה כלל דאין נזירות פחות מל' יום וא"כ דידיה שפיר חל עליו ויהיה די בנזירות אחת וצ"ל ג"כ כיון דלא ידע אם חלה עליו נזירותו אינו יוצא בזה המנין ע' יבמות דף ל"ה ע"ב בהך מחלוקת דר"י ור"ל וע' בהך דחולין דף כ"ג ע"ב גבי שיאור לחמץ דלחמי תודה דא"ש דאף דגברא לא יצא בזה מ"מ הוא מקים נדרו אי הוה ספק וע' תוס' גיטין ס"ג ע"ב מש"כ שם בשם ר"י ע"ש וזהו ג"כ כוונת הגמ' בחולין דף י"א ע"א דקימא דרי כו' ע"ש בתוס' רק הטעם משום דהכהן עצמו בשעה שהוא אומר טמא צריך לדעת הדבר הזה וא"ש:

[השמטה **בהשגות שם**. **במש"כ** בהך מחלוקת דירוש' אם ספק נזירות אחת או ב' נזירות אי הוה לקולא או לחומרא ויהי' נ"מ ג"כ למה דנסתפקו אם ספק לו אם היא שמועה קרובה או שמועה רחוקה היך הדין אם שייך זה לקולא אך כיון דזה ודאי מקצת אבלות חלה עליו במאי ליסלק מיניה כע' דאמרינן בנזיר דף ח' ע"א אך אי נימא כמאן דס"ל דעיקר דאורייתא אף ביום שמועה ושמועה רחוקה ודאי רק דרבנן וא"כ הוי כמו ב' דברים וליכא כאן חזקה וע' בריי"ף ז"ל בפ"ג דמו"ק גבי אם שמע שמועה ביום ל' מהך דבכורות דף מ"ט וע' מכות דף ד' ע"א גבי ככר וכ"כ בזה בהל' שחיטה פ"א הי"ב ובהל' אס"ב פי"ב הי"ב דלכך החמירו גבי סנדל משום דבל"ז יש עליה טומאת לידה מחמת הולד ע"ש: ע"כ השמטה]

הלכה ח

שנים כו'. רבינו מפרש הך דאביי כאן דף ל"ג וכן הוא בירושלמי כאן פ"ב ה"ב ורש"י כאן דף ל"א ע"ב אך זה יש להסתפק אם ר"ל דוקא אם הוא ראובן אז יהיה נזיר או אף

אם אינו שמעון כגון שהיה זה לוי ועי' בירושלמי כאן דאז לא הוי נזיר דהכונה רק כנגד חבירו וא"כ י"ל מה שהקשיתי לעיל אמאי לא מייתי קרבן בשותפות דהא משכחת לה דשניהם אינם נזירים ובזה א"ש המשנה ולא קשה קושית התוס' כאן דף ל"ב ע"ב ד"ה ששה ע"ש. וע' בהך מחלוקת דב"ש וב"ה דף י' ע"ב תורפיה דהאי גברא כו' ע"ש אך מהתוספתא הנ"ל מוכח להיפך:

הלכה יג

קטן שהגיע כו'. עי' בהשגות. וכ"כ לעיל דזה תליא אם הקרבנות הם בגדר נדר או לא אך י"ל דנ"מ לענין שאר קרבנות שאינם מעכבים הגילוח דזה לא הוי לכ"ע רק גדר נדר ועי' כאן דף מ"ו ע"ב בהך מחלוקת דר"ש ורבנן וכאן דף י"ב ע"ב גבי חצי נזיר ובמה דפליגי שם ר"מ ורבנן ולפי הירושלמי שם דנ"מ דאדרבא לר"מ די רק בקרבן הצריך לגילוח ולרבנן צריך חצי קרבנות מה שצריך להביא ע"ש וע' בהך דתמורה דף י' ע"א גבי נזיר שהפרישו לו אחרים ע"ש דדחק הגמ' במאי ואמאי לא מוקי לה כגון זה דמדיר בנו בנזיר והקרבנות הוא מפריש אביו ויהא נ"מ אם נקרא הקרבנות של אב או של נזיר ואף דלכאורה מהך דכאן דף כ"ח ע"ב דמבואר שם דהקדושה נשתיירה על הקרבנות אף אם נתבטלה הנזירות לכאורה משמע דלא הוה של אב דאל"כ יהיה כמו גבי בעל בהך דשם דף כ"ד וע' בתוס' סוטה דף ו' ע"ב אך באמת לא דמי כלל וא"ש ג"כ מ"ש שם התוס' ד"ה כי דגבי סוטה וכן גבי אם הדיר את בנו הדין הוא כך שצריך שיהא מקדיש הקרבנות הבעל או האב דא"א בענין אחר ולכך אף אם אח"כ נתבטלה הנזירות או ההשקיה מ"מ לא נתבטלה הקדושה מהקרבנות משא"כ גבי אשה שהפריש לה הבעל וכן יהי נ"מ לגבי סמיכה דהא מבואר במנחות דף צ"ג דאין קטן סומך וגבי הני קרבנות נזיר אם סומך עליהן האב וע' מש"כ רבינו בפהמ"ש בהך דנזיר דף כ"ח ע"ב דמבואר שם דהאב מביא הקרבנות ע"ש אך מלשון רבינו כאן משמע דהקטן בעצמו מביא קרבנותיו ולא האב וע' בירוש' כאן פ"ב ה"ב דמבואר שם דאין אדם מפריש קרבן נזיר על חבירו שלא מדעתו ואם נימא דגבי נזיר כזה האב הוא מפריש וא"כ משכחת לה כה"ג כמו בהך דנדרים דף ל"ה ע"ב וצ"ל דזה הוי גדר קרבן עצמו ולא קרבן בנו ונפקא מינה אם מת האב קודם הבאת הקרבנות מי מביאן:

הלכה יח

נדר כו' או שהעריך כו'. הנה לכאורה זה תמוה ואף דברש"י נזיר דף ס"ב ע"ב מבואר ג"כ כן בד"ה אלא אך הא במשנה מבואר להיפך אך באמת כך דע' בהך דערכין דף ו' ע"ב דגרס שם גבי היוצא ליהרג ואמר ערכי עלי ובכתובות גרס דאחר אמר ערכו עלי והנה

נ"מ כך דאם אמר הוא ערכי עלי חל הדין על גוף הדבר וע' מה דס"ל לרבינו בהלכות ערכין פ"ג ה"א ופ"א הכ"א דהעמדה הוא ג"כ להעריך השנים מלבד העושר והעוני והנה אם מעריך עצמו כיון דהערך חל על הגוף שוב הוי השנים כמו שכבר נערך רק העוני צריך להעריך אבל במעריך חבירו הוה רק גדר דין צריך גם עריכת שנים בב"ד ובזה יש נ"מ דלגבי יוצא ליהרג לא שייך בו גדר העמדה לשנים כיון שהוא כמו הרוג ולכך כיון דאין גופו קנוי לו גבי עבד אם הערין עצמו הוי כמו שהעריך אחר וצריך העמדה גם על השנים ולק' בהלכות ערכין אבאר דאין ב"ד יכולין לכוף האחר להעריך עצמו משא"כ אם אמר ערכי עלי גם י"ל דרבינו מפרש דמה דמבואר בערכין דעבד מעריך ר"ל אחר והטעם כיון דרבינו ס"ל דהעמדה מעכבת ועבד אין ברשותו להעריך עצמו להעמדה מחמת ביטול מלאכה דרב ואף דאחר ג"כ יכול להעריכו זה הוה רק בגדר דין וכמש"כ:

הלכה יט

עבד שנדר ע' בהשגות ובירושל' כאן והנה הטעם כך דלפי המבואר בדברי רבינו ובגמ' דגבי נדרים לא חל כלל בעינוי נפש וגבי נזירות לא חלה רק המצוה של נזירות אבל לא האיסורין דזה בכלל עינוי נפש ועי' בירושלמי כאן אם זה הוה מה"ת או דרבנן אך מ"מ כיון דאיתיה במקצת שפיר חל עליה דכשישתחרר יתחייב בנזירות גמורה וע' בהך דגטין דף מ"ג בהך מחלוקת דשם אי גמרי קדושי ראשון או פקעי לאחר שחרור ע"ש ובמש"כ רבינו בזה בהלכות אישות פ"ד ע"ש ועי' בהך דב"ק דף מ"ט ע"ב גבי שבח ולדות דכיון דשייכא במקצת שייכא אח"כ בכולן וברש"י סנהדרין דף מ"ז ע"ב גבי אבילות ע"ש וע' מש"כ התוס' ע"ז דף ל"ד ע"א גבי אם יתענה בלא קבלה אם יצא ידי נדרו שכ' שיצא ומש"כ רבינו ז"ל לק' בהלכות ק"פ פ"ה ה"ז דקטן אם שחטו עליו בראשון והגדיל בשני פטור דכבר נגמרה מצותו אע"ג דאז לא הוי חיוב כיון דמ"מ יש בו מצוה וע' בהך מחלוקת דפסחים דף צ"ב ע"ב גבי דרך רחוקה אי זרק אם הורצה ע"ש ולק' בהלכות פסח אאריך בזה לפי שיטת רבינו דס"ל בפ"ה ה"ב דמי שהזיד בפסח ראשון ועשה פסח שני נפטר דהוה תיקון לא' גבי נשים דפסקינן דבב' רשות אם לא עשו את הפסח הא' במזיד אי הוה תיקון במה שעשו את הב' כיון דאין עליהם חיוב בפסח ב' דהא נשים בב' רשות אי מיתקנו בזה וכעין הך דב"מ דף כ"ו ע"ב מתנה בעלמא הוא דיהיב ע"ש וכן יהיה נ"מ למ"ד גבי דרך רחוקה דאם שחט הורצה לענין אם חל בשבת וע' פסחים דף צ"א ע"ב גבי פסחן של נשים ובירוש' שם ובקדושין ספ"א דפליגי על זה. וכן נ"מ לגבי מה דמבואר בחגיגה דף כ"ו דטומאת ע"ה ברגל כטהרה שויוה רבנן היך הוה הדין לגבי נשים דאינן מחויבות לעלות לרגל מטעם ראיה ובזה יש לבאר כונת הירושל' חגיגה פ"ג ה"ח אני

אומר אחד מן הכהנים יצא לדבר עם האשה ר"ל ובאשה לא שייכא הך תקנה ועי' נדה דף ל"ג ע"ב. ועיין בנזיר דף ס"ג ע"א גבי טומאת התהום ובדברי רבינו כאן פ"ו הט"ז ע"ש וכאן אם השלים נזירותו כ"ז שהוא עבד א"צ להביא קרבנות כלל רק אם השלים לאחר שחרור אז מביא קרבנות והא דבעי בירוש' אם נטמא בזמן שהוא עבד ויצא לחירות אי צריך להביא קרבן טומאה זה משום דהוה כמו טמא שנזר דכיון דהנזירות חלה עליו כשיצא ואז הוא טמא וזהו כוונת רבינו והתוספתא דמונה משעה שנטמא ר"ל דשביעי עולה לו במנין וכמו גבי טמא שנזר ולכך כאן אם לא גילח לא השלים עדיין נזירות וחלה עליו נזירות גמורה והימים שמנה אינם עולים לו כיון דאז הוה רק רשות וכמש"כ וע' בהך דכריתות דף כ"ז ע"ב גבי עשירית האיפה דסד"א דהמעות שהפריש לצורך הקן יפלו לנדבה ואף דעני שהביא קרבן עשיר יצא צ"ל דכיון דנשתנה הדבר דמתחילה היתה חובה ועכשיו רשות לא מהני וה"נ כאן ועי' בירושל' קדושין פ"ג ה"א גבי הך דר' אבוה דאם הקדישה לאחר ל' ובתוך ל' הקדישה הקדש אחר אף שנעשה בעל מום ונפדית תוך ל' מ"מ לא חלה עליה קדושת עולה כיון שיש עדיין עליה שם הקדש הראשון אבל אם הקדיש בע"מ קבוע דאז הפדיון מפקיע לגמרי שפיר חל עליה הקדש הראשון ע"ש וע' בירושלמי כאן פ"ב ה"ט גבי הריני נזיר ונזיר לכשיהא לי בן ונטמא בתוך ימי נזירותו אם הוה נזירות בנו אם כטמא שנזר או כטמא בתוך ע"ש ועי' בירושלמי תרומות פ"א ה"ח גבי שמן על הזיתים וע' במש"כ רבינו בפיהמ"ש תרומות פ"א ה"ה גבי הפקר ולא פי' מחמת דהוה מן הפטור על החיוב ונ"מ למה דמבואר בירושלמי פ"א דמעשרות והובא בדברי רבינו בפ"ב מהלכות תרומות הי"ב דאם הפקיר קמה ועבר והפריש ממנה תרומה דהוה תרומה אם זה יכול לפטור חובה כיון דמכל מקום חל שם תרומה עליה וה"נ כן:

הלכה כא

אין הנזירות נוהגת כו'. ע' בפיהמ"ש ובכ"מ והנה מדברי הגמ' מוכח דבא"י צריך לנהוג נזירות מחדש דאל"כ איך סותר הכל אם נטמא בהני שמנה בא"י דהא זה לא עדיף מיום גידול שער דלא סתר רק ל' וזה באמת כונת הגמ' דכאן דף כ' מה דאמר שם ר"י אומר משום ר"א כו' ור"ל הך ר"א דס"ל דנטמא ביום מלאת אינו סותר רק ל' וע' בפהמ"ש לרבינו שם ומש"כ רבינו כאן פ"ו ה"ד דלא סתר רק ל' וע"כ צ"ל דכל הזמן לא עלו לו ע"פ דין להמצוה של נזירות והטעם ע' במס' פרה פ"ג מ"ג מש"כ רבינו והר"ש בפיהמ"ש בשם תוספתא אם גם בבית ראשון גזרו טומאה על חו"ל אך באמת כך דהיכא דצריך שיהא מקום טהור לא הוה רק א"י והיינו מקום הבדוק כמבואר בזבחים דף קי"ג וע' בפיהמ"ש שם וכן מלשון המשנה שם משמע דאף בזמן שהבמות מותרות לא הותר רק

בא"י לאכול קדשים קלים ולכך ג"כ מבואר שם דף קט"ז ע"ב דמצוה לעשות במה רק במקום דמסיק ארעא שירטון משום דשם הוה כמקום בדוק כמבואר באהלות פי"ח מ"ו וע' במש"כ התוס' מגילה דף י' ע"א ע"ש ולכך גם גבי נזירות כן. גם י"ל לפ"מ דמוכח בירוש' פ"א דקדושין ה"ח דעל אשה לא גזרו דין טומאת חול וא"כ א"ש מהך משנה דכאן משום דשם היה המעשה על אשה וע' בירוש' דמגילה פ"א דבעי שם בהי"א דפרים הנשרפים היכן היו נשרפין בנוב משום דבעי מקום טהור כמבואר בתו"כ פ' ויקרא וע' תוס' זבחים דף קי"ג ע"א ד"ה חוץ ע"ש ותוס' שבועות דף ט"ז ע"ב ע"ש:

פרק ג

הלכה ו

מי שנזר כו'. ע' בהך דשבועות דף כ"ח ע"א ע"ש והנה בירוש' כאן מקשה מה שהקשו התוס' שבועות דף כ"ז ע"ב אמאי לא נימא כאן נדר שהותר מקצתו הותר כולו. אך באמת כ"כ לעיל בהל' נדרים פ"ד הי"א דכיון דכ"ז דלא מנה הראשונה לא חלה עליו הב' הוה כמו לא חל הנדר והך דבטל מקצתו בטל כולו לא עדיף משאלה לחכם דאין חכם מתיר עד שיחול הנדר וע' בירוש' נדרים פ"ה ה"ד דאמר שם דתליא בהך מחלוקת דר"י ור"ע בנדרים דף פ"ט ע' בהך דערכין דף ח' ע"א בהך בעיא דרב אדא ב"א גבי ב' ערכי עלי ושם דף כ' ע"א אם צריך אומד לכל א' בפ"ע ר"ל כיון דאמר שני הוה בזה אח"ז ולא דמי לערך אלו המבואר בתוספתא דזה הוה בת אחת וע' בירוש' דמאי פ"ז ה"ו גבי תמורת זו תחת ב' זבחים ובתוספת' תמורה ע"ש דס"ל דזה הוה כמו בת אחת וע' מש"כ התוס' נדה דף ס"ו ע"ב ד"ה כל ע"ש והנה כבר עמד בזה בירוש' היך יצא בקרבן שהפריש על הראשונה הא הוה הקדש קודם נזרו וע' בגמ' שבועות דף כ"ח מה דאמר שם ר"א כו'. אך מלשון רבינו כאן משמע דאם אמר בלשון ב' נזירות וא"כ לא חלה הב' רק לאחר הראשונה והראשונה לא חלה כלל כיון שנשאל עליה ועקרה ור"ל כך דממ"נ אי אמרינן דחל עליו תיכף שינהג ב' הנזירות כעין הך דראב"א בערכין הנ"ל א"כ שפיר הוה הקרבן קדוש גם בשביל הב' ואי נימא דלא חל רק אח"כ א"כ בטלה הנזירות לגמרי וכעין מש"כ הרשב"ם ז"ל ב"ב דף קל"ז ע"ב גבי ואחריך לפלוני דכיון דהראשון אין לו מה לקנות שוב לא קנה הב' וה"נ כן:

הלכה ח

האומר הריני כו'. ע' בהך דמנחות דף ק"ג ע"ב מה דמחלק שם וכן פסק רבינו בהל' מעה"ק פי"ז ה"י ע"ש וצ"ל דכאן שאני דילפינן מקרא לעיל דף ג' ע"ב אפי' לא נדר כו'

וה"נ כן רק ר"ש דלא ס"ל זה ס"ל גם גבי נזיר כן וע' כאן דף כ"ב ע"א גבי מה דאמר ר"ש לא נתכונתי אלא כמותך ומבואר בירוש' שם דלר"ש לא חל כלל משום שלא התנדב כו' ע"ש:

הריני. נזיר כו'. ושוב כו'. ע' בגמ' וע' בהך דסנהדרין דף כ"א ע"א דהוה מחלוקת דתנאי כה"ג ע"ש גבי נשים ושם דף מ"ג ע"ב גבי עכן ובהך דיבמות דף מ"ח ע"ב ע"ש:

הלכה ט

[השמטה **היו ב' כיתי עדים כו'**. **והנה** מבואר מכאן דרק משום דיש בכלל חמש שתים אבל בל"ז אין עליו שום נזירות כלל וע' בירוש' כתובות פ"ב ה"ה גבי מה דאמר שם באו ואמרו כו' כהכחיש עדות בתוך עדות ע"ש וא"כ קשה מהך דקדושין דף ס"ה ע"ב שנים שבאו ממדינת הים כו' ה"ד אי דאית להו סהדי וע"כ ר"ל דמיירי שניהם זרקו לה קדושין והני אמרי דשל זה נפלו קודם לד' אמות שלה והני אמרי דשל זה נפלו קודם ומכחישין זל"ז ומ"מ פריך שם מי מצי אמרה כו' למה לא הרי הוכחשו שניהם ואף דממ"נ לדברי שניהם תהי' א"א מ"מ בטלה עדותן וכמש"כ וע' בירוש' בנזיר כאן וכ"מ וע' ב"ב דף ל"ה ע"ב גבי אם בא אחד והחזיק כו' ובהך דגטין דף ס' ע"ב גבי עובדא דרב שימי בר אשי. אך יש לחלק בין היכא שהעדים באים על בירור הדבר כמו שאר עדות ובין עדי קידושין שהעדים עושין את גוף הדבר וממ"נ הוי א"א וממילא הם נעשים עדים שע"י ראייתם נעשין הקדושין ונעשים עדים ולכך י"ל דבעדי קדושין א"צ דו"ח בב"ד ולא הוי כעדי זנות דבעי דו"ח כמש"כ התוס' סנהדרין דף ח' ע"ב דשם ע"י הגדתן בב"ד אז הם נעשים עדים ולכך צריך דרישה וחקירה משא"כ גבי קדושין דממילא נעשים עדים בשעת ראית הדבר והוי כמעידין שנגמר דינו בב"ד של פלוני ע' הל' סנהדרין ספי"ג וכן גבי שטר ג"כ משום זה כיון דקי"ל דהוי כמו שכבר נחקרה עדותן בב"ד. וע' בירוש' גיטין פ"א ה"ה דגבי כותים לא נחשדו רק על הממון ולא על נפשות וגטין וקדושין הוי כמו נפשות. ואף דהא קי"ל בסנהדרין דף כ"ז דגם גזלן דממון פסול לנפשות ומבואר בגמ' ובירוש' שם דגם פסולין דרבנן כן כגון מפריחי יונים אך י"ל דזה רק גבי עדות דבעי להגיד בב"ד ואין ב"ד יכולים לקבלם לעדות משום קרא דאל תשת רשע כו' אבל הנך דהוי עדות לעשות הדבר כמו גיטין וקדושין י"ל דרק הני שפסולים לאותו דבר אבל מקילתא לחמירתא לא ובזה י"ל דברי רש"י בסנהדרין דף כ"ו ע"ב בד"ה כשר לעדות דבעינן רשע דחמס וי"ל דשם קאי אעדות אשה ר"ל לגיטין ולקדושין וזהו דר"ל לאפוקי ולעיולי. וכן נ"ל דאף למאי דקי"ל דגזלן דאורייתא פסול לעדות אשה זה רק רשע דחמס אבל להכעיס שפיר כשר כיון דאינו גדר עדות ממש ובזה א"ש לשון רבינו פ"ה מהל' עדות ה"ג דנקיט שם

ופסול והרי גזלן דאורייתא פסול לעדות ע' ר"ה דף כ"ב ברש"י ובהל' סוטה פ"א הט"ו ובירוש' שם רפ"א גבי עד מפי עד וברפ"ה גבי עוף הפורח ובפ"ט מהל' רוצח ה"ב דנקט שם סתמא פסול. והנה למש"כ נ"מ בלהכעיס דאז כשר לזה ובין לתיאבון דפסול וכן מוכח בנ"י סנהדרין פ"ג על דף כ"ז ובאמת רבינו השמיט הך דינא דחשוד על עריות דדף כ"ו ע"ב והטעם משום דרבינו כ' בהל' עדות פ"י דכל עבירה שחייבים עליה מלקות פסול לעדות וכ' כבר מנינו כל העבירות כו' ורבינו חשיב ליה להך דחשוד על העריות בין כל חייבי מלקות בהל' סנהדרין ע"ש. והנה בדברי רבינו בהל' עדות שם מוכח דהני דחשיב בגמ' דפסולין אף מדרבנן הוי בגדר פסולי עצם לא משום שהוא משקר ונ"מ דבעי תחילתו וסופו בכשרות כמו גבי סוחרי שביעית כמבואר בתוספתא דסנהדרין פ"ה וע' תוס' ב"מ דף ע"ב ע"א דפסול דרבנן בעי דוקא רשע דחמס ר"ל משום דלא הוי פסול בעצם וזה ג"כ י"ל בכונת רש"י בר"ה דף כ"ב הנ"ל. וע' ב"ב דף קכ"ח ע"א בהך מחלוקת דסומא אם הוי פסול בעצם או רק מחמת דאינו רואה ע' ערכין דף י"ז ע"ב וב"ק דף פ"ז ברש"י ונדה דף נ' אם הפסול הוא מחמת גזה"כ דאו ראה וכמבואר בתוספתא דשבועות פ"ג ומביא ראיה בב"ב שם דמבעי תחילתו וסופו בכשרות גם גבי סומא ע"כ הוי פסול בעצם וכן יהי' נ"מ במה דס"ל לרשב"ם ב"ב דף קכ"ח ע"א דהיכא דהוי פסול בעצם לא מהני קבלה שיקבלוה והא דסנהדרין דף כ"ה דמהני קבלה גם לעדות ברועה שהוא פסול זה רק לרבא דס"ל דהפסולין לא הוי בעצם רק מחמת משקר אבל לדידן לא וכה"ג מחלק בגטין דף פ"א ע"ב גבי גט קרח בין פסול לקרוב ובירוש' סנהדרין פ"ג לא מצינו עדות כו' ובירוש' סוטה פ"א ע"ש. ולכך ס"ל לרבינו בהל' עדות שם דמשחק בקוביא אינו פסול רק אם אין לו אומנות אלא הוא וכבר הקשה ע"ז מדברי רבינו בהל' גזילה פ"ו ה"י דלא ס"ל כן אך שם לא הוי פסול בעצם ונ"מ דלא בעי שם תחלתו וסופו בכשרות וגם כ"ז שלא ידענו שהרויח לא נפסל וכן לגבי עדי קדושין מהני עדותן וע' בה"ג הל' קדושין והל' עדות ובדברי רבינו בהל' אישות ובמש"כ בהל' גירושין פי"ב אם עדות אשה הוה גדר עדות או גדר גילוי מילתא. וע' בירוש' מכות פ"א ה"ו גבי הך דר' בון בר חייא וי"ל כך דכת אחת הזימום שהיו עמם בה' בחודש בקסרי וכת ב' הזימום שהיו עמהם בי' בחדש בצפורי ומקסרי עד צפורי א"א לבוא בה' ימים אומר שם דלא הוי הזמה גמורה אף שלדברי שתי הכתות הוי מוזמים וכן ר"ל התוספתא שם ספ"א גבי הך דר"י. והנה לפמש"כ לע' נמצא כך דאביי ורבא בסנהדרין דף כ"ז פליגי אם הפסול של עד רשע הוא משום גזה"כ או משום משקר דלרבא רק משום שהוא משקר ולאביי משום גזה"כ וכן ג"כ מה דחשוד על השבועה לא מהני שבועתו הוא ג"כ לדידן משום דלאו בר שבועה

הוא לא משום שהוא משקר וע' תוס' ב"ק דף ק"ח ע"א דזהו רק מדרבנן. וא"כ לדידן יש ב' טעמים על הפסולים לעדות ולשבועה במומר לתיאבון חדא משום דמשקר וגם משום גזה"כ וגבי להכעיס ומקילתא לחמירתא רק משום גזה"כ דאל תשת רשע כו' אך זה צריך דוקא שיפסלו בב"ד ובעדים וכמבואר בירוש' סנהדרין פ"ג דפסולי עדות בעי ב"ד ובזה א"ש מש"כ התוס' כתובות דף י"ח ע"ב וכ"מ דחשיד אממונא לא חשיד אשבועה דא"כ למה גזלן פסול אך למש"כ א"ש דלאחר שנתברר בב"ד שהוא פסול אז ודאי פסול לעדות ולשבועה מחמת גזה"כ אבל קודם שנתברר אז רק משום חשש שמא ישקר ואז מקילתא לחמירתא לא שייך זה וזהו כונת התוס' בכתובות שם כ"ז שלא נודע כו' וע' תוס' ב"מ דף ג' ע"ב ד"ה אבל דשם צ"ל הטעם דמשתמיט דכיון ששם יש עדים שלוה וכפר בלא טעם דמשתמיט הוי פסול וכן נ"מ במש"כ רש"י ביבמות דף כ"ה ע"ב ד"ה ואין אדם כו' דלפסול לא ע"פ עצמו ולא ללקות וע' הל' עדות פי"ב ה"ב אין אדם כו' ובהל' סנהדרין פי"ח ה"ו דלכך אין ב"ד הורגין עפ"י הודאת עצמו שמא נטרפה דעתו כו' וכל הני ר"ל שהודה שכבר נגמר דינו בב"ד אחר ליפסל או ליהרג או ללקות וכע' הא דמכות דף ג' ע"א וכתובות דף מ"ב ותוס' זבחים דף ע"א ע"א ע"ש ומכ"מ לא מפסיל. ובאמת נ"ל דאף ר' יוסף דס"ל שם ביבמות דלא פלגינן דבוריה לא ר"ל דפוסלין אותו בב"ד על פיו רק דאין מאמינין לו על המעשה דכיון דלפי דבריו הוא פסול ופסול אינו נאמן וע"ש בתוס' דף מ"ז ע"א לר' יהודה אך בעדות אשה דלר"י כשר גם פסול מה"ת שם שפיר נאמן כיון דלדבר זה אינו נפסל אף לפי דבריו אך לדידן אף אם אומר שכבר נגמר דינו בב"ד מ"מ לא נפסל על פיו אך זה נ"ל דזה רק לגדר גזה"כ אינו נאמן לאמר שנפסל בב"ד אבל לחשש דמשקר שפיר מהימנינן ליה שכבר נפסל ובזה א"ש דברי רבינו בהל' טוען פ"ב ה"ג גבי שבועה דשם מיירי שאומר שכבר נפסל לב"ד וא"כ לפמש"כ לעיל דגבי עדות אשה רק מומר לתיאבון פסול ולא להכעיס וע' פהמ"ש על הא דיבמות דף כ"ה דלכך אם אמר הרגתיו לא ישא שמא יהרוג אותו כדי לישא את אשתו ור"ל כך דלכך ס"ל לר' יהודה דלא תנשא כלל כדי שלא יהא מומר להכעיס דכשר לעדות אשה לכ"ע ובפרט עפ"י הודאת עצמו כמש"כ לעיל דשם לא הוי מטעם גזיה"כ ולכך פי' דחיישינן שמא הוא לתיאבון כדי שישא את אשתו וע' סנהדרין דף כ"ו ע"ב גבי החשוד על עריות. ובאמת נ"ל דשם קאי על הך אשה דחשוד עליה. וא"כ לפ"ז אם אומר שכבר נפסל בבית דין גבי עדות אשה אין נ"מ ונפסל. וכן באמת הא דפסלינן קרובים אף דזהו משום גזה"כ כמש"כ רבינו בהל' עדות פי"ג הט"ו וכמבואר ב"ב דף קנ"ט אך נ"מ אם התורה אמרה שהוא משקר או שהתורה פסלתו בעצם וע' בירוש' סנהדרין פ"ג ה"ה לא מצינו עדות

יוצאת מפי קרוב ור"ל דאחר הקבלה לא הוי בגדר עדות רק כמו גדר הודאה וא"כ ס"ל להירוש' דפסול קרוב הוא בגדר פסול עצם ולא משום משקר ובזה א"ש כונת הירוש' שם בה"ז מקבלין דור ב' ודור ג' כו' כהדא גיסו דר"ה ור"ל דאף דהירוש' ס"ל דקבלת קרוב לא הוה בגדר עדות ודיין אלא בגדר הודאה וחיוב מ"מ זה רק גבי קרובי עצמו אבל גבי קרובי אישות אף אם נימא דהוא מה"ת מ"מ לא הוי פסול עצם דהרי אם נתרחק כשר ולכך מהני קבלה וא"ש וע' במש"כ בזה בהל' שבועות גבי שבועת העדות ויהי' נ"מ לפ"ז דאם קיבל עליו לעד קרובי אישות אז שפיר חייב קרבן שבועה אף לשיטת הירוש' וכן גבי עדות אם זה הוי גדר עדות או גדר גילוי מילתא וכבר הארכתי בזה בהלכות גירושין פי"ב ע"ש: ע"כ השמטה]

הלכה יא

מי שאמר כו'. ע' בהשגות והנה כ"כ דרבינו ס"ל דנזיר לעולם לא הוה נזיר כלל דעיקר הנזירות הוא שיגלח ויביא קרבן ונזיר עולם הוה מין נזירות בפ"ע כמבואר בהך דנזיר דף ס"א ע"ב וכן מוכח בספרי פ' נשא פסקא ל"ב וע"ש בפסקא כ"ז דעיקר הנזירות הוא הזמן וכיון דאין לו זמן שוב לא הוה בגדר נזירות לבד מנזיר עולם דזה הוה הלכה לכך ס"ל לרבינו דלעולם הוה ג"כ בנדר נזיר עולם דאל"כ לא הוה נזיר כלל משא"כ זמן אף דהוא זמן גדול מאד לא איכפת לן וכעין שכ' רבינו בהל' גירושין פ"ח ע"ש והראב"ד ז"ל לא ס"ל כן רק דהזמן הוא דין וכמו שנזר כך צריך לנהוג נזירותו וע' בספרי פסקא כ"ה דאמר שם נדרו תלוי בנזירותו ולא נזירותו בנדרו ר"ל דאף לאחר שכלו לו ימיו ולא הביא קרבן אם עבר ושתה יין כו' חייב ג"כ משום בל יחל ולא נימא דכבר אזיל ליה נדרו וקמ"ל דנדרו תלוי בנזירותו דכ"ז שיש עליו תורת נזיר לא פקע ממנו גם הנדר וכ"כ בזה:

הלכה יב

ומה בין כו' ונזיר עולם כו'. הנה מלשון רבינו משמע דהגילוח הוא רק משום כובד אם ירצה והכובד הוא רק י"ב חדש לדידן ולא משום דצריך לשהות זמן י"ב חודש וע' בירוש' כאן דמבעי לי' אם נטמא בתוך י"ב חדש אי צריך למנות מעכשיו י"ב חדש או מצטרפין מה שמנה קודם הטומאה. וע' רש"י דף י"ד ע"א בד"ה ואת"ל וכן בהך דדף ח' גבי הריני נזיר כשער כו' דבגמ' דילן משמע דפליגי ת"ק ורבי אי הוה נזיר נזירות או נזיר עולם דלר' הוה נזיר עולם דלשיטתיה אזיל דס"ל דמגלח אחת לי"ב חדש וכן ס"ל כאן בירוש' לר"ז ומתחילה הוה ס"ד דטעמא דרבנן משום דס"ל דנזיר עולם מגלח אחת לל' יום אך התוס' ס"ל שם דלרבנן הוא כמו נזיר לעולם ואינו מגלח כלל וע' בתוספתא כאן פ"א דמשמע ג"כ כן. אך רבינו לק' בהי"ז אזיל בשיטת הירוש' במסקנא ע"ש וזה משום דרבינו

לשיטתיה בהי"א דבלא זמן ליכא נזירות כלל וגם הקרבנות שמביא לא משום קרבנות נזירות הם רק הדין כך ונ"מ שצריך להביא כל הקרבנות ואינו יכול לגלח על קרבן אחד כדמוכח בירוש' כאן פ"ז דנזיר עולם קרבנותיו מרובין אך מדברי התוס' זבחים דף קי"ז ע"ב ותמורה דף י"ד ע"ב לא משמע כן רק דדי בקרבן אחד. וע' בספרי פ' נשא פסקא ל"ח דמשמע שם דאם קבע נזרו על ק' קרבנות צריך להביא כולם דוקא ע"ש ותוס' כאן דף י' ע"ב בד"ה ב"ש וס"ל לרבינו דכן הדין בנזיר עולם וע' כאן דף ס"א ע"ב מי כתיב נזיר עולם ע"ש:

הלכה יד

לפיכך מי שאמר כו' ומי שנדר כו'. והנה אפשר לומר הטעם דלא מהני שאלה דבאמת זה מבואר דכל דבר דאין לו קץ הוה כמו שלא התחיל כיון דאין שום נ"מ בזמן שנהג כיון דלעולם הדבר חל עליו וא"כ למאי דקי"ל בנדרים דף צ' דאין חכם מתיר עד שיחול הנדר ע"ש וא"כ כאן הוה כמי שעדיין לא חל וזהו כונת רבינו במה שכ' שנזירות שמשון לעולם היתה וא"כ יהי' נ"מ לענין הפרה דשפיר יכול להפר וע' מש"כ רבינו בפיהמ"ש נדרים על הך דדף פ"ט ע"ב משמע שם מלשונו דאם התנה תנאי שלא יהא מועיל הפרה דמהני והוי כמו הך דשם דף כ"ט פדאן חוזרות וקודשות וה"נ כן. אך לפמש"כ לעיל דנזיר שמשון הוה רק דין לא נדר א"ש דלא שייך שאלה. אך זה הוה רק הלכה לא מה"ת כמבואר בירוש' כאן אך מ"מ לא גרע מדין יד לנזירות ולנדר אך לזה מהני שאלה וא"כ לפי"ז אם נזר בנזירות שמשון ונשאל ע"ז לא לקי דעל היד מהני שאלה ועל הדין בעצמו לא הוה רק הלכה ובזה א"ש שיטת הריב"ן במכות דף כ"ב ע"א שהם לכאורה נגד דברי הגמ' דנזיר דף י"ד ונדרים דף י"ט אלא דר"ל דלא שייך בו מלקות אז. ובזה מבואר דברי הירוש' כאן. והנה מדברי רבינו משמע להיפך דרק אם אמר הריני נזיר שמשון אז לא מהני שאלה אבל אם אמר הריני כשמשון דאז הנזירות שלו לא חלה רק מחמת ריבוי דידות וזה לא עדיף משאר נדרים ונזירות ושפיר מהני שאלה ולכך אח"כ לא כתב רבינו בהט"ו דין זה דלא מהני שאלה וע' לק' פ"ד ה"ט ובגמ' דף י"ד נקט ג"כ רק נזיר שמשון וא"ש וכן גבי כינוין לשיטת התוספתא והירוש'. אך לפי מש"כ לעיל אין הדין כן:

הלכה יז

האומר כו' ואם אמר כו'. כן מבואר בירוש' כאן בה"ב דהוה נזיר עולם וכ"כ בזה וט"ס בירוש' שם:

הלכה יח

האומר כו' ובכל תגלחת ותגלחת כו'. ע' בתוספתא כאן ספ"ד דהוה מחלוקת דר"א ור"י אם צריך להביא קרבן טומאה אם נטמא בו ביום ור"א ס"ל שם דצריך להביא קרבן טומאה והטעם משום דר"א לשיטתיה דס"ל תגלחת מעכבת. אך טעם דר"י שם צ"ע דע' מש"כ רבינו לקמן פ"ו ה"ד דקרבן טומאה צריך להביא וע' בדף מ"ז ע"א גבי הך דמי שנזרק עליו ודף ל"ט ע"ב ודף ו' ע"ב ברש"י דיש שם ב' לשונות אם צריך לגלח תגלחת טומאה או לא גבי נטמא אחר מלאת. ע' מש"כ רבינו שם בה"ה וע' בירוש' כאן פ"ג ה"ג במה דפליגי שם ר"י ור"א וצ"ל דר"י דתוספתא מיירי כשהקריב עליו כבר קרבן אחד ומ"מ ס"ל דלא חלה עליו נזירות הב' וע' תוס' כאן דף ח' ע"א ד"ה ולחזא. וגם יהי' נ"מ אי שייך בו דין סתירה ע' לק' פ"ו ה"ו דרבינו ס"ל דיום אחד אינו סותר דס"ל דלא פליגי רבנן רק לענין קרבן אבל לא לענין סתירה וע' כאן בירוש' פ"ב ה"ט ופ"ג ה"ה דמבואר שם דלר"א אף שהוא סותר שבעה או שלשים מ"מ אינו מביא קרבן טומאה ע"ש בזה. וע' כאן דף י"ד ע"ב ד"ה כיון דאמר ע"ש וגם נ"מ לענין התראה אם יכול להתרות בו משום נזירות ראשונה או ב' וע' בירוש' כאן פ"ב ה"ט גבי נטמא בנזירות בנו והתרו בו משום נזירותו אם לוקה אך שם קאי אאם אמר הריני נזיר ונזיר לכשיהא לי בן דקי"ל משלים את שלו תחילה ומבואר שם בירוש' דאינו חלה עליו נזירות בנו עד שיביא קרבן ויגלח דלא כשיטת רש"י דס"ל כאן דאינו מגלח ונ"מ רק לענין סתירה אם נטמא אח"כ אם סתר את שלו. אך הירוש' לא ס"ל כן וא"כ מה שייך הך בעיא גבי התראה וצ"ל דזה קאי אסיפא דתחילה אמר נזירות בנו והתחיל למנות את שלו וע"ז בעי אם הוי כמו שם אחד וע' בהך דשבועות דף כ"ח ע"א גבי הך דמי גרם ובהך דיבמות דף ל"ב ע"א גבי הך דאמר ר"א איסור אחות אשה מיתלא תלי כו' ויהי' שם ג"כ נ"מ לגבי התראה וכ"מ בזה:

פרק ד

הלכה ג

לפיכך אם נטמא כו' נטמא כו'. ע' בהשגות. והנה מלשון הירושלמי כאן בהל' י' מה דאמר שם השלים וט"ס שם וצ"ל כך השלים נזירות בנו ובא להשלים נזירותו ואמר שם אם נטמא בתוך י' הראשונים סותר הכל משמע דאע"ג דהוה הפסק תגלחת של נזירות בנו מ"מ סותר גם מה שמנה קודם נזירות בנו רק בהני דאינו מונה רק להשלים שיעור גידול שער בזה הוה שם מחלוקת וזהו הך יום גידול שער דנקט בגמ' דידן ודלא כפי' רבינו לקמן פ"ו ה"ה וזהו מה דאמר שם סתירת תער כסתירת ממש ואף דרבינו סבר

דסותר גם ל' יום מן החשבון גבי סתירת תער לק' פ"ו ס"ל דזה לא בתגלחת נזירות אבל תגלחת נזירות לא סתר וע' כאן דף כ' ע"א וצ"ל דס"ל לרבינו דכיון דיש הפסק ביניהם אף דהוא שם אחד מ"מ אינו סותר את הקודמים. וע' בהך דנדה דף ס"ח ע"ב בהך מחלוקת דר"א ור"י בהך דלדברי' אתה מונה בסירוגין ע"ש ברש"י דמבואר שם דסככות ופרעות הוה טומאה דאורייתא רק לא לענין לסתור הקודמין וע' לקמן בפ"ז ה"ו דרבינו פוסק כמ"ד אם נטמא בימי צרעתו סותר את הקודמין אף דהני שערות לא יתגלחו על הנזירות וגם אין בהם קדושה כמו שפסק לקמן פ"ו ה"ב כר"ל בירושלמי פ"ח א"כ חזינן דהסתירה לא מחמת הקדושה שעל שערו והקדושה שעליו רק דהימים נסתרו וצ"ל דס"ל דכיון דכבר מנה מקודם שיעור הראוי לנזירות והפסיק ביניהם בתגלחת שוב הוה כמו דבר בפ"ע ואם כן יהי' נ"מ דאם לא מנה מנזירותו רק פחות מל' יום ונולד לו בן והשלים את של בנו וגילח אז כשמונה להשלים נזירותו אם נטמא באותן הימים סתר אף מה שמנה קודם גם לדברי רבינו כיון דלא הוה מנין חשוב בפ"ע הוה כמו חד נזירות וע' בהך מחלוקת דב"ש וב"ה בזבים פ"א מ"ב ע"ש גבי תוך ג' והוא ג"כ זה דפחות מג' אין עליו שם מנין כלל וה"נ כן. וע' בהך דכריתות דף י' גבי ימי טוהר אי מצרפינן ע"ש ברש"י ותוס' ומש"כ הראב"ד ז"ל בתו"כ פ' תזריע. וא"כ יהיה נ"מ להך דה"ו דשם אם נטמא בימי של אחר התגלחת סותר גם העשרים שקודם התגלחת וע' בהך דפסחים דף פ"א ע"א גבי לר"י דמטמא מכאן ולהבא ובהך דנדה דף ס"ז ע"ב גבי ואחר תטהר וע' בהך דמגילה דף ח' ע"ב דאף דמטמא למפרע מ"מ יש נ"מ לענין לטמא כלי חרס בהיסט ובתוס' זבחים דף כ"ט ע"א בד"ה וכיון ע"ש במה דפליגי על רש"י:

הלכה ה

כיצד כו' ונמצא מפסיד כו' ובאותן הימים אם נטמא ע' בירושלמי כאן דזה הוה כנטמא ביום גידול שער וכן אם נטמא בהני ל' שסותר אם נטמא אחר יום מלאת מבואר בירושלמי כאן פ"ג ה"ד דלא סתר ע"ש וט"ס שם:

הלכה ט

וכן אם אמר הריני כו' אינו מגלח כו'. ומ"מ זה ודאי דהנזירות חלה עליו דאף דהא כ"כ דהיכא דא"א שתהיה הנזירות ל' יום לא חלה כלל כאן שפיר חלה משום דנ"מ לענין טומאה דנזיר שמשון מותר לטמא וכאן אסור לטמא וגם מחמת טעם הירושלמי דזה תורה וזה אינו תורה:

הלכה י

מי שאמר כו'. הנה רבינו ז"ל כאן חשב כל הני דברים שנזיר אסור בהם ולמה אך באמת כך דהא כיון דאמר דהנזירות לא תתחיל עליו רק יום אחד לפני מיתה שוב לא חלה עליו נזירות כלל דאין נזירות פחות מל' רק דמ"מ לא גרע מנדר וכמש"כ לעיל וא"כ אסור בהני דברים רק מחמת נדר לא מחמת נזירות וכמו הך דמנחות דף ק"ט ע"א גבי הריני נזיר ע"מ כו' ע"ש בפיהמ"ש ולא דמי להך דלא אפטר מן העולם דשם ר"ל דתחול עליו נזירות שלמה כדת ושפיר חל וכאן הוה כעין הך דנדרים ס"ט גבי הקמה והפרה לא תחול כו' וע' בהך דכתובות דף ל"ט ע"א בהך מחלוקת אי יש זמן לאחר מיתה ע"ש וה"נ כן. ועי' בירושלמי פ"ה דמעש"ש גבי ראה ככר ונתגלגל בתוך הנהר כו' דלא חל עליו ההקדש ע"ש בסוף ה"א וב"ק דף קט"ו ע"ב ובהך דנדה דף ל"ו ע"א דכיון דמעל"ע ליכא מפקידה לפקידה נמי ליכא ושם דף ע"ב ע"ב בהך מחלוקת דעשירי וכ"מ בזה דאין דבר חל לחצאין וס"ל לרבינו דזהו כונת הגמ' כאן דף י"ד גבי הריני כמשה בז' באדר ר"ל כך דהא שום אדם אינו יודע יום המיתה שלו חוץ ממשה וזהו דאמר הריני דהוא יד לנזירות אך רק בז' באדר ביום שימות בו דאז א"א שיהא כלל דין נזיר ומ"מ ס"ל דאסור בהני דברים משום נדר וכמש"כ ועי' רש"י כאן דף ח' ע"ב וע' בהך דביצה דף כ' ע"א גבי הריני נזיר ע"מ כו' ובמש"כ הרמב"ן ז"ל במלחמות שם דלא חל עליה נזירות כלל אך רבינו ז"ל לא ס"ל כן. וע' בהך דעירובין דף מ"ג ע"ב ובדברי רבינו לק' בהי"א ע"ש ובאמת הכי פי' דברי הגמ' דשם דאם אמר הריני נזיר ביום שבן דויד כו' הוה נזיר עולם כיון דבן דויד יכול לבוא בכל יום אך נ"מ דאם נגמר הל' יום בשבת או ביו"ט דאז נגמר הסתם נזירות שוב פקעה ממנו הנזירות אבל אם נגמר באמצע השבוע דחל עליה הנזירות שוב לא פקע ממנו והוה כעין הך דלא אפטר כו' הובא לעיל פ"א ה"ד ע"ש. ועי' נזיר דף ל' ע"א מוכח שם דאם יביא ב' שערות באמצע הנזירות שהזירו אביו אז לא חלה עליו הנזירות כלל מתחילה דלפחות מל' יום לא שייך נזירות ובגדר נדר לא שייך גבי אב וכ"כ בזה:

הלכה יג

מי שנדר בנזיר כו'. ע' כאן דף ל"ב ברש"י ועיין מש"כ לעיל בהל' נדרים ספ"י ע"ש. אך כאן מלשון פיהמ"ש לרבינו משמע להיפך דאם נשאר מעת שיתחיל לנהוג איסור כימים שזלזל בהם די בזה וא"צ לנהוג ימים אחרים וע' מש"כ התוס' ב"ק דף ס"ד ע"ב גבי חומשו עולה לו בכפלו ע"ש וע' לעיל דף ט"ו ע"א בתוס' ד"ה הריני נזיר ע"ש. וי"ל דזהו כונת הירושלמי כאן דאם גלגל בנזרו זמן מועט די ל' יום ע"ש ור"ל דנשאר לו עדיין זמן למנות נזירות אך באמת מלשון התוספתא ספ"א דנדרים משמע שם דה"ק דאין חכם מתיר לו

עד שינהוג איסור וקאמר דאם גלגל בנזירות מועטת אז די ל' יום אך רבינו ז"ל נראה דס"ל דמפרש דהך אין נזקקין לו ר"ל דאין ב"ד צריכין למחות בו אם אינו נוהג איסור בעצמו. וע' בתו"י נדרים דף כ' ע"א דמסתפקי בזה ע"ש וע' מש"כ בשאלתות דר"א פ' שמות גבי הך דר"א דס"ל ג"כ כן:

הלכה יז

האשה שנדרה כו'. אינו יכול להפר. ואף דלק' פסק רבינו דמ"מ אסור ליטמא עד הערב עי' פ"ח ה"ה ואפשר דזה קאי רק אטומאה לבד והטעם משום דס"ל לרבינו דג' תנאים גבי תגלחת דלר"א לוקה ולת"ק שם דף מ"ה ע"ב הוה רק עשה משום הפסוק דואחר ולר"ש התגלחת לא שייכא מידי להנזירות רק הוה מצוה וע' תו"י נדרים דף ד' גבי הך דב"ת תגלחתו ע"ש ובהך דמנחות דף ה' ע"א בתוס' ד"ה גילח ורש"י זבחים דף נ"ה ע"ש ואנן פסקינן כת"ק דר"א דמ"מ עשה יש וזהו כונת רבינו שם למצוה וכן ר"ל הירושלמי פ"ד דכאן ה"ה שניתק מל"ת לעשה ולכך לא מהני הפרה דהוא דבר חדש לא מחמת הנזירות וא"כ קאי שם גם איין או אפשר דרבינו שם ר"ל מחמת דהשער קדוש ואסור לטמאותו. אך לפמש"כ לק' די"ל דגבי אשה דכיון דאסורה לגלח בעזרה כמבואר שם אין מביאין שערה תחת הדוד וכן גרסינן להדיא בתוספתא פ"ד דאשה אינה משלחת תחת הדוד א"כ שוב מותר לטמא שערה וא"כ גם היא מותרת לטמא אך י"ל דהך תנא דתוספתא ס"ל כמ"ד דטהור במדינה א"צ לשלח שערו ולק' אבאר זה. וכן י'הא נ"מ כאן לפ"מ דקי"ל דמיגז גייז אם השער לאחר הפרה יש בו קדושה אם הטעם משום שילוח תחת הדוד כאן לא שייך ואם משום דהוא קדוש בעצמו עי' קדושין דף נ"ז ופסחים דף כ"ג ע"א ותענית דף י"א א"כ גם כאן קדוש ואפשר דזה ר"ל הירושלמי כאן גזיה"כ הוא כו' הפר מה שעליה ר"ל דגזיה"כ הוא שתפקע הקדושה מהשער וכן נ"מ כאן גבי תגלחת טומאה דיפר אם השער אסור ואם צריכה לגלח התגלחת טומאה כיון דקי"ל דמיגז גייז ובזה ליכא עינוי לדידן וע' כאן דף ס"א דתגלחת טומאה ג"כ מצוה ועי' בירושלמי כאן פ"ו ה"ג דמשמע שם דעיקר התגלחת משום הקרבן וזה תליא בהך מחלוקת דירושלמי פ"ג ה"ג גבי נטמא ביום ל' לר"א אם צריך גם תגלחת חדשה או די רק למנות ז' ימים ואח"כ לגלח ע"ש וע' רש"י דף ו' ע"ב דיש ג"כ ב' לשונות אף דקרבן טומאה ליכא שם וע' דף י"ז ע"ב גבי טמא שנזר דכיון דא"צ קרבן א"צ גילוח ושם בירושלמי סה"ה דנטמא לאחר מלאת אינו מביא קרבן טומאה ע"ש וא"כ לפי"ז כאן דצריך להביא קרבן טומאה צריכה לגלח אף דהפר לה או דעיקר הגילוח הוא משום דצריכה למנות הנזירות בטהרה וכאן לא שייך זה. וע' בירושל' פ"ו ופ"ג דס"ל דאף דגבי נזירות טהרה קי"ל דתגלחת

סותר ל' יום וכשיטת רבינו הא בימי טומאה אינו סותר רק ז' וגם סותר אף שלא בתער והטעם דגבי טהרה בעי תגלחת וגבי טומאה בעי העברת שער טומאה ולק' אבאר זה:

פרק ה

הלכה א

ג' מינים כו' והיוצא מן הגפן כו' ושכר זה כו' והנה ע' בירושלמי כאן פ"י גבי כוס מזוג דחייבין עליו אבל לא משום משרת ועי' בספרי פ' נשא פסקא כ"ג דיין הוא מזוג ע"ש. אך יהי' נ"מ אם צריך השיעור מיין לבד או גם המים מצטרפין לשיעור. והנה ע' בתוספתא פ"ד דכאן לכאורה משמע דמצטרף המים להיין להשיעור וע' תוס' חולין דף כ"ו ע"א גבי כסף מעשר דגם המים הוי כפרי ע"ש והנה באמת הך לאו דיין לא ישתה אם נימא דבכל מקום ענבים בכלל יין ע' תוס' ב"ק דף ק"א ופסחים דף כ"ד ע"ב וכ"מ א"כ למ"ל הך לאו אך י"ל דנ"מ לענין מלקות כמבואר כאן בה"י ע"ש. אך אם נימא דהמזוג מצטרף והוה יין עצם בזה לא שייך יוצא מן הענבים דהוא לא יצא מן הענבים ונעשה יין עצמו ולכך אמר בירושלמי דאין בו לאו דמשרת כיון דהוא עצמו נהפך להיות יין לא שייך בו דין משרת אף לר"ע ועי' בירושלמי דע"ז פ"ה הי"א גבי מקום שהמים נמכרין במדה כמין במינו הוא ר"ל משום מזיגה ע"ש וע' בהך דביצה דף ל"ח ע"ב ע"ש גבי מים ומלח בעיסה וכבר הארכתי בזה במק"א וע' תוס' זבחים דף ע"ח ע"ב ד"ה דלי ושם דף כ"ב ע"א ד"ה נתן ובהך דעירובין דף כ"ט ע"ב גבי שכר דמבואר שם דיין מזוג יש על כולו שם יין ולכך אין עליו שם משרת וע' בהך דמנחות דף נ"ח ע"ב גבי המעלה משאור ודבש אם שייך בו שם תערובות כיון דשניהם איסורים ועי' בירושלמי דנזיר כאן גבי ענבים ביין אם שייך בו משרה:

הלכה ב

או בוסר כו'. עי' בירושלמי כאן ובספרי פ' נשא פסקא כ"ג דמרבה זה מקרא דלחים וע' ערלה פ"א מ"ו דאין עליו שם פרי לגבי רבעי אף דהאיסור חל עליו. וע' מש"כ רבינו לקמן בהלכות מעש"ש פ"ט ה"ב דמ"מ אין עליו שם ממון גבוה לגבי כרם רבעי ומעש"ש ואף לענין ביכורים מבואר בירושלמי פ"ג דביכורים ה"א דאין עליהם שם פרי וע' גיטין דף ל"א ע"א ובהך דשביעית פ"ד מ"ז ע"ש בפיהמ"ש דמשמע שם דפגים יש בהם חיוב מעשר ור"ל בהני שלא יגמרו לעולם כעין הך דעירובין דף כ"ח ע"ב וע' סוכה דף ל"ו ותוס' שם דף ל"א ע"ב וע' בהך דב"ק דף נ"ט ע"א דיחור גבי תאנים הוא פחות מסמדר וזהו באמת כונת המשנה דספ"א דערלה גבי ר"י אומר נוטעין יחור ור"ל דאף דס"ל דסמדר

אסור מ"מ יחור גרע טפי והנה בירושלמי שם וכאן גבי מה דס"ל לר"י דסמדר אסור מפני שהוא פרי מקשה שם א"כ למה בנזיר ור"ל למ"ל ריבוי או משום דבנזיר גם פסולת פרי אסור והנה ממה שכ' רבינו כאן גבי עלין ולולבין וסמדר לא משום דאינו ראוי לאכילה רק משום דאינו נקרא מן הגפן רק גפן עצמו וע' בהך דסוכה דף מ' ע"א בתוס' אם סתמא לאכילה או לא וע' בהך דיומא דף פ"א ע"ב ובתוספתא שם וא"כ י"ל דזה תליא במחשבה כעין הך דירושלמי פ"ח ופ"ז דשביעית וכ"מ וע' במש"כ רש"י סוכה דף ו' ותוס' ברכות דף מ"א דנקט שם גם עלין ולולבין וי"ל דס"ל דנהי דהם עצמן אם אכלן פטורים אבל מ"מ מצטרפין לחרצנים כיון דאין דרכם לאוכלן רק ע"י תערובות כמבואר בשבועות דף כ"ד ע"ב והם הוי מין גפן וכמו בהך דסנהדרין דף ע' ע"ב גבי בן סורר ומורה דבשר עוף מצטרף להשלים ובירוש' שם בפ' חלק גבי עיר הנדחת דגרים ותושבים ג"כ מצטרפים ועיין רש"י נזיר דף ס"ה ע"א ד"ה ולרובע וגם י"ל דזהו כונת הירושלמי בשבועות פ"ג ה"ג גבי שבועה שלא אוכל פת וכרכו כו' ר"ל אם היה נזיר. וע' בהך דזבחים דף ק"ח ע"א גבי עצם דמשלים לענין חוץ ומש"כ התוס' מנחות מ"ב ע"א גבי תכלת ע"ש וכ"מ בזה. והנה הך דין דעינבי דיכרין לא הביא רבינו ובאמת נ"ל דהוא ענקוקלות המובא בספ"א דערלה וע"ש בירוש' דהוה מחלוקת אם לקו עד שלא הביא שליש או משהביא שליש ע"ש. וע' בהך דנדה דף מ"ז ע"א גבי פגה ע"ש ובהך דעירובין דף כ"א ע"ב דלא משמע כן ועי' בירושלמי ביכורים פ"ג ה"א מה דבעי ר"ז ביכורי יחור ור"ל אם קרא שם ביכורים על יחור דהוא פחות מסמדר כמבואר ב"ק דף נ"ט הנ"ל אם חל עליו או לא:

וכן. אם שתה רביעית כו'. ופסק דלא כר"ע מחמת הך דנזיר דף ל"ח ע"א ועי' תוס' סוכה דף ו' ע"א וכ"מ וכן הוא בנדה דף ע"ב ע"ב לפי גרסא דשם רביעית יין לנזיר ודלא כגירסא דמנחות דף פ"ט ע"א דגרס שם שמן. וע' פסחים דף ק"ט ע"א ברשב"ם ד"ה ובה וברשב"ם ב"ב דף נ"ח ע"ב ע"ש ויהי' עוד נ"מ לפ"מ דקי"ל לק' בה"ג דאיסורי נזיר מצטרפין זה עם זה אם גם אכילה ושתיה מצטרפין דהנה רש"י בנזיר דף ל"ד ע"א כ' דמצטרפין אך זה רק אם שיעורו שוה ואף דבתוספתא בתרומות ובמעש"ש וכ"מ מבואר דאף אם אכילה ושתיה שוה מ"מ אין מצטרפין וע' תוספתא כריתות פ"ב דגבי שאר איסורים מבואר שם דאין אכילה ושתיה מצטרף וגבי דם אמר שם דמצטרף י"ל כעין הך דיומא דף פ"א ע"א דאין בזה יתובא דעתא וא"כ גבי נזיר דרחמנא רביא אף דברים שאינם ראוים לאכילה ע' תוס' כאן דף ל"ד ע"ב ד"ה מחרצנים ובספרי פ' נשא פסקא כ"ג וכ"ד דגם אכילת צער חייב לכך שפיר מצטרף אך כיון דאין שיעור שוה לא מצטרף. ואף דהא מבואר בסוכה דף י"ז ע"ב דהיכא דמשכחת פעם אחת שיהיו שעוריהם שוים מצטרף בכל מקום והכא

גבי יין קרוש די בכזית כמש"כ רבינו כאן והוא מהך דשבת דף ע"ז ע"א וכ"מ ואף דהא התוס' ביומא דף ע"ז ע"ב ובשבועות דף כ"ג ע"א כ' דאין דרך לאכול יין קרוש צ"ל ג"כ דגבי נזיר שאני דחייב אף אכילת צער כמש"כ וע' תוס' זבחים דף ק"ט ע"א ע"ש וי"ל דשוב הוה כמו מין אחר ולכך לא מצטרף אך באמת נראה דרבינו ז"ל ס"ל כמש"כ רש"י כאן דף ל"ד ע"ב ד"ה בין הבינים דהוא דבר קרוש ע"ש וכן ר"ל הירושלמי בנזיר כאן בה"ב להביא את השליש שבינתים וכיון דאיתרבי שם מהך דלא יאכל לכך חייב על כזית כן שיטת רבינו ועי' סוטה דף מ"ח ע"ב וסוכה דף י"ב ובהך מחלוקת דרש"ש ורבנן הובא במנחות דף ל"א דיין קרוש לד"ה מטמא בגדר משקה ע"ש בתוס' וכ"מ. ובאמת י"ל דהך דפליגי ר"י ור"א בנזיר דף ל"ח גבי היתר מצטרף לאיסור אם גם אוכלין מצטרפין י"ל דר"ל אוכלין עם משקין וכה"ג לדידן גבי איסורין. אך באמת שם ר"ל כך דלכך לא חשיב אוכלין משום דזה משכחת לה גם בשאר איסורין דמצטרפי כמבואר בהך דסנהדרין דף ע' ע"ב גבי בן סורר ומורה ע"ש. אך י"ל באמת כך דנ"מ בין היכא דהרוב איסור דאז נקרא לשון משלים כמו בהך דחולין דף ע"ו ע"ב וע' נדה דף ע"א ע"א גבי דם תבוסה כה"ג דדוקא רוב ועיין עירובין דף נ"ה ע"ב ד"ה לא צריכו להשלים ע"ש בתוס' ושם דף י' ע"ב וכן דייק רש"י פסחים דף מ"ג ע"ב ד"ה אין דוקא חצי איסור וחצי היתר ודלא כרש"י נזיר דף ל"ו ע"ב ע"ש וכן הך דזבחים דף ק"ח ע"א רק השלמה ולא צירוף וע' סוכה דף י"ט ע"א ונדה דף כ"ז ע"ב גבי תרוד עפר ביה"ק. וע' רש"י נזיר דף ס"ה ע"א ד"ה ולרובע. אך באמת זה הוה טומאה בפ"ע ורק מדברי סופרים וכמבו' בתוספתא ובדברי רבינו ז"ל ושם צריך מלא תרוד ועוד וכעין זה אמרינן בכריתות דף י"ג ע"ב גבי יין מזוג גבי יותר מרביעית ע"ש וא"כ א"ש:

שם אבל העלין כו'. עיין בגמרא דף ל"ה ע"ב דלחד שיטה גם לר"א ממעט עלין ע"ש ברש"י ותוספות אך באמת י"ל דזה תליא אם יש עכ"פ שם גפן על העלין ועיין בירושלמי כלאים ספ"ו דפליגי אם עלין מקדשי תבואה לענין כלאים וזה תליא אם יש שם גפן עליהם ועי' ברכות דף כ' גבי זיתים שכבשו ובירושלמי שביעית פ"ט ה"ו וכ"מ בזה:

הלכה ז

היה בו טעם כו'. עיין בהשגות וע' מש"כ ברש"י סוטה דף ט' ע"ב ד"ה דברים האסורים אך י"ל דנ"מ אם קודם שנזר כבר נתערב בזה וי"ל דעליו לא חל האיסור וע' מש"כ רבינו בס' המצות גבי חומץ דמשמע שם דאף אם לא נכתב חומץ בקרא הוה אסור לנזיר אף אם החמיץ קודם שחל האיסור ע"ש והטעם משום דס"ל כמש"כ דנזיר הוא דבר והאיסורים ממילא באים ונ"מ אם גבי נזיר הוה דבר שיש לו מתירין כגון אם נתערב יין גפן ביין

תאנים ועמש"כ התוס' פסחים דף מ"ד ע"ב דזה לא מקרי היתר לאיסורו ואף דבכל מקום הוה דשיל"מ וע' בירושלמי נדרים הובא בר"ן שם דף נ"ב אך צ"ל דכיון דהשאלה לחכם לא על דברים האסורים רק על גוף הנזירות וממילא בטלו האיסורים לא מקרי היתר לאיסורו ועי' לקמן בה"ט ובאמת נראה דחומץ יין מקרי דבר שהיה בתחלה יין ואח"כ נעשה חומץ וחומץ שכר הוה דבר שהענבים לא עשו רק חומץ וזה מקרי פסולת פרי כאן ועיין ב"מ דף ק"ו ע"ב גבי ענבי דכדים וכמו חומץ סתוניתא דנדרים דף נ"ג ע"ש ועי' מש"כ רא"ש נדרים דף נ"ה ע"ב גבי טרגיס טיסני וכ"כ בזה במק"א:

הלכה ח

נזיר שאכל כו'. והנה הך לאו דבין הבינים לא חשיב עי' בגמרא כאן וצ"ל דס"ל דזה דמרבינן מן ועד זג הך דבין הבינים זה רק אליבא דראב"ע דס"ל דאינו חייב עד שיאכל ב' חרצנים וזג א"כ איתר לו הך ועד ולכך מרבה זה משא"כ לדידן דצריך ועד לחלק וכן משמע בירושלמי כאן בהל' ב' ור"א דכאן דף ל"ח ע"ב ס"ל כראב"ע כמבואר כאן דף ל"ה ע"א וכן מבואר להדיא בתוספתא רפ"ד דמכות ובתוספתא כאן על הך דכאן דאינו חייב עד שיאכל ב' חרצנים וזג ולכך מקשה שפיר כאן אמאי לא חשיב הך דבין הבינים משא"כ לדידן וא"ש:

שם וה"ה לנזיר כו'. ע' נדרים דף ג' ע"ב ע"ש. והנה נראה דעל עשה דחשיב לעיל פ"א ה"ג ככל היוצא לא עבר רק אם שתה יין דכיון דאינו סותר שוב עבר על עשה אבל אם נטמא וגלח לשיטת רבינו דסתר אז מקים להעשה בזמן אחר שהוא מונה וע' במש"כ רבינו בס' המצות ל"ת קנ"ז שהמאחר עובר גם משום בל יחל והשיג עליו הרמב"ן ז"ל במ"ע צ"ד ע"ש והנה כאן דמבואר דגם אם נטמא עובר משום בל יחל לכאורה מבואר כשיטת רבינו ז"ל דגם על איחור הזמן שייך בל יחל דהא משלים להנזירות בזמן אחר. וצ"ל כך דגבי נזירות ההשלמה לא מתקן להנזירות שקיבל עליו ורק בשביל הנזירות שעבר ובאמת זה הוה מחלוקת בירושלמי חגיגה פ"ב ה"ד גבי עורות של יום טבוח אם שייך להמשמר או לכל המשמרות ר"ל אם יש עליהם שם קרבן של יו"ט או לא ואזלא לשיטתם בירושלמי תענית פ"ד ה"ח גבי שיר אם אמר אותו על קרבן של אתמול כגון דאיתרמי לי' אז נסכים כמו הך דערכין דף י"א ע"ב ע"ש בתוס' אם צריך לומר שיר של אמש או של היום ע"ש בירושלמי וט"ס שם וכן שם בהל' ט' גבי לאחריו אם חל בשבת פליגי ג"כ כה"ג ע"ש ועיין תוס' מנחות דף נ"א ע"א דאם אינו דוחה שבת הוה הזמן ערב שבת וכן כ' התוס' יבמות דף ע"ב ע"ב ד"ה שלא בזמנו. וע' בירושלמי שבת פ"ב ה"א גבי שמן שריפה וע' מש"כ הר"ן נדרים דף ס"ג ע"א גבי שנה ובירוש' פי"ב דכתובות ה"א גבי

ה' שנים הראשונים דאם לא זנה הראשונים חייב לזונה אחרים. ונ"מ אם היו הראשונים ביוקר ואחרונים בזול וגם לנזירות יהא נ"מ גבי האב מדיר את בנו בנזיר דאם נטמא באמצע נזירות דסותר את הקודמין וצריך להביא קרבן טומאה כמבואר כאן דף כ"ט אם אח"כ נתגדל אי צריך למנות אחרים דהנדר פקע כמבואר שם אבל אי נימא דחיוב התשלומין הוא על הימים שסתר לא על נדרו אז חייב גם לאחר שיגדל. וגם נ"מ גבי אם השלים נזירות בזמן שהיה קטן ולא הביא קרבנותיו עד שהגדיל אם צריך להביא. ועיין לעיל גבי עבד שהשלים נזירות ואח"כ יצא לחירות. וע' מש"כ התוס' חגיגה דף ט' ע"א ד"ה כיון גבי נעשה חיגר ביום שני ועיין מש"כ רש"י בכורות דף נ"א ע"ב ד"ה מה עולת ראיה דחיוב אחריות גבי עולת ראיה הוה משום לתקן העבירה או משום דנתחייב בקרבן וחיב באחריות ונ"מ אי שייך בזה ב"ת על ג' רגלים דוקא ע' תוס' ר"ה דף ה' ע"ב ד"ה אלו ודף ו' ע"ב ד"ה יורש ועיין בהך דנזיר דף ס"ג ע"א גבי נטמא בתוך מלאת ונודע לאחר מלאת עי"ש. וגם נ"מ להך ירוש' דכתובות הנ"ל אי צריך לשלם ליורשים של הבת אם לא זנה ה' שנים הראשונות דשוב הוה כבע"ח ע' ב"ב דף ק"מ ע"א ובירושלמי בכתובות שם ועי' בהך דשבועות דף מ"ח ע"א גבי עמד בדין דהוה שם מחלוקת אי מוריש לבניו והירושלמי ס"ל דמוריש בסנהדרין פ"ח וכ"מ וע' בהך דבכורות דף מ"ב גבי קנס וכ"מ. ובאמת י"ל דזה ר"ל האיבעי כאן בירושלמי פ"א גבי נזיר עולם דאם נטמא תוך י"ב חודש אי צריך אח"כ להמתין דוקא י"ב חודש ולהקל בתער או די בששה חדשים ר"ל כך דגדר השלמה מחמת הנדר לא שייך כאן דכיון דאמר הריני נזיר עולם ומה השלמה יש בזה וכעין דאמרינן כאן דף ח' ע"ב אבל אם נימא מחמת הדין סותר והוי י"ב חדש הראשונים קודמין להשניים אף דהנדר חל עליהם בבת אחת ולכך צריך להמתין י"ב חדש. ובאמת י"ל דמש"כ רבינו דעובר על בל יחל כשנטמא ר"ל בנזיר עולם דשם לא שייך גדר השלמה כמש"כ או אפשר כשיטת רבינו גבי לא בו ביום לקמן פ"ו ה"ו דס"ל שם דרבנן לא פליגי אר"א רק לענין קרבן אבל גם לרבנן לא סותר ובזה שפיר י"ל הך בל יחל וא"ש:

הלכה ט

נזיר ששתה כו'. ע' בהשגות. ורבינו ס"ל דכיון דכתיב וחומץ לא מחלק וכעין דאמרינן בירושלמי כאן פ"ו ה"א אם כתיב חלב ודם יאות וע' מש"כ התוס' שבת דף ע' ע"א גבי בחריש ובקציר בד"ה על ותוס' מנחות דף כ"ב ע"ב ד"ה ור"י ושם דף צ"א ע"א ד"ה הואיל וכ"מ ועיין מש"כ רבינו בהל' זכיה ומתנה פי"א ה"ו ע"ש. ואף דכאן בירושלמי בה"ב אמר גבי לחים ויבשים וגבי רחים ורכב דהוה לחלק ע"ש ובתוס' מנחות דף נ"ח ע"ב ע"ש התם משום דל"צ לפרש כלל דהם דבר אחד עם ענבים משא"כ כאן דצריך לאו אחר

כיון דביין לא כתיב לאו רק גבי חומץ יין וזה דבר אחר עם חומץ שכר ואף דהא כאן בתוספתא פ"ד והובא בדברי רבינו לעיל בה"ג דאם שתה תערובות יין וחומץ לוקה ומה קמ"ל כיון דהוה רק לאו אחד לשיטת רבינו וצ"ל דקמ"ל דלא נימא דיש בזה גם לאו דמשרת וכמבואר בירושלמי כאן בה"א גבי כוס מזוג ע"ש ושם מבואר דאף דכל איסורי נזיר מצטרפין זה רק באיסורי נזיר בעין אבל איסורי נזיר משום משרת לא מצטרף ע"ש דזה שם בפ"ע לא גדר איסורי נזיר וכעין זה מבואר בירושלמי חלה פ"ג ה"ז גבי מנחה שנתערבה בחולין דהיך הקומץ מתיר את השירים דהיך שייך בו הך קרא דוהנותרת מן המנחה ר"ל דשוב אין שם מנחה עליו רק איסור ע"ש מש"כ בפירושי וה"נ כן. ועיין בר"ש מעש"ש פ"ב סה"א גבי קדרה שנתבלה בתבלין של מעש"ש דאין לו תקנה בפדיון ע"ש וכ"כ בזה בח"א:

הלכה י

ונזיר שהיה כו'. הנה כאן ובהל' ט"ז נקט לשון אעפ"י שהוא חיב לשמים ובהי"ג גבי תגלחת לא נקט זה ועיין לקמן בהל' כלאים פ"י ה"ל שם ג"כ לא נקט כך ע"ש. והנה כך דהנה הטעם דאינו לוקה רק אחת או י"ל משום דבעי לחלק בין כאו"א או משום דצריך לקבל התראה עיין מכות דף כ' ע"ב בתוספות ד"ה ל"צ ושם רק אם עשה במקומות מפוזרין דאל"כ הוה דבר אחד. וע' בדברי רבינו סוף ה' ע"ז בהל' י"ב שם ובהל' ט"ו דאף בהתראה אחת לוקה. אך שם יש קרא וע' בהך דקדושין דף ע"ז ע"ב גבי גופין מחולקים ואף דשם ג"כ צריך התראה משום דצריך שיקבל עליו כמבואר בסנהדרין דף פ"א ע"ב ותוס' תמורה דף ז' ע"א וע' מש"כ התוס' זבחים דף ע"ח ע"א ובהך דסנהדרין דף כ"א ע"ב גבי לא ירבה לו סוסים דצריך קרא לחלק וע' מש"כ התוס' שבועות דף ג' ע"א גבי פיאות וכן בהך דקדושין הנ"ל הא שם נ"מ לגבי הנשים והם צריכים לקבל התראה ג"כ ובזה לא שייך מש"כ התוס' מכות הנ"ל וע' כריתות דף ט"ו ע"א ובירושלמי דסנהדרין פ"ז דהוה מחלוקת דר"י ור"ל אם מהניא חיובא דידהו לגבי דידיה לחלק אך שם לענין קרבן אבל כאן לענין מלקות דבעי התראה. וע' בחולין דף פ"ב ע"ב ודף פ"ג ע"א גבי גה"נ. אך צ"ל כך דהיכא דהם גופים מחולקים אז מהני להתרות בו קודם שאם יעשה כך וכך פעמים יתחייב כך וכך מלקות ועי' בירושלמי כאן פ"ו ה"ה ו' דמבואר שם כך. אך כ"ז אם נימא דהוה פעולות בפ"ע אבל אם נימא דהוא פעולה אחת אז לא מהני זה רק צריך התראה בין כאו"א ואף התראות בין כל אחת ואחת לא מהני רק אם הוה עשיות מפורדות אבל אם הוא עשיה אחת כמו גבי ביאה אחת בחייבי לאוין אם התרו בו לא מהני וזה מה דר"ל הגמ' בכריתות דף ט"ו דא"א לערב לביאות בהדדי ר"ל דאין שם ב'

ביאות רק אם הם מפורדים וכן יהי' נ"מ גבי כחות לר"א ע' יבמות דף ל"ד ותוס' שבת דף צ' ע"א גבי המוציא וע' מש"כ בזה לקמן בהל' שגגות פ"ו ה"ב והי"א ע"ש. ובאמת הוא כך דהיכא דהאיסור על הדבר הנעשה אז כ"ז דלא הפסיק בהעשיה הוא פעולה אחת אבל היכא דהאיסור בהאדם העושה אז אף דהדבר נמשך מ"מ נקרא דברים מפורדים. והנה ע' בירושלמי כאן פ"ג ה"ה בהך מחלוקת דר"י ור"א גבי עודנו שם דר"י אמר מתרין על הכל כדי פרישה ור"א אמר אינו מקבל עד שיפרוש כו' ועי' תוס' שבועות דף י"ז ע"א אם שהיה הוה מעשה ובמש"כ רבינו לקמן בסוף הל' כלאים והנה הטעם דר"י ר"ל כך דמתחלה מתרין שאם ישהה שם כך וכך שיהי' בכדי זמן כך וכך פרישות אז לוקה על הכל ור"א ס"ל חדא דצריך שתעשה פעולה והב' דצריך להתרות עכאו"א והנה מתחלה שם מקשה מהך משנה דהיה שותה יין על ר"י ור"ל דמשמע לו אף אם התרה בו בתחלה על כל רביעית ורביעית וע' מש"כ רבינו בפיהמ"ש מכות דף כ"א ע"ש על הך משנה ותירץ דשתה בב"א שאין בית הבליעה פנוי ולא דמי לטומאה דשם הזמן הוא נמשך לכל זמן וזמן הוא בפ"ע משא"כ גבי יין דכיון דשתאן בבליעה אחת הוה פעולה אחת וע' בתוספתא כאן פ"ד הניח פיו על חביות כו' ר"ל כה"ג דוקא וכן מבואר בתוספתא פ"ד דמכות ע"ש ואח"כ הקשה ושם ט"ס וצ"ל על ר"א מהיה מטמא כו' דאמר שם אל תטמא חייב ולא נקט פירש וצ"ל שם בשוחה על כל ר"ל דעושה מעשה גם י"ל דגם מה דמקשה מיין ג"כ ט"ס וצ"ל על ר"א והקושיא מסיפא ומתרץ אין בית הבליעה פנוי ר"ל דאף דהוא שותה בב"א מ"מ בית הבליעה עושה מעשה ולא דמי לשהיה בביה"ק אך רבינו ז"ל ס"ל כר"י דלא בעי פרישה רק לגבי טומאה משום דהוה מחולל ועומד ולק' אבאר זה וא"כ ע"כ מיירי כאן דלא התרו בו ובאמת זה הוה כמו פעולות חדשות רק דהפטור משום דלא קיבל עליו התראה ולכך נקט דבדיני שמים חיב עכאו"א ועי' כאן בפיהמ"ש. אך כ"ז אם החיוב הוא העושה וכמו שתית יין גבי נזיר וטומאה למתים כיון דהזיר עצמו אסור לעשות זה אבל גבי תגלחת דנזיר כיון דקי"ל דאחר דגילח את הנזיר ג"כ לוקה ולא משום כמו הך לאו דהקפה והשחתה דשם הוי לאוי בפ"ע משא"כ כאן דהוא חד לאו ונ"מ דאף אם גילח לעצמו אינו חייב רק אחת וע' בהך דכריתות דף ז' גבי הסך על חבירו ולק' אבאר זה. א"כ נמצא לפ"ז האיסור גבי נזיר שלא לגלח נזיר וא"כ שם כ"ז שלא הפסיק הוה פעולה אחת וא"כ אף דמבואר בנזיר דף ז' ע"א דשערות מובדלין יותר מזמן ע"ש מ"מ גבי תגלחת נזיר לא וא"כ אף לשמים אינו חייב רק אחת וא"ש לשון רבינו. וכן גבי כלאים כיון דס"ל לרבינו בסה"ל כלאים דגם המלביש חייב רק דנ"מ דגבי נזיר אף אם הנזיר מזיד מ"מ חייב משום קרא דלא יעבור וגבי כלאים רק אם הוא שוגג

ולכך גם שם ליכא חיוב בידי שמים אך שם יש נ"מ דאם התרו בו כל שיעור פשיטה ולבישה חייב עכאו"א אבל אם עשה פעולה אז אף אם לא פשט כל הבגד מ"מ חייב גם י"ל דאז אף אם התרו בו מתחלה ועשה פעולה חייב עכאו"א וא"כ לפ"ז י"ל דגבי כהן היכא דאינו מחולל ועומד כאשר אבאר לקמן דאז לא חייב עכאו"א אף שאינו פורש אם לא שהתרו בו על כל פעם ופעם משום דגבי כהן גם המטמא חייב כמש"כ רבינו בפ"ג מהל' אבל ה"ה ע"ש:

הלכה יא

נזיר שגילח כו' ואם הניח כו'. הנה בלשון המשנה מבואר שם כ"ש וע' בירושלמי כאן משמע ג"כ דכ"ש ג"כ חייב ע"ש בהך מחלוקת דגם למלקות צריך שנים וע' כאן דף ל"ט גבי הניח בו לכוף ראשו לעיקרו ובירושלמי מה דבעי אם גלח רוב ראשו והניח ב' שערות ובהם ב' שיעורים כדי לכוף ואח"כ גילח מאותן שתי שערות כדי לכוף אם יצא ע"ש והרי לא קים מצות תער לשיטת רבינו כיון שהניח בו כדי לכוף ראשו לעיקרו. וע' בהך דנדה דף נ"ב ע"ב במשנה גבי מה דאמר שם והאמורות בכל מקום ור"ל כמו כאן גבי נזיר. והנה ע' כאן דף מ"ב ע"א וב"ק דף ק"ה בהא דבעי שם אם שייר בו שערות ואח"כ צמח ראשו כו'. והנה טעם האבעיא דשם אם כל השיעורים לא הוה שם הדבר עליהם רק לאחר גמרם או הוה שם עליהם רק שלא נגמר וכעין הך דנדרים דף ס"ח ע"א גבי מיגז גייז או מיקלש קליש וע' זבחים דף ק"י ע"א דאמר שם לחד תנא דגם לא מקלש ר"ל דלא עשה שום פעולה כ"ז שלא השלים הדבר וע"ש דף מ"ב ובהך דמעילה דף ג' ע"ב גבי פיגול דאמרינן דלא נגמר הדבר עד לאחר זריקה לא הוי התחלה כלל. וע' בהך דזבחים דף ל"ו ע"ב ברש"י ד"ה אמר רבא וע' תוס' ב"ק דף ע"ב גבי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וכ"מ בזה ובהך דיבמות דף ק"ד ע"ב גבי שני דברים המתירים וע' ב"ב דף צ"ה ע"א בד"ה כל יתר מכאן כבא ליטע מתחלה ע"ש בתוס' דר"ל דעדין לא התחיל לקים התנאי ע"ש ובהך דע"ז דף ס"ה ע"א גבי הא דאמר לו העבר לי מאה חביות בק' פרוטות דמבואר שם ג"כ לכמה שיטות דלא מקרי קיום התנאי כלל ע"ש וב"מ דף ע"ט אילו עד הכא בעית למיתי ע"ש וע"ש דף פ"ג ע"ב במי שהשלים עבודתו כו' ובזה יש לבאר מה דפליגי רבינו והר"א ז"ל בהל' טומאת צרעת פ"ז ה"ד וה"ו גבי פרח בכולו אם נשאר כחצי עדשה אם הוה טמא או לא דרבינו ס"ל דטהור והר"ש והר"א ס"ל דטמא ומה דמבואר שם במשנה פ"ח ה"ה דאם נשתיר כחצי עדשה ואח"כ נקרח הזקן אף דבאמת פחות מכעדשה אינו מעכב את הפריחה מ"מ לענין זה מהני לשיטת רבינו דאם אח"כ נקרח הראש אז גם זה מעכב בפריחה וכעין הך דב"ק דף ק"ה ע"ש אך באמת כך דהנה לק' פ"ז הט"ו וכן מבואר

בגמרא דף מ' ע"ב וכ"מ מבואר שם דהטעם דמצורע נזיר יכול לגלח הוא משום דעשה דחי ל"ת ולכאורה קשה הא מבואר להדיא כאן בירושלמי פ"ו ובתוספתא כאן פ"ד וכן פסק רבינו בהל' ט"צ פ"ח ה"ד דגם גבי תגלחת נתק גם גבי נזיר מגלח אף דהוה רק רשות ע"ש. אך צ"ל כך דהנה לפי המבואר בגמרא דידן דף מ' ע"א מבואר דגבי נזיר ומצורע יש בהמצות גילוח שני דברים אחד משום העברת השער מראשו ואחד משום המצוה התגלחת ולכך קאמר שם דנשיא לא מהני עיי"ש בתוס' דמשמע דנשיא הוה בגדר תער ועיין מכות דף כ' ע"ב דגבי קרחה חייב בנשיא וע' בדברי רבינו כאן בהי"ב דרק עבר בעשה ועיין כאן דף נ"א ע"ב דמבואר שם דאינו משחית את עיקר השער ע"ש ובדף ס"א ע"א אך כך דהנה מבואר בקדושין דף כ"א ע"ב דע"י סם לא מקרי שהוא עושה הדבר רק הדבר נפעל מאיליו ולכך ממה דבעי שיהא הראש פנוי בזה די גם בסם דמ"מ עי"ז נשאר הראש פנוי ובמה דבעי שיטול צריך דוקא תער אף אם נימא דזה הוה השחתה והנה גבי קרחה וכן גבי הקפה דקי"ל דשניהם חייבים אחד המקיף ואחד הניקף וכן גבי השחתה משום איסורים מיוחדים וכשעושה לעצמו מחייב ב' א"כ חזינן דיש בהעברה ב' הפעולות מה שנשאר המקום פנוי וממה שנטל השער והחיוב בנשאר המקום פנוי לא שייך רק עליו ובזה די אף בסם והחיוב דנטילת השער הוא אף באחר ובזה רק בתער וביד. ובזה ר"ל ג"כ מה דמבואר בירוש' כאן פ"ו דכיון שקידש ראשו בדם כנשור ר"ל ואז לא בעי נטילת השער רק דמ"מ הראש אינו פנוי ולזה יהי' די גם בשאר דברים אך מ"מ בירוש' לא מסקינן כן וגם גמ' שלנו לא ס"ל כן אך זה רק ברוב ראשו אבל בב' שערות שנשאר בו אז זה די גם שלא בתער והטעם דאף דנימא דכנשור הוא מ"מ זה לא גרע ממרוט וגם שם ס"ל דאם נימא דצריך הוא רק תער אף דליכא שם כלל שערות וע"כ דיש מצוה בפ"ע העברת תער אך זה רק בשעדיין לא העביר תער אבל בהעביר תער על רוב ראשו אף דקי"ל דב' שערות מעכבות בו מ"מ בזה די בשאר דברים והנה הך מצוה דהעברת תער הוא רק בנזיר טהור אבל בנזיר טמא לא כמו גבי מרוט אך מ"מ ע"כ צריך תער משום דגבי נזיר טמא לא שייך הטעם דקידש שערו בדם כמבואר בירוש' הנ"ל וכן הדין גבי מצורע והנה מבואר כאן בגמ' דף מ' ע"א דעל תער יש ב' לאוין אף לדידן ור"ל כך דכמו דגבי מצות גילוח יש ב' מיני מצות כן גבי האיסור כך אחד משום שלא ישאר הראש פנוי ואחד משום נטילת שער ולכך בתער יש הני ב' דברים ויהי' ג"כ נ"מ אם גילח עצמו או לאחר וכמש"כ. והנה לפי שיטת רבינו דס"ל לק' וכן מבואר בירוש' דסתירת תער דוקא תער ודוקא רוב ראשו כמבואר בגמ' ואז הוה סתירה גמורה מבואר דבעי ב' דברים לסתירה וגם דוקא רוב ראשו וע' בירוש' כאן ופ"ג ה"ג דגבי נזיר טמא כיון דאין

שם טעם דקידש ראשו בדם גם שאר דברים סותרים אך רק ז' ע"ש והטעם די"ל דגבי נזיר טהור בעי השער לשלח תחת הדוד ולכך צריך השער שיהא קדוש משא"כ גבי נזיר טמא לדידן דא"צ זה רק משום מצות גילוח ומצות העברה לכך די סתירת ז'. והנה ע' בתוס' שבועות דף ב' ע"ב שכ' דגבי מצורע מלקט ורהטני לא מהני משום דלא הוה גילוח והנה מהך דנזיר דף מ' ע"ב מוכח להיפך דרק משום דיליף מקרא ובלא זה לא ע"ש וצ"ל ג"כ כמש"כ דיש ב' מצות תגלחת והנה זה מחלוקת בסוטה דף ט"ז אם תגלחת ב' דמצורע הוא ג"כ מגלחו כדלעת או לא ע"ש וזה ג"כ תליא בזה דהרי חזינן דגבי מצורע העברה לא הוי רק בכל גופו כמו גבי תגלחת ראשונה וא"כ אם נימא דבתגלחת ב' א"צ כל גופו א"כ י"ל דנ"מ בין ראשונה לב' דראשונה משום העברה והשניה משום מצות גילוח ולכך על הראשונה צריך קרא דלא די במלקט משא"כ בשניה אבל לדידן דשניהם שוין אין נ"מ. אך ע' בתו"כ פ' מצורע בפי' הראב"ד דלא משמע כן וגם משום דגבי מצורע התגלחת מעכבת הטהרה כמבואר בדף מ"ד ע"ב וע' מש"כ רבינו ז"ל בהל' טו"צ פי"א ולק' אבאר זה וגם נ"מ אם גבי מצורע מרוט אי צריך העברת תער ע"ש. והנה לפי מה דקי"ל דאין ימי חלוטו וימי ספורו עולין לנזירות ולכך ס"ל לר"ל כאן דף י"ד ע"ב דנטמא בימי צרעתו אינו סותר ובאמת הולך לשיטתיה בירוש' פ"ח כאן ה"י דס"ל דשערו מותר בהנאה דאינו בכלל נזיר כלל וע' כאן דף י"ז ע"ב שאינו ראוי לתגלחת ע"ש ואף דרבינו סותר את דבריו בזה בפ"ו ה"ב ובפ"ז ה"ו ע"ש וע' מש"כ רבינו לק' פ"ז הט"ו דקדושה ליכא בהו בימי צרעתו ע"ש וא"כ לפ"ז כך הטעם של לאו דגילוח ליכא גבי נזיר בימי צרעתו רק משום טעם העברה וכמש"כ ובטעם איסור העברה יש ג"כ ב' טעמים אחד משום שלא יהא הראש פנוי והב' משום דצריך השער לגלח למצוה וגבי מצורע לא שייך משום גילוח מצוה ורק משום שלא יהא הראש פנוי ובזה בעי רק רוב ראשו ולכך גבי נתק דשם אינו מגלח כולו מותר כשהוא נזיר אף דהוה רק תגלחת רשות וגם שם די גם בתגלחת שאר דברים ואף דהא מבואר בירוש' כאן פ"ו ובתוספתא מכות פ"ד דגם גבי נזיר מצורע אם תולש ב' שערות חייב י"ל דשם מיירי שעדיין לא נזקק לטומאה ע' שבת דף קל"ב ע"ב ותוס' שבועות דף ד' ע"א דמ"מ משום מצורע יש הלאו אך נ"מ יהא גבי נתק לשיטת רבינו בפ"י מהל' טו"צ דרק אם גילח בתער אז לוקה ובאמת קשה על דברי הגמ' כאן דף ל"ט ע"ב גבי ללמדו ממצורע א"א כו' דילמא קאי אנתק ולק' בהל' טו"צ אבאר זה וזהו כונת האבעיא דדף מ"ב ע"א הנ"ל אם התגלחת עיקר הוא הגילוח או העברה וזה תליא בפי' דברי רבינו לק' פ"ח ה"ז ע"ש דההעברה שפיר מצטרפת והגילוח לא אם השליכה תחת הדוד וכעין הך דחולין דף ע' ע"א ע"ש ברש"י וכ"כ בזה בח"א. ולפי"ז י"ל כך דהא

דהניח כדי לכוף לא לקי זה רק אשערה אחת אבל ברוב ראשו אז שפיר לקי וכן יש לחלק בין אם גילח לעצמו בין אחר לענין האחר ובזה א"ש סידור הדין שכ' רבינו כאן והנה זה ודאי הלאו דבל יחל לא עבר אחר שגילחו וכן העשה של קדוש יהי' ג"כ לא עבר ועי' מש"כ רבינו לעיל פ"ה ה"א ובהל' שבועות פ"ה ה"ד ע"ש ובאמת עיקר הדין של בל יחל הוא משום העשה דקדוש יהי' וא"כ לפי"ז גבי נזיר מצורע ליכא לאו דבל יחל דשם ליכא העשה דקדוש כמש"כ רבינו לק' בספ"ז וכן כיון דאינו עולה לא שייך זה וכמש"כ. וע' תוס' כאן דף מ' ע"ב ודף מ"א ע"ב גבי אם עשה דוחה ב' לאוין וכן אם אחר גילח נזיר לא כעין תער אף לדידן לא עבר כלום וכן במצורע כה"ג וכמש"כ:

הלכה יד

ואם עשה כן אינו כו'. הטעם משום דלא עדיף מסם וכמבואר בהי"ב אך אם נימא דהטעם כמש"כ לעיל דסם נשאר עיקר השער כמבואר לק' דף נ"א ע"ב ע"ש. א"כ אין ראיה לזה די"ל דאדמה הוה כמלקט אך י"ל דהוה כמו לאו שאין בו מעשה וע' מש"כ רבינו בהל' אס"ב פט"ז הי"א דאינו לוקה עד שיסרס בידו אך שם הוא לאחר וכ"כ בזה. גם י"ל דסם ואדמה האיסור לא משום כעין תער או קדוש יהי' רק משום הך דסוטה דף ט"ז ע"א דהלכה בכל דבר ולכך הוה רק איסור בעלמא וכעין שיטת רבינו בס' המצות בכ"מ וכאן דף כ"ה ע"ב ור"י לשיטתיה וע' רש"י שבת דף נ' ע"ב ובתוס' שם דמקשה על רש"י מהיכא דמבואר להיפך וע' בהך דבכורות דף כ"ו ע"ב מה דאמר שם שא"א לגיזה בלא נימין כו'. וע' תוס' מו"ק דף י"ט ע"ב:

הלכה טז

נזיר שנטמא כו'. הנה ע' מש"כ רבינו לק' בהל' ביאת מקדש פ"ג הי"ג ומש"כ בהל' ק"פ פ"ו ה"ב לחלק בין טומאה שהנזיר מגלח דזה הוה פסול בעצם ובין טומאה שאין הנזיר מגלח דזה הוי רק משום שאינו ראוי וע' מש"כ רבינו בהל' טומאת מת בפ"ג ה"ג דלא הוה דין תורה. וע"ש בפ"ב ה"ח וה"ט ומש"כ רבינו שם ספי"ט גבי תחת הגמל ותחת המטה ע"ש וע' בירוש' פ"ג דנזיר ה"ג דאמר שם ג"כ דאין הנזיר מגלח ע"ז וכן שם גבי טומאה טמונה וטומאה מחצי כותל ולחוץ ט"ס שם וצ"ל אין הנזיר מגלח וכן מבואר בתוספתא דאהלות הובא בר"ש פ"ח דאהלות מ"ב ע"ש בר"ש וע' במש"כ רש"י נדה דף ס"ח ע"ב ד"ה אוהל מעליא דרק לענין נזיר אז הוה סככות ופרעות דרבנן משום דבעי טומאה מחוורת כמו בהך דפסחים דף פ"א גבי טומאת התהום וע"ש דף נ"ז ע"א והנה בירוש' פ"ז ה"ג דנזיר מבואר שם דשפיר לוקה על סככות ופרעות ומקשה שם מהך דתני ר' צידניה וכו' וט"ס שם וצ"ל אין חיבין ור"ל מלקות וע"ש בסה"פ דמסיק דזה רק לטומאות הפורשות

מן המת ואם ע"ז אין הנזיר מגלח אז אין לוקה ג"כ משא"כ בשאר דברים. וגם לעיין הך כללא דא"ש במשנה דף נ"ו ע"ב גבי ביאת מקדש זה ג"כ רק לענין טומאות הפורשות מן המת ע"ש. וא"ש בזה מ"ש הר"ש מהך דפסחים דף ע"ט גבי חרב הרי הוא כחלל וע' תוס' שבת דף קנ"ב ע"ב ע"ש וכ"מ ותוס' כאן דף נ"ד ע"ב וע' בתוס' שבועות פ"א מה דמחלק שם גבי טומאת מקדש דרק בטומאות המפורשות בתורה וכן רק בדבר שהטומאה הוא משום מת לא משום דין. והנה הירוש' שם גבי אוהל לא מחלק בין טומאה מן המת רק ס"ל דכל שאין הנזיר מגלח לשיטת ר' צידניה אין בו מלקות ע"ש. והנה באמת כך דמה דמבואר כאן דף נ"ג ע"א לגבי רובע עצמות ורביעית דם דמחלק שם במסקנא בין נזיר ופסח לתרומה וקדשים ר"ל כך דהנה רבינו ס"ל בהל' טומאת מת פ"ב ה"ח דגבי שדרה וגלגלת ורוב בנינו כו' הוה הטומאה משום מת שלם ובה"ט נקט שם כמת לא כשלם ור"ל דזה הוה טומאה מחמת דין וזה הוה טומאה מחמת טמא נפש ונ"מ להך דין דביאת מקדש לשיטת התוספתא פ"א דשבועות אך התו"כ פ' ויקרא לא ס"ל כן רק דגם ע"ז חייב על ביאת מקדש. אך לדידן נ"מ לענין הנזיר מגלח אף דלוקה ולענין פסחים בשביעי שלו לשיטת רבינו בפ"ו מהל' ק"פ ה"ב דאם הוא טמא נפש אז אין שוחטין עליו וע' בירוש' נזיר פ"ז ה"ב דנקט שם גבי הך דקי"ל קבר מצרפו ויש עליו שם אדם באוהל ר"ל דאז טמא נפש ולא מחמת דין ע"ש וע' מש"כ רבינו בהל' ביאת מקדש פ"ד ה"ו גבי טומאה ידועה דהטעם דאין הציץ מרצה הוא משום דעבודתו חולין משא"כ בטומאת התהום ר"ל דזה אין הנזיר מגלח כמבואר בירוש' הנ"ל ולק' אאריך בזה וא"כ לא הוה טומאת עצם רק דין ולא מקרי חולין רק פסול ובזה שפיר שייך לומר ציץ מרצה וזהו כונת רש"י פסחים דף פ' ע"ב ד"ה ספק וע"ש דף פ"א ע"ב ד"ה ומי ובתוספתא פ"ו ע"ש ובספרי פ' נשא פסקא כ"ח דאמר שם להוציא את הספק וזה אף קודם זריקה ולק' ספ"ו אאריך בזה משא"כ בקבר. וע' לק' פ"ט הי"ח מש"כ בזה. והנה לפי המבואר בתוספתא פ"ג דמכות מבואר כך דרק גבי כ"ג לקרובים אז אינו חייב מלקות רק על טומאה שהנזיר מגלח דשם כתיב ולא יחלל ומחולל לא הוה רק בטומאה שהנזיר מגלח וכמש"כ רבינו בהל' ק"פ ושם ליכא אזהרה רק על טמא נפש ואז י"ל כשיטת הראב"ד ז"ל כאן דאף אם אינו בחיבורין הוה מחולל ועומד ולכך גם גבי נזיר מגלח וסותר את הקודמין אבל גבי טומאה של רביעית דם ורובע עצמות באוהל והני דלא אקמח כאשר אבאר לק' אז אין כה"ג מוזהר בקרובים וכן נזיר בקרובים כה"ג אבל לרחוקים בין בכה"ג ונזיר וכהן הדיוט אז אף ע"ז לוקה משום לאו דלא יטמא ואז לא הוה מחולל ועומד ואז אינו פטור על טומאה אחרת דלא הוה מחולל ועיין בירושלמי כאן פ"ג ה"ה גבי הך דמי שנזר בביה"ק דשם

פליגי אי לוקה על הטומאה ר"י ור"ל ועיין בבלי דף י"ז ונדרים דף ד' וי"ל דרק טומאה זו דהוה טומאת ביה"ק לא טמא נפש וכמש"כ רבינו לק' פ"ו ה"ח וכן מה דפליגי שם אם לוקה על כל שהיה ושהיה דשם ומקשה שם מהך דכהן שעומד בביה"ק כו' דאינו לוקה ומתרץ שם שלא יחלל ומהו התירוץ וצ"ל כך דלפי מש"כ דהך מחולל ועומד לא שייך רק בטמא נפש ולכך ס"ל לר"י דבביה"ק לוקה על כל שהיה ושהיה והקשה מהך ברייתא דתני ג"כ ביה"ק ומ"מ אינו לוקה רק איסור בעלמא לכן תירץ כך דזה רק היכא שהטומאה הראשונה היתה בהיתר אז אף בטומאה שאין הנזיר מגלח מ"מ פטור גם על טומאה שניה ולכך מייתי קרא דלהחלו דקאי בכהן הדיוט ומיירי בקרובים אבל גבי כה"ג ונזיר אז בטומאה דלא מקרי מחולל ועומד חייב. אך זה רק כשהטומאה היתה בהיתר שהתירה לו תורה כמו כהן בקרובים אבל אם נטמא קודם שנזר מ"מ לאחר שנזר לא מקרי טומאה בהיתר וע' בהך דזבחים דף ל"ב ע"ב גבי הואיל ואישתרי אישתרי דמחלקין כה"ג. וע' בקדושין דף כ"א ע"ב גבי כהן ביפת תאר דאמר שם שמואל דהוה גיורת וע"ש בתוס' מה דהקשו משפחה כנענית. אך ר"ל כך דהא מבואר בהך דתמורה דף כ"ט ע"ב ובתוס' יבמות דף ס"א ובע"ז דף ל"ו ע"ב דגיורת הוה זונה לכ"ע אף בספק ע"ש ותוס' סנהדרין דף פ"ב ע"א וא"כ בביאה שניה נולד לו איסור חדש וזה לא אישתרי לו עדין משא"כ בשפחה וע' בהך דיבמות דף ס"א גבי כהן שנשא אלמנה ושם דף נ"ט ע"א ע"ש בתוס' זהו כונת הירוש' הנ"ל והנה ע' לק' בדברי רבינו פ"ז ה"א דגבי טומאה שהנזיר מגלח צריך דוקא מת וע' מש"כ רבינו בפיהמ"ש אהלות ספ"א דאמר שם דהוה כמת מכללו. וע' מש"כ רבינו לק' פ"ז ה"ו דחשיב הני טומאות מן המת שאין הנזיר מגלח וכאן אמר דלוקה עליהם ובהל' טומאת מת פ"ג כתב דאין טומאתו דין תורה וזה ר"ל מהך דנזיר דף מ"ב ע"ב ואי אמרת דאורייתא אך שם ר"ל בטומאה שאין הנזיר מוזהר או י"ל דר"ל דאורייתא גבי כה"ג בקרובים וכמש"כ. אך באמת כך דהנה ע' במש"כ רבינו בספ"ב מהל' טומאת מת ה"ד משמע שם לכאורה דאבר מן המת שחסר הבשר הרי הוא כשאר עצמות ע"ש והרי שם בפ"ג ה"ג מבואר להדיא דרבינו ס"ל דהא דס"ל לר"י כאן דף נ"ג ע"ב דאם אין עליו עצם כשעורה אין הנזיר מגלח ס"ל לרבינו דזה רק לענין גילוח אבל מטמא שפיר והראב"ד ז"ל ס"ל דגם אינו מטמא ובהך משנה דאהלות מיירי שיש עליהם עצם כשעורה. והנה לכאורה קשה לפי"ז היך מוקי הך אבר מן החי דשם אין העצמות והבשר שלו חשובים לטמא אם נימא דשם אבר בטל ממנו. וע' בתוספתא הובא בר"ש פ"ב דאהלות מ"ו דמשמע שם דאם אשתייר באבר מן החי עצם כשעורה מטמא וצ"ל דאתיא כהך מ"ד דעדיות ספ"ו וחולין דף קכ"ט ע"ב דמטמא וגם הך משנה דאהלות לפי

שיטת הראב"ד אתיא כן. וע' בהך דחולין דף קכ"ח ע"ב ובכלים פ"א מ"ד. אך באמת כך דהנה רבינו ז"ל לק' בפ"ז ה"ו ובפ"ג ה"ג דייק גבי רובע עצמות באוהל והנה בגמ' כאן דף נ"ג ע"ב דמוקי באקמחי קמוחי וא"כ מוכח דאף דנקמח מ"מ חצי קב נזיר מגלח גם על אהילו ופחות מזה מגלח על מגעו ועל משאו והנה אם טומאה בעלמא גם רובע עצמות שנקמח מטמא באהל הנה זה הוה מחלוקת דתנאי באהלות פ"ב מ"ז אך י"ל דיש נ"מ בין אקמח לנדקדק כמבואר בנדה דף נ"ה ע"א דאקמח והוה עפרא. והנה ע' בעדיות ספ"ו דנקט שם חסר רובע עצמות כו' מטמא במגע וזה דוחק לומר דקאי על עצם כשעורה דא"כ למה נקט מטעם רובע וי"ל דר"ל כגון שנשחק ואף דהא במשנה דאהלות מבואר דחכמים מטמאין אף באוהל דאתיא כר"ש ור"ש לא פליג שם רק באוהל לא כשיטת הר"ש. אך באמת כך דאף דאם חסר טהור זה רק בשלא היה בו בתחילה רביעית דלא היה עליו שם קבלת טומאה. אבל אם מתחילה היה בו רובע אז שפיר מטמא במגע ובמשא גם י"ל לפ"מ דפליג רבינו עם התוס' דרבינו ס"ל דרובע עצמות לשאר דברים וכן חצי קב לנזיר אף דאינו בא מרוב בנינו או מרוב מנינו מטמא והתוס' ס"ל דרק אם בא מרוב בנינו והא דמבואר דרוב בנינו א"צ שיעור זה רק כשהם שלמים אף דבמשנה דאהלות ועדיות מבואר להיפך משיטת רבינו י"ל דס"ל דזה אתיא כמ"ד כאן דף נ"ג רובע עצמות לא לכל ר"ל דאין טומאה נוהגת בהם כלל וס"ל דקאי אשאר עצמות ואנן לא פסקינן כן כמבואר שם. אבל הבא מרוב בנינו או מרוב מנינו י"ל דאף פחות מרובע ואקמח מ"מ מטמא במגע והך בעיא דנזיר דף נ"ב ע"ב גבי רובע עצמות מן השדרה קאי אאם נזיר מגלח וע"ש בתוס'. אך באמת העיקר כמש"כ לעיל דנ"מ אם היה בו מתחילה וכן הדין גבי אבר מן החי ואבר מן המת שחסר לשיטת רבינו כך דאם עד שבא לכלל טומאה היה חסר אז הוה הטומאה שעליהם רק מדרבנן כמש"כ רבינו בפ"ג מהל' טומאת מת ע"ש והך דפ"ז מהל' נזירות ר"ל שהיה מתחילה כשיעור ואח"כ נחסר וזה טמא מה"ת ונזיר לוקה עליו רק שאינו מגלח וכה"ג ס"ל בהל' מאכלות אסורות גבי אבר מן החי ע"ש וע' במש"כ רבינו פ"ד מהל' טומאת מת ה"ו דמשמע שם דכזית חלב שהיה מפורר והתיכו טמא אף ממשא ומאוהל ולא כהך דשם ה"ה והטעם דכיון דנשתנה לצורה אחרת אם הוא טמא לכל אז ישתיר עליו שם טומאה כיון שבא ממנו והוה כהך דנדה דף נ"ו ע"א גבי שרץ שנשרף מה דמחלק שם בין כולו למקצתו. וע' נזיר דף נ"א ע"ב גבי מת שטחנו אם יש לו רקב אי מקרי כבריתו ע"ש וצריך לחלק מהך דנדה דף נ"ה דאם אקמח פקעה טומאה ממנו וע"ש דף נ"ו ע"א דבשר המת שיבש אף לר"י מ"מ מטמא בתורת רקב וצ"ל דאם יבש בתחילה עד שעי"ז נתפרך ונעשה כקמח אז בטל מעליו שם מת וע' בהך

דברכות דף כ"ה ע"א גבי יבשה כחרס ע"ש והך דכאן דף נ"ג ע"ב דמוכח דאי אקמח מ"מ הנזיר מגלח מיירי שנקמח חצי קב עצמות דיש עליו שם מת שלם ואח"כ הרובע שבו הנזיר מגלח על מגעו ועל משאו. אבל אם לא היה בו מתחילה רק רובע ואח"כ נקמח אז י"ל דאין הנזיר מגלח עליו וכעין דאמרינן כאן דף נ"א ובירוש' גבי תרוד רקב וא"ש וא"כ י"ל דמש"כ רבינו בהל' טומאת מת פ"ג דטומאת רובע עצמות באוהל הוה דרבנן מיירי באקמח והך דכאן ר"ל בלא אקמח ואף דאין הנזיר מגלח הוה משום דאין זה מת שלם ואין עליו שם אדם. גם י"ל דמש"כ רבינו כאן ה"ז לוקה ר"ל על הך דפ"ו ה"ח גבי בביה"ק וכמו טומאה טמונה. והנה טעם החילוק שבין מת באהל ובביה"ק ע' בירוש' כאן פ"ז ה"ג ופ"ט ה"ב דהוה מחלוקת שם אם הנזיר מגלח על טומאה טמונה או לא והטעם משום דמבואר בחולין דף קכ"ה ע"ב וכאן דף מ"ג ע"א דחזינן לבית כמאן דמלא טומאה ובכל מקום הוה כמו מגע בעצם הטומאה משא"כ גבי ביה"ק אף דקבר מטמא במגע ובמשא מ"מ זה רק מי שיש לו טומאת אהל וכמש"כ רבינו בפ"ט מהל' טומאת מת ה"ד ע"ש ולכך אין בו טומאה עצמיית רק דין. והנה כאן בה' י"ט פסק דאם שהה כדי השתחויה חייב אף בביה"ק ובאוהל המת אף אם חבירו פרע ראש הגג חייב משום דהוה כמו טומאה בעצם כיון דהוא מלא טומאה משא"כ אם נכנס לביה"ק בשידה אז ס"ל לרבינו בפ"ו ה"ט דאינו לוקה ע"ש והטעם דשם ליכא לא ביאה ולא טומאה כיון דיש הפסק ובזה י"ל ג"כ מה דמבואר בירוש' כאן פ"ז ה"ג ושבועות פ"ב דסככות ופרעות מה"ת וע' רש"י נדה דף ס"ח ע"ב ודף ס"ז וכ"כ בזה דמבואר שם בדף נ"ז דהוה מדרבנן בכל דבר דשם מיירי על קבר וכאן מיירי על מת דאז הוה דאורייתא רק דאין הנזיר מגלח וכמש"כ וא"ש מ"ש הראב"ד ז"ל לקי' פ"ו ה"ט ע"ש וע' בתו"כ פ' ויקרא פ"ח פי"ב דמרבה סככות ופרעות גבי ביאת מקדש מכל דבר ע"ש:

הלכה יח

נזיר שנכנס לבית כו' אבל כו'. ע' מש"כ רבינו בהלכות אבילות פ"ג ה"ז ובהשגות ומבואר שם דס"ל כך דכיון דקי"ל דהא דמחולל ועומד רק בחיבורין א"כ לפ"ז רק אם היה טהור כשנכנס לבית דאז כיון שנכנס מקצת גופו מיד נטמא שוב פטור על הביאה אבל אם יהא טמא כבר שוב בהך כניסה לא חל עליו שם טומאה דכבר טמא ושבעה לו טומאה כעין דאמרינן במנחות דף כ"ד וע' תוס' שבת דף צ"א ע"ב ודף קי"ב ע"ב וכ"מ שוב אין עליו שם בחבורין ושפיר חייב על הביאה ואף דגם עכשיו לא הוה בב"א ממש מ"מ לא מחלקינן לענין זה ועי' מש"כ התוס' נדה דף ל"ה ע"א ד"ה לעולם ותוס' ב"ק דף ע"ז ע"א ד"ה פרה בסה"ד דלא ס"ל כן ותוס' כתובות דף ל' ע"ב גבי תחב לו ע"ש וכ"מ והנה כאן

לא כתב רבינו כך ולפמש"כ לעיל לחלק בין בנזיר בין קרובים לרחוקים לענין טומאה א"ש זה וכן לפמש"כ התוס' בכ"מ לחלק גבי שבע לה טומאה בין טומאה הבאה מגופו ע"ש י"ל דגבי נזיר כיון דחזינן דהטומאה פועלת בו דסתרה הימים שמנה לא אמרינן שבע לה טומאה דהוה כמו בגופו ועיין כאן דף מ"ז ע"א בהך מחלוקת דר"א ורבנן:

הלכה כ

המטמא כו' ולמה לא כו'. ר"ל אמאי גרע ממאי דמבואר בהל' אבלות פ"ג ה"ה גבי כהן דהמטמא אותו אם היה כהן שוגג לוקה ועי' מש"כ התוס' יבמות דף ה' וב"מ דף ל' ע"ב דלכך מקרי אלמנה לכה"ג שוה בכל משום דגם היא מוזהרת ואם כן לכאורה קשה גבי טומאה נמי לשיטת רבינו וצ"ל דעל עשה לא עבר האחר אם טימא את הכהן ועי' יבמות דף פ"ה ע"א ע"ש ושם דף קי"ד ע"א גבי להזהיר גדולים על הקטנים ואמאי צריך קרא ע"ז הא לא גרע מהמטמא בידים לוקה וי"ל דס"ד דקטן גרע משוגג כעין הך דנזיר דף נ"ז ע"ב ע"ש וגם י"ל דזה רק על לאו דלא יטמא עבר האחר דמ"מ טימא כהן אבל לא על לאו דלא יבוא ונ"מ במחולל ועומד לשיטת הראב"ד כאן דאז אחר פטור לגמרי וגם י"ל דרק גבי ישראל חייב אם טימא כהן אבל אשה פטורה כיון דבה ליכא טומאה כלל אף אם היא כהנת ואכמ"ל ועי' כריתות דף ז' ע"א גבי סיכת שמן המשחה דקי"ל דכל שישנו בסך ישנו בבל יסך ועי' מה שכתבו התוס' יבמות דף י"ב ע"ב גבי מוך ובכ"מ:

הלכה כא

נזיר טהור כו' שהרי איחר כו'. עי' לקמן בהלכות מעה"ק פי"ד הי"ג ואין לוקין על לאו זה כו' והוא בתוספתא פ"ד דמכות ע"ש ואף דמשכחת מאחר כה"ג דלוקה וגם לפ"ז נימא דהא מבואר בר"ה דף ד' דגבי פסח שייך ג"כ ב"ת וע"ש דף ה' ע"א ד"ה ואי וא"כ אם טימא עצמו במזיד ערב פסח שילקה ע"י זה משום ב"ת דהוא דחה נפשו או אם יצא לדרך רחוקה אם נימא כמ"ד דרחמנא דחיה וצ"ל דעל האדם עצמו ליכא ב"ת בפסח כיון דהתורה נתנה לו תשלומין בפסח שני ולענין האדם י"ל דהוה כמו רגל א' ע' פסחים דף צ"ג והוה כמו מקצת הרגל והחיוב הוא רק על הקרבן דהיינו אם הפריש קרבן ואח"כ טימא עצמו וי"ל דזה הוה כמו אם משך ידו מהפסח כיון דרחמנא דחיה ועי' בירושלמי פסחים ספ"ו כיון דראוי לימשך כו' לא הוה פסול הגוף ע"ש וע' בהך דיומא דף ס"ו ע"א דממתינן להקריב הפסח עד שנה הבאה ע"ש ולכאורה הא עבר משום ב"ת בשלמי פסח כמבואר בגמ' כאן וכה"ג מקשה בירושלמי ר"ה פ"א על חגיגה ע"ש וצ"ל דס"ל דבעי עקירה ע' תוס' פסחים דף פ"ט ע"א ותו"י יומא שם לכך לא עבר וע' בהך דחולין דף מ"א ע"ב דפסח זמנו כל השנה ע"ש ועי' בהך דמו"ק דף י"ז ע"ב ובירושלמי ר"ה פ"א

גבי הך דכולם מתכונים ומביאים כו' ובמו"ק דף י"ד ע"ש אך באמת כך דרק גבי נזיר דע"י הטומאה מאחר דבר דהפעולה היא מאליה לכך זה הוה מעשה משא"כ גבי פסח דהא אף בל"ז אין עליו רק חיוב לעשות לא ממילא ובזה מרחיק ממנו החיוב הוה כמו שלא עשה מעשה וזהו החילוק שבין הך דתמורה דף ג' ע"ב להך דזבחים דף כ"ט ע"ב גבי מחשב בקדשים דשם בעי פעולה דהיינו שיעבוד עבודה בשעת המחשבה ולכך לא חשיב מעשה ועיין מש"כ התוס' שבועות דף כ"ב ע"א ד"ה והרי ע"ש:

פרק ו

הלכה א

נתגלח רוב כו' הר"ז סותר כו' כן מבואר בירושלמי פ"ב ה"י סתירת תער כסתירת ממש ואף דשם ר"ל שהסתיר הכל לא ר"ל התער רק דר"ל דכיון דנטמא בהני ל' יום שסתר תער אי אמרינן דזה הוה כממש טומאה סותרת הכל ולא הוה כנטמא ביום גידול שער המבואר בגמ' דידן דף י"ד ע"ב לשיטת רש"י ותוס' וע' כאן דף נ"ה ע"א למה דמקשה שם הא קבעי גידול שער ואף דנ"מ לענין אם נטמא בהם אך זה רק אם נימא דלא עלו אבל כיון דס"ל דעלו אין נ"מ וגם זה רק בהני דסתר אבל בהני דצריך שיגדל השער סתר לד"ה וע' בהך דכאן דף כ' ע"א אם זה הוה כיום מלאת ותירץ דמיירי שנולד ביום שראוי להביא קרבן ר"ל ביום ק' ומ"מ צריך עכשיו למנות נזירות בנו ולגלח תגלחת בנו ואח"כ מגלח תגלחת בשביל נזירותו כדס"ל לר"י שם וצריך להמתין רק ז' ימים לר"א כמבואר כאן דף ל"ט ע"ב ע"ש בתוס' ובאותן ז' אם נטמא אז סותר רק ל' כן ר"ל הירוש' שם וע' בירושלמי כאן פ"ו ה"ג ובסוף פ"ח דגבי נזיר טמא אם גילח אינו סותר רק ז' וזהו כונת הגמ' דילן דף ל"ט ע"ב גבי מה דמקשה שם ואי ס"ד מלתחת רבי כו' ר"ל כך דזה ודאי דלסתור ל' יום לא סתר דהא הוה שלא כעין תער וזה ר"ל ג"כ התוספתא כאן פ"ד אימתי בזמן שאין לו לספר כו' לא כפי' רש"י והתוס' דהיינו שאם יש לו עוד למנות כדי גידול שער דאינו סותר רק דר"ל שאם הניחו בו שערות כדי לעשות תספורת אז לא סתר אבל מ"מ גידול שער צריך לעשות ואם יש לו למנות עוד לא סתר ומלשון הברייתא משמע דאף אם אין לו למנות מ"מ די בזה וקשה ותירץ דכאן מיירי אחר מלאת וס"ל לר"א דצריך תגלחת חדשה כמבואר בירושלמי פ"ג ה"ג וא"כ ע"כ ס"ל דכמו דנזיר טמא אם גילח בתוך ימי טומאתו דלא סתר רק ז' כמש"כ לעיל בשם הירושלמי ה"נ גבי נזיר טהור אם גילח גם כן אינו סותר רק ז' זהו כונת הגמ' דידן דאמר דיליף תגלחת טהרה מתגלחת טומאה והנה בירושלמי שם פ"ג ה"ג דפליגי שם ר"א ור"י דר"א אמר דר' אליעזר דס"ל

דגבי נזיר סתר לא סתר רק ז' אם נטמא ביום שלשים יליף לה מנזיר טמא ומקשה דא"כ צריך שיסתור ל' וא"כ היכי נקט רק שבעה וגם מאי נ"מ בין נזיר סתם לנזיר שפירש ואמר דבאמת צריך שלשים רק לא משום נזירות רק משום גידול שער ונ"מ דגבי נזיר מפורש דאז הוי הני משום נזיר טמא והנה מבואר בירושלמי פ"ו דגבי נזיר טמא אף שלא כעין תער ג"כ סתר וגם אין שביעי עולה מן המנין כיון דצריך להביא קרבן משא"כ בסתר וא"ש הירוש' הנ"ל:

הלכה ב

לאחר השלשים יום מונה כו' והנה אם בשלשים יום האחרונים נטמא לפי דברי הירושלמי בפ"ב הל' י' מבואר דסותר הכל ע"ש ובפ"ג ה"ד לר"א גבי נטמא ביום מלאת ע"ש דמתחילה ר"ל דאם נטמא אח"כ הוה כתוך ימי נזירותו ואח"כ מסיק דלא וגם היה נ"מ כאן אם צריך להביא קרבן טומאה ולא כפי' המפרשים כאן דף י"ד דזה ר"ל יום גידול שער רק כשיטת רבינו לק' בהל' ה' דמפרש לה בענין אחר:

הלכה ד

נטמא כו' וכיצד יעשה כו' ואליבא דר"א דס"ל דלא סתר רק ז' אם ר"ל דצריך תגלחת חדשה עיין רש"י דף ו' ע"ב דיש שם ב' לשונות בזה ועי' בירושלמי פ"ג סה"ה דמבואר שם דסותר רק דאינו מביא קרבן וע"ש בסוף ה"ד דיום ז' עולה מן המנין ועי' דף י"ד ע"ב ברש"י ד"ה כיון דס"ל שם דסותר הכל קודם שגילח לר"א וע"ש דף ל"ט ע"ב ודף מ"ז ע"א דמבואר בגמרא להיפך אך מ"מ העברת שער שנטמא צריך ואח"כ צריך להמתין שבעה ימים חדשים וזה יהא תליא אם גם שער טמא נשלח תחת הדוד או לא וזהו כונת הירושלמי כאן ספ"ו דר"א לשיטתיה דס"ל כשיטת ב"ש דגם מורט צריך להעביר תער אף דליכא שער ע"ש וה"נ כן וע' בירושלמי כאן פ"ג ה"ג דר"י אמר דר"א יליף לה ממצורע ומגלח וחוזר ומגלח ע"ש ור"ל דהשער של תגלחת השניה אין בה קדושה ג"כ דזה רק משום מצות תגלחת לא משום דהשער שנתקדש כבר נטמא וע' בתוספתא כאן פ"ב דמבואר ג"כ כן דהז' ימים לבד ימי טומאתו והוה כעין הך דדף כ' ע"א דלב"ש דס"ל דרק שלשים יום צריך לנזיר בא"י הוה רק כיום גידול שער ואם נטמא אז אינו סותר הכל וא"כ ע"כ הא דר"י קאי לב"ה דהא ר' יהודה אמר משום ר"א דנטמא ביום מלאת הוה רק נזיר סתם זהו כונת הגמ' מה דמייתי הך דתניא נמי הכי וע"ש בפיהמ"ש לרבינו דמפרש כן וגם נ"מ לדידיה אם גם ביום מלאת לר"א צריך להביא קרבן טומאה ובירושלמי שם בה"ד משמע דא"צ אך שם ר"ל אם נטמא אח"כ באותן השלשים לר"א וט"ס שם ולמסקנא מסיק דיום שביעי עולה מן המנין ואם כן ע"כ א"צ להביא קרבן טומאה כמבואר כאן

דף י"ז ע"ב בירוש' בפ"ב ה"ט וט"ס שם ונחלף ועיין בתוספתא כאן רפ"ה דלכאורה גם שם יש ט"ס אך באמת נראה לי דהתוספתא ר"ל כשיטת רבינו לק' בה"ו דס"ל דאף דאנן פסקינן כרבנן דא"צ ב' ימים זה רק לגבי קרבן דצריך להביא קרבן טומאה אבל מ"מ אינו סותר רק אם יש ב' ימים וזה ר"ל התוספתא וכר"א דס"ל דהקרבן תליא בסתירה ור"ל הך דמונה מיד וא"כ למחר הוה ב' ימים ומביא קרבן וגם ר"ל אם אח"כ נטמא עוד הפעם ועיין כאן דף י"ח ע"ב ד"ה גופא וע' מש"כ הראב"ד ז"ל בפירושו למס' עדיות פ"ד משנה י"א ע"ש דגרס להיפך מגמ' דידן ולקמן בה"ז ובתוספתא פרק ב' ע"ש:

הלכה ה

נטמא ביום כו'. עיין כאן דף י"ד ע"ב ודף ל"ט ע"ב וכ"מ וע' בירו' כאן פ"א ה"ב גבי השלים נזירותו ולא הספיק כו' ע"ש וא"כ לפ"ז י"ל דשוב אסור לו לגלח כלל אף דמחויב לגלח אף לאחר זמן מרובה כמבואר לקמן פ"ח ה"ו ועי' בתו"י נדרים דף ד' ע"א ד"ה משום אך כאן כיון דנטמא שוב ליכא בו מצות גילוח כלל וכמו כאן גבי אם קידש שערו בדם וע' כאן דף מ"ב ע"א וב"ק דף ק"ה ע"ש בתוס':

הלכה ח

מי שנדר כו'. עיין בהשגות וע' לעיל פ"ד הי"ט והנה לכאורה משמע כאן דס"ל דגבי טומאת ביה"ק שאין הנזיר מגלח החיוב לא על הטומאה רק על מה שנזר או שנכנס לטומאה ולכך בעי שהיה אבל אם הוא לא עשה זה אף שהוא שוהה שם אינו לוקה ואף דלעיל בפ"ה הי"ט נקט נמי ביה"ק י"ל דשם שאני דנכנס הוא בזמן נזירותו אף שהיה שוגג ומשום שזאת הטומאה אינה טומאה גמורה רק דין טומאה וכמש"כ ועיין לק' בהל' י' ובאמת בירוש' כאן פ"ג ה"ה ס"ל לרב דלענין טומאת ביה"ק תיכף כשפורש מן הקבר יש עליו שם טהרה לענין שהימים עולים לו לימי נזירותו וע' מש"כ רבינו כאן בפהמ"ש דמשמע שם דאם טבל אחר הזיה ג' וז' אף ימים שקודם ג"כ עולין לו מן המנין והך דדף נ"ד ע"ב דמתחיל ומונה קאי אמצורע וכמש"כ רבינו בפהמ"ש וע' מש"כ רבינו לק' בפ"ז ה"ז וע' ברש"י נדה דף ס"ח ע"ב דמוכח שם דהך דלא עלו הוא רק מדרבנן ע"ש ברש"י ד"ה ורבנן אך שם כתב רש"י דלא סתר אלא יום ור"ל הזמן שהוא תחת הסככות והפרעות וכרב בירוש' שם או ר"ל דכל ימי טומאה לא הוה אלא כיום אחד לענין זה דלא עלו וכעין דאמרינן בהך דחגיגה דף כ"ג ע"א עשאוהו כטמא מת בז' ע"ש ועי' בכלים פי"ד מ"ז לר"א וע' מש"כ רבינו בהל' אבות הטומאה פי"ג ה"ו ג"כ כעין זה ובירוש' כאן פ"ז ה"ד דבטומאה שאינה מן המת עצמו תיכף בטבילה פקע ממנו החיוב לענין ביאת מקדש ע"ש וה"נ כן אך רבינו כאן לא ס"ל כך וס"ל דמה"ת לא עלו לו וכגמ' דילן ע"ש:

הלכה יא

תגלחת טומאה כיצד כו'. עד הלכה י"ד ע' כאן דף י"ח ע"ב בתוס' אליבא דר"א וע' לקמן דף נ"ד ע"א דגרס שם לר"א דעביד הערב שמש וגם י"ל דלר"א דס"ל תגלחת מעכבת ה"ה תגלחת טומאה דלא חשבינן רק מתגלחת וא"כ קשה מש"כ התוס' כאן בד"ה מתחיל אף בירוש' כאן פ"ו ה"ח מחלק דאם גילח בז' אז חשבינן משעת תגלחת ואם גילח בח' אז רק מאותו היום ועיין כאן דף מ"ד ע"ב דמוכח דלא תליא רק בטבילה ע"ש וע' כאן דף ס"ד ע"ב דאמר שם מודינא לך בנזיר שמחוסר תגלחת משמע דהתגלחת טומאה אף לדידן דקי"ל דלא מעכבא מ"מ נ"מ למנין דאם גילח אז חשבינן מז' ואם לא גילח רק מהערב שמש אף לריבר"י ועיין תוספות כאן דף י"ט ע"ב ד"ה א"ל ע"ש והנה בירושלמי שם יש שיטה דרק לענין מנין אז ס"ל לר' דרק לאחר הבאה ולריבר"י בלא תגלחת מזמן שראוי להבאה וס"ל דלילה אינו מחוסר זמן אבל לענין הבאת קרבן חדש לכ"ע חשבינן מזמן שראוי ע"ש אך י"ל דזה רק אם גילח אבל אם לא גילח אף קרבן אינו מביא רק לאחר הבאת קרבן ועיין בהך דשבועות דף ל"ז ע"א כי היכי דתחול כו' ושם דף ח' ע"א ברש"י ד"ה ולא דגזיה"כ הוא וע' בהך דכריתות דף ח' ע"ב אך ע' בחגיגה דף ט' בהך פלוגתא דחזקיה ור"י גבי נטמא והנה רש"י ז"ל מפרש שם דקאי אנזיר ומשמע דס"ל דאזלינן בתר ראוי להביא קרבן אך רבינו ז"ל מפרש בהל' חגיגה פ"א ה"ה דקאי אחגיגה אם נטמא והנה לפ"מ דמבואר שם דטעם דר"י משום דקסבר לילה לאו מחוסר זמן אם כן לפ"ז אם נטמא בתחילת ליל א' גם לר"י אינו מביא ולכך דייק בנזיר דף נ"ד דעביד הערב שמש ע"ש דבל"ז אף למ"ד מזמן הבאה ג"כ חשבינן וי"ל כך דכמו שכ' התוס' בזבחים דף קי"א ע"ב דבלילה כיון דאינו ראוי לקרבנות לא מקרי קודם פתיחת דלתות ההיכל וע' תוס' שם דף נ"ט ויומא דף ס"ג ע"ש ה"נ כאן דאם נימא דצריך דוקא קרבן זה רק ביום אם נימא דלילה מחוסר זמן אבל בלילה אם נימא דלילה לאו מחוסר זמן שפיר חשבינן וע' מש"כ התוס' פסחים דף פ"א ע"ב ד"ה אלא מה דמחלקים שם בין לפני זריקה ללפני תגלחת ע"ש וע' זבחים דף י"ב גבי הך דפסח לבן בתירא דאז לאחר חצות תמיד קודם ע"ש ובפרט לפ"מ שכ' לחלק בין אם גילח בז' ובין אם גילח בח' דאז חשבינן רק מהבאה והנה בתוספתא כאן פ"ד ובירושלמי משמע דהא דר' ישמעאל דס"ל דאשמו מעכבו זה רק למנות ולגבי הבאת קרבן ס"ל לר"ש בתוספתא שם דרק אשם נזיר טמא מעכב ולא חטאת וע' רש"י נזיר דף נ"ד דמבואר שם ג"כ כן דר"ש ס"ל כך אך זה רק לענין הבאת קרבן אחר אבל למנות ר"ש מודה דאין מעכב בנזיר טמא ע' תוס' זבחים דף ע"ו ע"א ד"ה למחרת וכ"מ רק גבי מצורע קי"ל דמעכב ע' פסחים דף נ"ט וע' רש"י כאן דף כ"ב ע"א

ד"ה ניתי ובגמ' כאן דף י"ח ע"ב ע"ש וע' בהך דכריתות דף כ"ז ע"א דר"ש ס"ל דאשם נזיר בא על הבטלה ר"ל לענין למנות נזירות טהרה וע' בירוש' כאן פ"ד ה"ד מבואר ג"כ כן וע' בהך דערכין דף י"ז ע"ב דר"ש ס"ל גבי מצורע דאזלינן בתר חטאת והא דקי"ל בכ"מ לדידן דאשם מעכב הוא משום דא"א להביא חטאת מצורע קודם אשם כמבואר במנחות דף ה' וכ"מ וזה ר"ל מכשיר ועי' בהך דזבחים דף צ' ע"ב בתוס' ד"ה חוץ וכוונת התוס' שם לגבי אכילה וע' מנחות דף ד' ע"ב ולק' אבאר זה ובזה יש לישב דברי רבינו בהט"ו ע' בכ"מ דנ"מ בין קודם גילוח לאחר גילוח וכמש"כ:

הלכה יד

כשמגלח הנזיר כו'. ע' לק' פ"ח ה"ג והנה באמת מה דמבואר בגמ' דף מ"ה ע"א מי שמחוסר לקיחה והבאה לא ר"ל כפי' התוס' משום דשלמים נאכלים בכל העיר רק דר"ל דשלמים הם בעזרת נשים והוא יהי מגלח פתח היכל דהיינו בעזרה והך במדינה ר"ל בירושלים דזה נקרא מדינה בכ"מ וא"כ לפ"ז נזיר טמא דאשם הוא בעזרה ע"כ והוא אסור ליכנס לעזרה וא"כ הוה מחוסר הבאה אך נ"מ די"ל דמיירי שגילח בשמיני דאז יכול ליכנס לעזרה וזהו מה דר"ל רבינו והמגלח במקדש דוקא דהיינו ביום ח' ומש"כ רבינו לשון יצא י"ל כך דנ"מ אם אפרן מותר דהא קי"ל כל הנקברים לא ישרפו ועי' מש"כ רבינו לקמן בסה"ל פסולי המוקדשים וכ"כ דיש חילוק בין אפר שנקבר או שנשרף. אך ר"ל כאן כך דאם גילח במדינה דאז הוה מחוסר הבאה שוב הוה האפר שלו אסור בהנאה אף לאחר שריפה והוה כמו אפר של תרומת הדשן שאסור לעולם ולא כאפר קדשים לדידן משא"כ אם גילח במקדש היינו בשמיני וא"כ לא הוה מחוסר הבאה וגם הטומאה פקעה מעל השער ולכך אפרו מותר וזהו לשון יצא דר"ל דיצא השער מקדושתו וגם נ"מ דלא שייך כאן לאמר יש שבח עצים בתבשיל כמו גבי עצי ערלה דפסחים דף כ"ז וכ"מ וע' בירושלמי פ"ג דערלה דגבי תבשיל הך ידלק ר"ל רק אקדרה וכ"כ בזה בח"א וע' בירושלמי ערלה פ"ג דבאמת משנה כאן במקדש כאן בגבולין ע"ש וע' רש"י פסחים דף ע"ט ע"א ותוס' שם ורש"י ע"ז דף ע"ד ע"א דיליף לאיסור דשער נזיר מקרא אחרינא ע"ש בירושלמי. וע' בספרי פ' נשא פסקא כ"ה דגם אם גלחוהו לסטים מ"מ השער קדוש הרי חזינן דאין הטעם משום דצריך ליתנו תחת הדוד רק דיש בו קדושת הגוף וע' רש"י פסחים דף כ"ג ע"א ד"ה גידולי. והנה לכאורה י"ל דהא דס"ל לר"י וכן פסק רבינו לק' פ"ח ה"ג דנזיר טהור גם אם גילח במדינה משלח תחת הדוד י"ל כמש"כ דהיינו בירושלים והדוד של שלמים ג"כ יכול לבשלו בירושלים אבל אם גילח בגבולין חוץ לירושלים אז הוה כמו מחוסר הבאה. וע' בהך דחולין דף פ"ז ודף פ"ט ובהך דזבחים דף ק"ה אם

מחוסר קריבה כמחוסר מעשה דמי ע"ש ובהך דיומא דף ל"ב ע"ב גבי גישה ע"ש וכ"מ בזה וע' בר"ש מסכת כלים פ"א דס"ל דאף למ"ד בהך דפסחים דף ס"ג ע"ב דלא בעי על בסמוך מ"מ בירושלים צריך שיהיה ע"ש במ"ח ושם בפ"ו מ"ב דמשמע שהכירות של נזירים היו בירושלים ע"ש אך בתוספתא מכות פ"ב מבואר להדיא דאף רוצח שגילח בעיר מקלט משלח תחת הדוד ע"ש אף דהוא חוץ לירושלים וצ"ל ולחלק בין אם הוא ראוי ליכנס ובין שאינו ראוי ליכנס ואף דגם דרוצח אינו יכול ליכנס זה מצד סיבה אחרת לא מצד עצמו וע' כאן בירוש' פ"ו ה"ט ראוי ע"ש:

הלכה טו

בד"א שנטמא כו' אבל אם כו'. הנה ע' בספרי פ' נשא פסקא כ"ח דאמר שם גבי תגלחת טומאה דאם הביא קרבנותיו ואח"כ גילח לא יצא והנה לענין מה לא יצא הא קי"ל לקמן בפ"י ה"ט דהתגלחת לא מעכב וצ"ל דכונת הספרי אם הביא קרבנ' שעדיין לא טבל דאז הקרבנות פסולים כמבואר כאן בספרי וע' דף ס' ע"ב דרק לאחר ביאת מים מגלח וגם י"ל דלר"א דס"ל תגלחת מעכבת ה"ה תגלחת טומאה מעכבת וצריך לגלח רק קודם הקרבן:

הלכה טז

נזיר שגילח כו' ואם בטומאת התהום נטמא כו'. עי' בכ"מ וע' לקמן פ"ט הי"ח ובמש"כ רבינו בפ"ד מהלכות ביאת מקדש ה"ז ובהלכות ק"פ פ"ו הי"א וי"ג. אך באמת ס"ל לרבינו כך דאם הך טומאת התהום לא הוי טומאה ודאית שיש איזו סיבה לאמר דלא נגע אז אף אם נודע לו קודם זריקה בנזיר וקודם שחיטה בפסח מותר אף לכתחלה לשחוט ולזרוק אבל אם ודאי נגע אז רק לאחר זריקה ולאחר ששחט אז אינו סותר והמשנה קמ"ל דאף ספק אם ירד לטבול מטומאה מ"מ אמרינן חזקת טמא טמא וגם בטומאת התהום אך זה רק שאותן הימים לא יעלו לו אבל לסתור מה שמנה קודם אז לא סתר אף שלא בטומאת התהום אם אינו דבר ברור ודאי שנגע וזהו כונת רש"י בנדה דף ס"ח ע"ב גבי סככות ופרעות ע"ש ועי' בירושלמי שבועות פ"ב ה"א בהך מחלוקת דר"י ור"ל גבי נזיר שנטמא בטומאת קבר התהום אי מגלח או לא ע"ש. וע' בירושלמי נזיר פ"ט אם טומאת התהום הוה טומאה שהנזיר מגלח עליה וכן גבי ספק טומאה ברה"י זה הוה מחלוקת בירושלמי נזיר פ"ח ופסחים פ"ח אם הנזיר מגלח עליו ואי סותר את הקודמין וזהו דדיק במשנה בנזיר שרגלים לדבר ר"ל אף דהוה ספק אם נגע מ"מ כיון שירד לטבול מטומאה הוה חזקת טמא ובזה י"ל דברי הגמ' במאי דבעי רמי בר חמא אי הידיעה לאחר מלאת אם אזלינן בתר ידיעה ע"ש ברש"י ותוס' וצ"ל כך דהוה ס"ל דהמשנה רק לענין שלא יעלו לו הימים שמנה בטומאה אבל לא לסתור מה שמנה קודם וע' ברש"י פסחים דף פ"א

ע"ב ד"ה ומי ושם דף פ' ע"ב בשם תוספתא דקרא לשון ספק ונ"מ לענין דאין עליו שם טמא מת לענין לסתור מה שמנה בטהרה ולגלח ומה דר"ל בגמ' שם דף ס"ד ע"ב גבי נזיר שירד לטבול שם ר"ל שירד לטבול מטומאה שאין הנזיר מגלח עליה וכן גבי עושה פסח ר"ל כגון הני טומאות דאינו טומאה עצמית כמש"כ רבינו פ"ו מהל' ק"פ ה"ב וכן ר"ל הגמ' דף ס"ג ע"ב לפי פי' רבינו כאן ספ"ט דגבי תרומה טמא היכא שאין משובר וגבי נזיר ר"ל לענין לסתור ולגבי פסח ר"ל לענין להקריב עליו ק"פ בע"פ שחל להיות בשביעי שלו כן הוא שיטת רבינו אבל גבי טומאת התהום כה"ג אינו טמא כלל ואף לכתחלה וע' בספרי נשא פסקא כ"ח להוציא טומאת ספק ותוס' סוטה דף כ"ח ע"א ד"ה אינו ע"ש דקרי לה לטומאת התהום טומאת ספק וגם י"ל כמש"כ רבינו לק' פ"ז ה' ח' גבי נגע באהל המת דנזיר אינו שוה לענין טומאה לשאר דברים אף דבכ"מ בעי הזיה ג' וז' גבי נזיר לא בעי ור"ל דהימים עולין לו ג"כ וע' כאן דף מ"ב ע"ב גבי טומאה בחבורין ובירוש' כאן פ"ז ובשבועות פ"ב:

הלכה יח

איזהו כו' אבל הרוג כו'. ע' בהשגות ועי' בהך דכריתות דף כ"ו ע"א דהוה מחלוקת דאביי ורבא אם מה שהרוצח או הבועל מכיר מקרי ידיעה ע"ש ואזלי לשיטתם בהך דמכות דף ו' ע"א אי ראיה של הבע"ד הוה בגדר ראיה ע"ש. ועיין בהך דתמורה דף כ"ב ע"ב גבי אבודה ולא גנובה ואביי לשיטתו ועי' בהך דשבת דף ק"ל ע"א גבי עפ"י עדים אם הוא מצטרף עם אחר וע' בירושלמי ערלה פ"ב. ועי' בנדה דף כ"ז ע"ב דאמר שם כה"ג:

פרק ז

הלכה ב

ועל כזית נצל כו'. עי' מש"כ רבינו בפ"ב מהל' טומאת מת ה"א וכמו דאמרינן בגמ' דידן דטעם דקרוש דאז ידעינן שהוא מבשרו אבל בל"ז אפילו לא קרוש נמי. והנה בירושלמי כאן אמר דלכך נקט קרוש לאשמיענו דבעודו מחוי אינו מטמא רק אם יקרוש יעמוד על כזית ע"ש. וע' שבת דף ע"ז ע"א דהוה שיעור רביעית ונ"מ דלא נימא דדי אם יש שיעור בהבשר שנמחה ממנו רק צריך שיהא בו שיעור כעת לכשיקרוש יהי' כזית. וע' בהך דבכורות דף נ"ה ע"א גבי כבד שנימוח דמטמא ברביעית משום דעיקרו דם משמע דבלא זה לא הוה מטמא. אך י"ל דנ"מ להשיעור וע' בהך דמנחות דף נ"ד גבי הך מחלוקת אי יש דיחוי לגבי טומאה ע"ש וה"נ י"ל דס"ל דלאחר שנמחה פקע ממנו שם בשר ע' בהך דחולין דף ק"כ ע"א גבי והרוטב ע"ש בתוס' ד"ה הוא רק גבי כבד כיון דעיקרו דם

לא נדחה ממנו הטומאה וכאן לכשיקרש אז יחזור לטומאה שלו אך למ"ד יש דיחוי באיסורין צ"ל דזה הוי הלמ"מ והוה כמו טומאה חדשה. וע' מש"כ התוס' נדה דף כ"ז ע"א בד"ה מ"ט דגבי נפל ושליא ליכא דין נצל ע"ש ובעצם זהו איבעי דשם אם יש נצל לבהמה ר"ל דזה הוי טומאה חדשה ורק גבי אדם או דחזר לבריתו וגם נ"מ דלכך אמר שם דכיון אסרח הוי לעפר ר"ל לא כמש"כ התוס' דאינו ראוי לכלב רק דזה הוי כטומאה חדשה וא"כ הוה סרוחה מעיקרא וע' בירו' כאן מה דמקשה על ר"י דנדה דף נ"ו דס"ל דבשר המת שיבש טהור א"כ לא יהא נצל ועי' רש"י כאן דף מ"ג ע"ב וכאן לא כתב רבינו הך דין שיקרש רק אם נימוח ומשמע ג"כ דדי בכזית כמו שהוא עכשיו וצ"ל דרבינו לשיטתו דס"ל דרק הטעם שמא אינו מבשר המת וס"ל דהוה כמו טומאה חדשה ולכך די בכזית כמו עכשיו ולא לכשיקרוש כיון דקי"ל דאין דיחוי באיסורין אם דוקא יקרוש מאי קמ"ל גבי נצל וע' במה דס"ל לרבינו בפ"ג מהלכות טומאת מת ה"ט גבי שפיר דנתבלבלה צורתו ולכך ס"ל ג"כ גבי נבלה בפ"א מהל' אבות הטומאה הט"ז דגבי נפל משום שאין בו הצורה ואף דס"ל בהך דהל' י"ז גבי נתערבה מטמא במשא משום דפסק בזה כר"ל בנדה דף כ"ז ע"ב וכן ס"ל כהך דשם דף נ"ה ע"א גבי יבש דוקא כקמח גם י"ל דנ"מ בין נימוח מאליו לע"י אדם וכמש"כ התוס' כאן דף נ' ע"א ד"ה בחמה וכן מבואר בחולין דף ק"כ ע"א כיון דאקפי חשובי אחשבי' ע"ש וע' כאן דף נ"א ע"ב גבי טחנו ע"ש:

הלכה ג

ואין רקב כו' חסר כו'. והנה בירושלמי כאן מבואר דהא דחסר אין עליו תורת רקב דוקא שיחסר כדי שינטל מן החי וימות ע"ש וכן הדין לגבי הך דאין לו תפיסה ואין לו שכונת קברות דוקא כשינטל מן החי וימות וזה הביא רבינו בהלכות טומאת מת פ"ט ה"ה דרק כה"ג אז נקרא חסר וזה ר"ל ג"כ בהך דנזיר דף מ"ג ע"ב דנקטע ראשו כו' ופסקוהו גנבי לראשו זהו משום דהוה הרוג והוה מת שחסר ולכך שוב ליכא עליו חיוב קבורה וע' בתוספתא אהלות פט"ז ובדברי רבינו שם פ"ט ה"ב גבי בור דמלקט עצם עצם ולכך אמר שם פרט להרוג ואף דיש בו חיוב קבורה כיון שיש ראשו ורובו כמבואר בירושלמי רפ"ז דכאן זה רק בגדר מת מצוה ולא מחמת חיוב קבורה על הקרובים וע' בירושלמי עירובין ספ"א מה דמחלק שם בין הרוגי מלחמה להרוגי פולמסאות ור"ל דבהרוגי מלחמה אז אף דהוה מת שחסר מ"מ הוה מת מצוה משא"כ בפולמסאות ועי' במסכת שמחות פי"ד דהרוגי מלחמה אין קונין את הקבר ע"ש וצ"ל כמו דאמר בירושלמי הנ"ל ובאמת מה דקי"ל לגבי נפלים דאסור לטמא להם כמבואר בתו"כ ע' תוס' פסחים דף ט' וכ"מ ר"ל ג"כ בגדר קרובים וזהו דאמרינן בנדה דף נ"ז ע"א דאין לו נחלה ואין שייך לומר עליו

שם קרוב וע' בירושלמי כאן פ"ז ה"ג דאמר שם דנפלים הוה כמת שחסר למ"ד באהלות פ"ב דאין דמן מטמא בפחות מרביעית דלא הוה בריה ע"ש וא"ל רקב ג"כ ולכך לא בעי קבורה בגדר חיוב קרובים רק קבורה בעלמא ולכך ס"ל לרשב"ג בסנהדרין דף מ"ח דאין לו תפיסה משום דהוה כהרוג וכמו מת שחסר וע' ב"ב דף כ' ודף ק"א ע"ב דנפלים אין להם קבר מיוחד וכן באהלות ספט"ז מדמה נפלים להרוגים אבל מכל מקום גדר מת מצוה יש לומר דיש גם על נפל וכמו מת שחסר וע' בבכורות דף י"ב ע"ב מה דמקשה שם בכור הוא דבעי קבורה כו'. ועי' חולין דף קכ"ה ע"ב בתוס' שם ד"ה יכול דבמת שלם לא וע' עירובין דף ל' ע"א דאסור לחותכו ובנדה דף כ"ח ע"א ובאהלות פ"ג מ"ו דר"י ס"ל דשדרה וגלגלת כמת שלם והטעם דס"ל כר"י בירוש' מו"ק פ"ג ה"ה ובמס' שמחות פ"ב ופי"ב דהוה כמו ראשו ורובו וע' נזיר דף מ"ג ע"ב ג"כ כן והוה כמו מת שחסר דאף דאין חיוב קבורה על הקרובים מ"מ חיוב קבורה יש וכן הדין גבי נפל. וע' בירוש' ספ"ד דקדושין דאם יצא ראשו ורובו בחיים שפיר יש עליו דין טומאת קרובים וע' בירוש' פ"ד דיבמות דאז הוא בר נחלה ולכך בנזיר דף מ"ד ע"א יליף מאחותו שגופה תלוי בו כו' ר"ל דגבי אחותו חזינן דאזלינן בתר הגוף דאם נשואה או מוכ"ע ס"ל דלא מטמא לה ומשום דאשתני גופיהו וה"נ כן והנה אם נימא דאין נפל מטמא ברקב ועיין כאן דף נ"א ע"א גבי הך בעיא דעובר במעי אשה ע"ש בתוס' אם הוה כב' מתים. אך לפי"ז י"ל דגרע משום דהעובר עצמו א"ל רקב. והנה אם יתר באבריו אי יש לו דין רקב אי הוה גלגלין או כחסר ע' בירוש' כאן מה דאמר שם דאף אם חתך מן הארכובה ולמטה יש לו רקב מ"מ אם נקבר עמו הוה גלגלין רק דאם הוא מחובר אז הגוף הוא כן ולא שייך בזה לאמר גלגלין ובאמת זהו כונת הגמ' בהאיבעיא דרקב הבא מן העקב ר"ל כך דאף דבהרקב יש בו גם רקב מן הארכובה ולמטה מ"מ כיון דהבריה הוא כך לא איכפת לן אך זה רק אם הוא כמו שהוא אבל אם נטל מקצת רקב ממנו אז י"ל שמא הוא מן הארכובה ולמטה ושוב אין לו רקב וכעין הך דנדה דף נ"ו גבי שרץ שנשרף ויבש וכ"מ ולכך מוקי הך דתרוד רקב הבא מב' מתים כגון דאירקב כל המת ולהיפך משיטת הירוש' דס"ל דזה עדיף אם יש שיעור תרוד מן המת ונטל ממנו מקצת או שאין בו רק פחות דאז לא מצטרף וכעין מש"כ התוס' יומא דף פ"א ע"א ע"ש וע' כאן דף ס"ה מה דאמר שם והשאר מצטרף כו' ע"ש ברש"י אך גמ' דילן לא ס"ל כן. והנה ע' בהך דבכורות דף מ"ה ע"א גבי יתר אי מצטרף למנין קכ"ה ע"ש דמצטרף וה"נ י"ל גבי רקב. וכן יהא נ"מ אם חתך היתר אי הוי כחסר וע"ש במשנה בבכורות גבי היתה בה יתרת וחתכה דאמר שם דרק אם נספרת ע"ג היד אז הוה בע"מ אך בתוספתא שם מבואר דאף ביבלת כן אם יש בה עצם אף אם חתכה פסול וכן פסק

רבינו בהל' ביאת מקדש פ"ח ה"ט ולא הביא הך דנספרת ע"ש וצ"ל דס"ל דאף דמוקי לה בגמ' דוקא בנספרת זה משום דס"ל דאל"כ למה אם אין בה עצם צריך לחתוך וס"ל דזה אתיא כת"ק דר"א ג"כ (שם דף מ"ה ע"ב ודף מ' ע"ב) גבי בעלי התלולין וכן ס"ל לר"י שם דף מ"ג ע"ב גבי חטרת והוא מחד טעמא משום דאין בו משא"כ לדידן אף באינה נספרת. אך רש"י פי' שם הטעם משום דאם חתכה הוה כחסר אבר. וע' בהך דמנחות דף י"א ע"ב גבי הפריש שני קמצים לחד פי' שם דאם אח"כ נאבד הוה כחסר אף דהוא יתר וע' יומא דף נ"ג ע"א גבי קטרת חסרה דאי מעייל ב' הקטרות וחדא חסרה עובר משום חסרה וכן יהי' נ"מ אם יש עליו דין אבר מן החי אם חתך היתר וע' בקדושין דף כ"ה דעבד יוצא בו לחירות והנה באמת בדברי רבינו אינו מבואר אי מטמא כאבר מן החי וגם לכאורה בהני ב' טעמים דאמר בהך דבכורות דף מ"ה גבי אין בו צפורן דלמה מטמא במגע ומשא אי משום גזירה אטו יש בו אי משום עצם כשעורה יהי' נ"מ אי יש בו דין אבר מן החי דמשום עצם כשעורה לא שייך זה אך י"ל דיתר אין בו משום אבר מן החי. וע' בהך דחולין דף קכ"ח ע"ב דיליף שם דאבר מן החי מטמא ממן הבהמה וכיון דהוא יתר י"ל דלא שייך זה וע' בהך דחולין דף צ"ב ע"ב גבי אית ליה לעוף ועגיל ע"ש ובהך דזבחים דף י"ח ע"ב במה דפליגי אי יתר כמאן דאיתי דמי וע' לק' בהל' ביכורים פי"ב הט"ו ע"ש בכ"מ ובהך דב"ק דף ע"ח ע"ב גבי גנבה קטעה ומכרה ע"ש ובהך דגטין דף ס' ע"א מה דאמר שם דמחסרא במילתא וסוכה דף ג' ע"ב מה דמחלק בין בית לבורגנין ע"ש ותוס' תמורה דף כ"ד ע"ב ד"ה קסבר מה דכתב שם דנדמה הוה בעל מום ובכורות דף מ"א ע"א דמקשי שם גבי אנדרוגינוס ותעשה נקבות שלו חרוץ ובכ"מ וה"נ כן:

הלכה ד

או אשה עוברה כו'. ע' ב"ק דף ע"ח ע"ב בהך בעיא דשם אי עובר הוה שיור לגבי דו"ה ותוס' ב"מ דף ע"ט ע"ב ד"ה השתא גבי לשון בנ"א ע"ש ובירוש' פ"א דקדושין דאמר שם עובר עשו אותו כמשאה ע"ש בה"ד וע' חולין דף ע"ב ע"א גבי עובר סופו לצאת וכ"מ ודין פרש לא הביא רבינו כאן וע' בהך דמעילה דף י"ב ע"ב דכיון דמעלמא קאתי לא הוי בכלל גופה וע' ב"ק דף י"ח ע"ב גבי גללים ע"ש. וכן עור לא הביא רבינו. וי"ל דזה תליא בהך דנדה דף נ"ה ע"א גבי עור אדם אי טמא. ועמש"כ רבינו בהל' טומאת מת פ"א ה"ג וכן נ"ל ע"ש ובספ"ח מהל' מטמא מו"מ דכתב שם דהוה רק טומאה דרבנן ע"ש ובירוש' פ"ג דפסחים גבי צפורן המדולדלת אי הוה חבור לטומאה ע"ש בה"ב ובתוספתא פ"ג דכלים וכ"מ:

טחן את המת כו'. ע' נדה דף נ"ו ע"א דבשר המת שיבש יש עליו מ"מ תורת רקב ולא מקרי אשתני וע' כריתות דף ה' ע"א גבי קלי וע"ז דף מ"ו ע"א גבי אילן יבש דזה הוי שינוי וצריך לחלק בין היכא דנשתנה מאליו לנשתנה ע"י מעשה וא"כ לפ"ז גבי הך דשם דף נ"ה ע"א ובסוף תמורה גבי בשר המת שהופרך דטהור וי"ל דמ"מ יש עליו דין רקב. וע' בירוש' כאן פ"ז ה"ב ע"ש וע' בירוש' פ"ג דערלה הובא בדברי רבינו פט"ז דטומאת צרעת גבי אבנים מנוגעות שעשאן סיד ע"ש דטהורים וע' נדה דף כ"ז ע"ב וכ"מ:

הלכה ו

או שנטמא באהל כו' או שנטמא באבר כו'. זה הוה מחלוקת דר"י ור"ל כאן דף נ"ג ע"ב ופסק כר"י דאין הנזיר מגלח ומ"מ ס"ל דטומאה יש בהם רק דאינו מגלח. וע' מש"כ רבינו לקו' בהל' טומאת מת פ"ג ע"ש בה"ג ובהשגות שם דפליג ע"ז וס"ל דלר"י אין בו טומאה כלל ע"ש והא דלא קאמר רבינו גבי רובע עצמות גם במגע וכגון דאקמח כדאוקי בגמ' צ"ל דס"ל דבזה גם מגלא וכמבואר בגמ' שם וזה תליא בהך פלוגתא דאהלות פ"ב מ"ז דר"ש ורבנן וכ"כ בזה. והנה ע' לקו' בהל' טומאת מת דס"ל להראב"ד ז"ל דהא דפליגי על רביעית דם אם יגלח זה רק אמגעו ועל משאו אבל על אהלו לכ"ע מגלח ולהיפך משיטת רש"י ותוס' כאן דף נ"ב ושבת דף קל"ב וכ"מ ומשמע שם מלשון הראב"ד ז"ל דבעי ביאה גמורה אז הנזיר מגלח על רביעית דם וע' בנזיר דף מ"ב ע"ב ובירוש' כאן פ"ג גבי הך דלא יבוא וגבי נזיר נ"מ לרביעית דם דלא שייך בו הך דלא יטמא רק הך דלא יבוא וע' בהך דמעילה דף י"ז ע"א גבי הך דרביעית דם שהגיס מה דמחלק שם אם הרביעית באה ממת שלם או ממקצת מת ואז הוה חד שיעור וע' מש"כ הראב"ד ז"ל בפ"ד בהל' טומאת מת הי"ג דרביעית דם דכתיב בו נפש שאני אך זה יהי' תליא בהך מחלוקת דר"ע וחכמים גבי דם הנפל שיצא כולו אי זה הוה בגדר בריה או לא וע' בהך דנדה דף מ"ג ע"ב גבי אברים אי זה הוה במקום שיעור או דא"צ שיעור. ובהך דנזיר דף נ"א ע"ב דהוה זה בעי דר"מ ב"ח ע"ש אם בריה גמירין או שיעורא גמירין. וע' בתוספתא פ"א דשבועות ותוס' סוטה דף ה' ע"א ע"ש:

הלכה ז

אבל כל ימי כו'. כ"כ בזה דהוא מהך דכאן דף ט"ז ע"ב וכפי' רבינו לעיל פ"ו ה"ח ובירוש' הוה זה פלוגתא דרב ושמואל וע' בהך דנדה דף ס"ח ע"ב גבי סככות ופרעות ע"ש וכ"כ בזה:

הלכה י

נטמא במת כו'. כן מבואר בהך דכאן דף י"ד ע"ב ופסק כר"י וע' לק' בהט"ו דס"ל דהקדושה בטלה בימי חלוטו ולא נותר רק איסור. וע' לק' פ"ו סה"ב דפסק דשער נזיר מצורע מותר בהנאה והוא כר"ל בירוש' שם פ"ח ה"י ע"ש. ולכאורה הם הולכין לשיטתם כאן דף י"ד גבי הך דין. אך קשה על רבינו היך פסק הני תרי דיני דסתרי. אך י"ל דזה תליא בהך מחלוקת דפליגי בהך דנגעים פ"ה מ"ד ר"ע וחכמים גבי מצורע שהיו בו ב' נגעים ואינו ידוע איזה מהם פשה אם יכולים לטמאו או לא ע"ש והטעם דפליגי דאף דקי"ל דמצורע מקרי טומאת הגוף כמש"כ רבינו לק' בהל' תרומות פ"ז ה"ט וכמבואר בהך דבכורות דף ל"ג ע"א ע"ש וכן הוא בס' שאלתות דר"א פ' מצורע ע"ש מ"מ נ"מ אי מטמאין להאדם שיש בו הנגע או מטמאין להנגע וממילא האדם טמא והנה כיון דבלא אמירת הכהן טמא לא חל עליו דין טמא ולכך ספק עד שלא נזקק טהור ולא מטעם חזקה המבואר בגמ' דילן וכמבואר בירוש' דנזיר פ"ט את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק ע"ש ור"ל כמש"כ הראב"ד ז"ל פ"ב מהל' גניבה הי"ב דהיכא דצריך ב"ד לחייבו מספק א"א לחייבו ע"ש וה"נ גבי נגעים. אך בזה פליגי אם צריך לטמא את הנגע או האדם שיש בו נגע ור"ע ס"ל דמטמאין את האדם שיש בו נגע וכאן האדם יש בו נגע טמא בודאי ולכך טמא וחכמים ס"ל דצריך לטמא הנגע ולכך כאן שאינו יודע איזה מהן פשה לפיכך אינו יכול הכהן לטמא. והנה ע' בהך דתמורה דף י"ז ע"א מה דמחלק שם בין פסול הגוף לפסול חסרון דגבי פסול הגוף פקעה קדושה מיניה ולגבי פסול חסרון לא פקעה ע"ש. וא"כ ג"כ כאן אם נימא דפעולת הצרעת משוה לה דמטמינן לגברא אז הוי רק כמו פסול חסרון אבל אם נימא דמטמינן להצרעת וממילא טמא האדם אז הוה פסול הגוף והוה כמו בהמה טמאה וטרפה. וע' בהך דמנחות דף ו' ע"א ע"ש וא"ש. וע' במה דפליגי במו"ק דף ט"ו גבי הך דוראשו יהי' פרוע אם זה קאי לתספורת או לא. ע' שם בתוס' וע' כאן דף י"ז ע"ב גבי מצורע דאמר שאין שערו ראוי לתגלחת ע"ש ואף דהא בל"ז מצורע אסור לספר. וע' בספרי פ' נשא פסקא כ"ה דמרבה שם דאף אם גלחוהו לסטים מכל מקום יש קדושה בהשער וכ"כ בזה:

הלכה יא

ואסור ביין המצוה כו'. עי' דף ד' ע"א ועי' תוספות שבועות דף כ"ה ע"א ד"ה חומר ע"ש ומ"מ לא מקרי איסור כולל מחמת שאר דברים כיון דקי"ל אין נזירות לחצאין הוה זה דבר אחד וכעין מש"כ רבינו ז"ל בפיהמ"ש פ"ג דכריתות גבי בשר בחלב. ואדרבא י"ל מתוך שלא חל על זה דהא מושבע ועומד לא חל גם ע"ז. וכעין זה מבואר בירושלמי שבועות פ"ג

ה"ג ע"ש וכ"כ בזה. ועי' בירושלמי כאן ובדברי הרמב"ן ז"ל במלחמות ספ"ג דשבועות ע"ש. ובאמת לשיטת רש"י גבי קידש בנזיר שם ר"ל כך דהא כיון דא"א לנזירות בלא שבת לא שייך כלל לאמר משום דחל על דבר מצוה כדבר הרשות דמתחלה היך יכול לקבל עליו נזירות הא צריך לקדש על היין ולכך בירושלמי כאן פ"ו ה"ז מקשה רק מד' כוסות ע"ש. וזה ר"ל ג"כ מה דמבואר בנזיר דף מ' ע"א כיון דעייל ידיה אסתאב כו' מאי דמקשו דהא משכחת לפ"מ שכ' התוס' שבועות דף י"ז דאם יכול לפרוש חייב אף בחיבורין אך ר"ל כך דכיון דא"א לביאה בלא טומאה א"כ היכא אמר רחמנא דחייב משום לא יבא הא א"א כלל לזה בל"ז ותירץ הגמ' דשפיר משכחת לה כגון בשידה וכו' או גוסס ושוב אף אם לא כה"ג ג"כ חייב דיכול לפרוש כיון דהלאו ישנו וכמש"כ התוס' הנ"ל:

הלכה יב

וכיצד הוא מותר בטומאה כו'. הנה מלשון רבינו משמע דאגב קבורה הוא שהותרה וע' תוס' נזיר דף מ"ז ע"א דלא משום מצות קבורה רק כבוד בעלמא ע"ש דמוקי לה כגון ביוה"כ ליטלו מחמה לצל וע' שבת דף מ"ג ע"ב ודף צ"ד ע"ב ע"ש ותוס' ב"מ דף ל' ע"ב שכתב משום דהוא בזיון גדול ע"ש וזה גם כן כונת הגמ' דכאן דף מ"ג ע"ב גבי פסקוהו לראשו מ"מ קאמרת כו' ר"ל דאז לא משום החיוב קבורה שמוטל על הקרובים. וע' בשאלתות דר"א פ' ויחי דיליף דאין קבורת מ"מ דוחה שבת מהא דאין מיתת ב"ד דוחה שבת וביום שאתה הורגו אתה קוברו ע"ש. וע' בדברי רבינו בהלכות אבל פ"ב ה"ח דאין כהן מטמא להם להרוגי ב"ד ע"ש בסנהדרין דף מ"ז ע"א. וע' בזבחים דף ק' ע"א מה דאמר שם ומוכח שם כך דכיון דמצוה לטמא מוטל המת עליו וממילא חל עליה האנינות ואסור בקדשים. אך י"ל דזה רק גבי אשתו דעיקר הטעם דאנינות הוא משום קבורה וטומאה אבל גבי שאר קרובים י"ל דלא תליא זב"ז אף לענין דאורייתא והא דאמרינן בסנהדרין דף מ"ו ע"ב אבל אוננים ר"ל אנינות מה"ת ואסורים בקדשים אף דשם אין על הקרובים מצות קבורה וגם אין מתאבלים עליהם וזה ראיה לשיטת רבינו דס"ל דאבילות ואנינות לא תליא בטומאה גבי אחותו הנשואה ע"ש פ"ב ה"א. וע' בתו"כ פ' שמיני דמרבה אנינות קרובים לענין קדשים אף אותן שאסור לטמא להם ע"ש אך באמת נראה כך דהא חזינן דיש ב' דינים גבי אנינות אחד משום דין ואחד משום שמחה דהרי כה"ג דאין עליו דין אנינות לענין דין ומ"מ אסור לאכול והטעם דכיון דאסור לטמא לקרובים אין דין אנינות חל עליו. אך מ"מ לאכול בקדשים אסור מה"ת וזהו מה דאמר במו"ק דף י"ד ע"ב דכולה שתא לגביה כרגל דמי. וע' רש"י זבחים דף ק' ע"ב דגם ברגל יש דין אונן לאסור באכילת קדשים ע"ש והוא חד טעם דדין קבורה לא חל עליו אז רק מ"מ אסור באכילת קדשים.

א"כ לפי"ז לכאורה לענין הך דאבל ואונן אינם משלחים קרבנותם גם לכה"ג כן והטעם דבזמן שהוא שלם אין נ"מ אך מרש"י במו"ק שם לא משמע כן וכן מהך דזבחים דף ק"א דשם הוה קרבנות שלו אך י"ל דרק לענין שילוח קרבנות משא"כ לענין הקרבה אין נ"מ ושם הוה לאחר שהקדיש וגם י"ל דשם החיוב חל עליו קודם שנעשה אונן והוה כמת אחר חצות דמקריבין קרבנותיו וע' תוס' זבחים דף צ"ט ע"ב ד"ה אמר ושם מבואר דביום קבורה שפיר יכול להביא קרבן ואף דאבל כל ז' אסור להקריב ולפמש"כ שם התוס' א"ש אך י"ל דע"פ אחר חצות יש עליו דין יו"ט לענין זה. עי' ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ז ערב הפסח כפסח גם י"ל דפסח שאני דהא יכול להמנות עם אחרים ולא מקרי הבאת קרבן. וע' בפסחים דף צ"א ע"ב ועל כולם אין שוחטין עליהם כו' ושם דף צ"ב ע"ב ודף צ"ח ע"א וע' בהך דיומא דף י"ג ע"ב גבי יוה"כ אף דשם ג"כ מקריב קרבנות שלו וצ"ל ג"כ דשם חל עליו החיוב קודם אך באמת קשה מהך דאמרינן בפסחים דף ע' ע"ב דמית בי"ד כו' ולפ"ז קשה היך מקריבין כלל ק"פ הא הכל אוננין עליו כמבו' בירושל' פ"ב דחגיגה הובא בתוס' שם דף י"ז ע"א ע"ש. וכן פסק רבינו בהל' אבילות פ"ג ה"ו וע' בהך דמו"ק דף כ"ב ע"ב כ"ע מחייבי למחלף ושם דף כ"ו. ובעצרת דירושלמי הנ"ל י"ל דרק לענין דאסור לאכול משום דהוה יו"ט. והטעם דשם דכיון דאסורים באכילה שוב אף שלמי חגיגה הוה כמו עולות ואסור להקריבם לב"ש זהו פי' הירושלמי דשם וט"ס שם ונחלף ע"ש. אך כאן גבי ע"פ קשה וזה יהי' תליא לפי התירוצים דזבחים שם וגם א"כ לפי המבואר בגמ' דזבחים דשלמי פסח דהיינו חגיגה אסור לאכול בלילי פסח אם הוא אונן וא"כ ל"ל למימר שם בפסחים דהטעם משום ס"ס גבי קופיץ לימא משום דאסור לאכול חגיגה באונן אך י"ל דס"ל שם כר' ירמיה דבזמן פסח מותר אף שאר קדשים וכאן לא שייך התירוץ דמינוי דהא כל ישראל היו אוננים. אף י"ל דנ"מ לגבי כה"ג דאף דלמ"מ מטמא מכל מקום לפמש"כ רבינו בהלכות מלכים פ"ב ה"ח דא"צ לעמוד לפניו שוב אסור לטמא לו ולא הוי אונן והוא יכול להביא פסח והשאר יכולים למנות עמו ועי' בהך דהוריות דף י"ג ע"א דלא משמע כן ועי' סוטה דף מ"ב ע"א דמבואר להיפך דמלך עדיף ובהך דעירובין דף ס"ג ע"א גבי אלעזר ותוס' סנהדרין דף ט"ז ע"א ובספרי פ' פנחס פסקא קמ"א דשניהם שוים ובירושלמי פ"ג דהוריות דקרבן כה"ג קודם לקרבן נשיא ע"ש וכ"מ בזה. ועי' בירושלמי פ"ח דפסחים אם המנוין הוו כשותפין או לא וביומא דף נ"א ע"א ולקמן בה"פ באריך בזה. וא"כ לפמ"ש לעיל י"ל דגם הרוגי ב"ד יש עליהם דין מ"מ כיון דאין להם קוברים רק שלוחי ב"ד וע' בתוספתא דסנהדרין דשלוחי ב"ד מלקטין עצמותיו ובדברי רבינו בהל' סנהדרין פי"א ה"ט ושם אבאר זה ואז י"ל דגם כהן שרי.

וראיה למש"כ דיש ב' מיני אנינות דהא לפי דברי רבינו בהל' אבל פ"ב ה"ו דגבי נקבות ליכא חיוב טומאה א"כ לפ"ז לא יהא בהם אנינות מה"ת והך דיבמות דף כ"ט ע"ב וכ"מ י"ל דרק מדרבנן. אך לפי המבואר שם דף ע"א ע"א דאנינות נוהגת בנשים כאנשים לענין קדשים וע"כ כמש"כ וע' בירושלמי תרומות פ"ח גבי ההוא טבח דלא ציוה ר"ח לסלקו מן הכלבים ושם הוה עובדא ביוה"כ וגם הוה מת שחסר גם י"ל דהוה בגדר מאבד עצמו כו'. וא"כ לפמש"כ נ"מ אם הטעם דנזיר מטמא למ"מ הוא משום בזיון המת או משום דמוטל על הכל לקוברו ונ"מ לגבי מה דקי"ל דהאב מדיר את בנו בנזיר אם הוא יכול לטמא למ"מ דעליהם ליכא המצוה דקבורה וע' שבת דף ק"ה ע"ב ברש"י ד"ה לעולם ובאמת בהך דנזיר דף כ"ח ע"ב לא נקט רק גילח או שגילחוהו קרובים ואמאי לא נקט ג"כ אם טמאו אותו קרובים ואף דבגמ' שם אמר משום ניוול ע' בנדרים דף פ"ג ע"ב דגם גבי טומאה מיקרי עינוי ע"ש וי"ל דאף דקי"ל ביבמות דף קי"ד בהך דלהזהיר גדולים כו' זה רק גבי כהנים דכל אדם מוזהר לטמא הכהן אם הוא שוגג כמש"כ רבינו בהלכות אבל פ"ג ע"ש משא"כ גבי נזיר כמבואר לעיל ספ"ה לא שייך זה אבל גבי תגלחת דגם המגלח מוזהר כמבואר לעיל הוה איסור לאחרים ושפיר הוה מחאה בקרובים. ועיין בספרי פ' נשא פסקא כ"ו דאמר שם אבל לבנו כו' שאין הקטנים ניזורים וא"ל דט"ס הוא וצ"ל דהקטנים ניזורים והם אין להם בנים ור"ל דגם קטנים נזירים מוזהרים שלא לטמא לאביו ולאמו אף דאחר אין מוזהר עליהם וגם י"ל דנ"מ כגון מופלא הסמוך לאיש דיש עליו נזירות כמבואר לעיל פ"ב הי"ג ומוזהר ג"כ על הני דברים וי"ל דהוא אסור לטמא גם למ"מ דעליו ליכא מצות קבורה. וע' בהך דחגיגה דף ו' ע"א במד"א שם כל היכא דגדול מחייב כו'. ועי' רש"י נדה דף מ"ו ע"ב ד"ה איסורא נמי ותוס' ערכין דף ג' ע"א גבי קטן שהגיע לחינוך ע"ש וכ"מ בזה:

הלכה יד

היה אחד נזיר כו'. הנה בירושלמי כאן פ"ז אמר שם טעם משום דקרבנותיו מרובין ע"ש ר"ל דאסור לגלח על קרבן אחד כמו שאר נזיר וכ"כ בזה. ובאמת י"ל טעם אחר משום דנזיר עולם לא שייך בו תשלומין ונזיר זמן שפיר משלים אך י"ל דזה תליא בבעיא דירושלמי פ"א ה"ב גבי נזיר עולם אם נטמא בתוך י"ב חדש אם צריך אח"כ למנות י"ב חדש שלמים ולגלח או די בהשלמה ע"ש ומצטרפים ור"ל אם זה הוי עכשיו כמו נדר כך ולא מצטרפי וגם לא יגלח עד שיהא עליו שער של י"ב חדש או זהו רק דין ושפיר מצטרף ע"ש וכ"כ בזה לעיל וא"כ שפיר הוה בגדר השלמה:

הלכה טו

וכיצד הוא כו'. ע' לקמן בפ"ח מהלכות נגעים גבי נתק ובירושלמי כאן פ"ו ובתוספתא פ"ד וכבר הארכתי בזה לעיל:

והרי. אינו קדוש בהם כו'. וא"כ לפ"ז שלא כעין תער ונשא מותר לנזיר בימי צרעתו וזהו גופא כונת הגמ' כאן דף ס"א למאי נ"מ כו'. וא"ש הראיה שמביא שם דבנשא א"צ להמתין ואף דהוא ספק בספק עשה לא חיישינן והעשה דכל היוצא מפיו יעשה המבואר לעיל פ"א ה"ג כ"כ דכיון דהוא משלימו בזמן אחר לא עבר ע"ז וא"כ לפ"ז יהי' נ"מ בנזיר עולם דליכא בכלל תשלומין לא שייך בזה תירוץ רבינו וא"כ אם הוא מצורע היכי דחי העשה דמצורע זה. וצ"ל לפמש"כ לעיל דבאמת סתם נזיר הוא רק נזיר לזמן היינו שישלים הנזירות ויביא קרבן וע' בספרי פ' נשא פסקא ל"ב דס"ל דא"צ להביא קרבן טומאה וע"ש בפסקא כ"ז ובפסקא כ"ה דמרבה מכל ימי נזרו ע"ש. וע' כאן דף ס"א ע"ב מי כתיב נזיר עולם כו' ע"ש וא"כ י"ל דזה הנזירות הוה רק גזיה"כ לא בגדר נדר וממילא הוא כך וא"כ שוב ליכא עליו דין של המ"ע דככל היוצא מפיו וגם י"ל דכיון דאותן הימים אין עולים לו לא שייך בו ג"כ הך מ"ע דככל היוצא מפיו. ויהי' נ"מ ג"כ לפמש"כ לעיל אם נזיר שכלו ימיו דלוקה על הכל אם עובר ג"כ על העשה דככל היוצא מפיו דזה לא עפ"י נדרו רק הדין הוא כן דזמן נדרו כבר עבר וע' בספרי כאן פסקא כ"ה וכ"כ בזה:

פרק ח

הלכה א

תגלחת כו' הביא שלשתן ולא כו'. ע' בתו"י נדרים דף ד' ע"א ד"ה דלא מתפיס ע"ש דפירשו שם בשם י"מ דחטאת נזיר שאני משאר חטאות ע"ש דף ו' ע"א וחולין דף מ"א ע"ב ע"ש בתוס' ודוחק לומר דרק אם פירש ולא סיים דברו אז לא מהני וכע' שכ' בעל המאור ז"ל בפ"ב דביצה גבי דברים שבלב דהיכא דפירש אז צריך תנאי כפול אבל באומדנא די ע"ש על הך דדף כ' וע' בירוש' ניטין פ"ב ה"ג אם פירש פסול ואם לא פירש כשר ר"ל כיון דפירש ולא גמר גרע. וכעין הך דניטין דף ג' ע"א דאי מפשת לדיבוריה כו' ודף ל"ה ע"ב גבי הך דצריך לפרט את הנדר ע"ש וע' במה דפליגי בתרומות פ"ד מ"ב ר"מ ורבנן אם נתן סאה ללוי וסאה לעני ולא פירש דהפריש רק על מקצתו אי הוה מתוקן או לא וע' בתוספתא פ"ז דדמאי במאי דפליגי שם ר"מ וריבר"ש גבי הך דמפריש ישראל כו' ועושה עמו חשבון ע"ש. וע' במש"כ רבינו בפי"ד מהל' מעה"ק הי"ב דמוכח שם דהא דגבי קרבן הוה גמר בלבו חיוב זה רק להתחיב שיביא קרבן אבל לא שיהי'

קרבן וכע' דמבואר בירושלמי פ"ג דתרומות ה"ז דלהפריש קרבן צריך דוקא פה וזה בעצם הך מחלוקת דרשב"ג ורבנן דכאן. אך באמת כך דס"ל דבשעה שנזר ואמר הוה כאילו חייב עצמו בהני קרבנות נזיר וכמש"כ רבינו לעיל בפ"א מהל' נדרים ע"ש מש"כ ולכך תיכף כשהפריש הג' בהמות הוה כאילו קרא עליהם שם. וע' כאן דף כ"ו ע"ב מה דאמר שם דבהמה הרי היא כמפורשת וע"ש ברש"י ותוס' ובירושלמי שם דמוכח שם דמפרש כפי' רש"י שם ומ"ש התוס' א"כ היינו מתניתין באמת כך דהנה עי' מש"כ רבינו בהל' פסולי המוקדשין פ"ה הי"א מבואר שם דס"ל דגבי קינין אין חל אף אם פירש על המעות רק בשעת לקיחת הקן אז חל הפירוש ואף דמהך דיומא דף מ"א מבואר להיפך דבשעת הפרשת המעות שפיר מהני י"ל דלמסקנא דס"ל טעם דרב חסדא משום ולקח דוקא בשעת לקיחה ולא בשעת הפרשת המעות ומה דמקשה ביומא דף נ"ה ע"ב דאמר שם גזירה משום חטאת שמתו בעליה ר"ל כך דכיון דלאחר שלקחן קורא עליהם שם חטאת חל על המעות שם חטאת למפרע והוה חטאת שמתו בעליה ולכך אמר שם שפיר ונברר ד' זוזי כו' דאז עדיין לא חל עליהם שם איסור ומהני ברירה ועי' בנזיר דף כ"ו ע"א דאמר שם דאם נפלו דמי חטאת מביניהם יכול להקריב כו'. וא"ש מ"ש התו"י יומא שם דהיך מהני ברירה לאיסור שנתערב כבר וע' בתוס' סוטה דף י"ח ע"א ובעירובין דף ל"ז ע"ש ברש"י. ולכך גבי חייבי קינין לא הוצרך רבינו לומר שם דהטעם משום הלכה וגם משמע דאף אם אמר לחובתי מ"מ יפלו לנדבה דלא מהני שם פירוש דרק ולקח אבל גבי קרבנות נזיר ס"ל לרבינו להיפך דגבי מעות מהני פירוש וגבי בהמה תמימה לא שייך כלל משום פירוש למסקנא רק משום ולקח ובאמת בירושלמי כאן פ"ד ה"ג מבואר דאינה נמסרת לגבוה אלא בשחיטה וכמו גבי קרבנות ציבור דסכין מושכתן והטעם משום דיכול לשאול על הנזירות וממילא בטל הקרבן וכן גבי אשה נזירה יכול בעלה להפר וע' תוס' כאן דף כ"ז ובזבחים דף ס"ז ע"א בתוס' ד"ה חטאת ותו"י יומא דף מ"א אם הך דרב חסדא גם בשאר קרבנות עיין שם. אך באמת כך דע' בתוספתא דתמורה פ"ג גבי ה' שהביאו זבח אחד כו' דמשמע שם דמהני לשנות מחשבתם לשם איזה קרבן וצ"ל כך דע' במש"כ הראב"ד ז"ל בתו"כ פ"ו דמוכח שם דאם הפריש מעות לשם חלב ולקח מהמעות קרבן לשם דם דמעל ויצא לחולין מ"מ אינו יוצא בה קרבן דם וגם ר"ל שם דיכול לחזור ולקדשה לשם חטאת חלב. וע' רש"י כאן דף כ"ח ע"א ד"ה ת"ל ע"ש וצ"ל כך דכמו דחזינן גבי תרומה ע' בסוף פ"א דדמאי ובפ"ז דדמאי דצריך ב' דברים קביעות מקום והפרשה וקריאת שם וע' בתוספתא מעש"ש פ"ד ותרומות פ"ג וברכות פ"ו גבי ברכה ובתוספתא דמעש"ש הנ"ל הוה מחלוקת אי מהניא מחשבה ע"ש וע' תוס' גיטין

דף ל"א ובהך דשבת דף קמ"ב גבי דימוע ובירושלמי פ"ב דערלה ה"א אך באמת כך דגבי קביעות מקום לכ"ע די במחשבה רק להקדיש אז הוה פלוגתא בתוספתא הנ"ל וכן מה דאסור להקדים מעשר לתרומה גם כן רק להקדיש אבל לקבוע מותר כמבואר בירושלמי ספ"א דדמאי ע"ש ולק' בהלכות תרומות אבאר זה. ועוד יש נפקא מינה דהיכא דהוא טבל גמור וכבר נתחייב בכל הני יש לומר דא"צ לקרות שם ולקבוע רק די בהפרשה ובמה שמקדישם והיכא דעדין לא נטבלו אז צריך שניהם וכן היכא שכבר הוקדשו אף דלא חל עליהם מ"מ אח"כ די בקריאת שם ע' תרומות פ"א סה"ח ע"ש וה"נ כן גבי קרבן דאם נתחייב אז די בהקדש והפרשה די על המעות ואם הוה רק גדר נדבה אז צריך ב' דברים הקביעות וההקדש ואם המעות הקדיש לדבר אחר אף דלקח הקרבן לדבר אחר אף שגם זה חייב בו מ"מ לא הוה רק קביעות ולא הקדש אך כ"ז רק הני דאתא עליה מחמת חיוב אבל הני דאתא מחמת נדרו זה גופה הוה כקביעות ודי אח"כ בהפרשה לבד וא"צ לפרש וכן נ"מ בין הני דקי"ל בהך דכריתות דף כ"ז ע"ב דמביאין מהקדש גדול הקדש קטן ע"ש ברש"י ובמש"כ רבינו בהל' שגגות פ"י ה"ט וה"י משום דההפרשה לא קבעה כיון דלא בא עליו ע"י נדרו רק מחויב ועומד והוה כמו הך דמנחות דף ק"ב ע"ב גבי כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת ע"ש. וע' בירוש' חגיגה פ"א סה"ה גבי הרי עלי אשם בה' סלעים אם הוה כאשר נדרת כיון דהתוספת יותר מב' סלעים אינו מחויב וכ"כ בזה במק"א. נמצא כך דגבי קינין לפי המסקנא בנזיר לא משום פירוש רק משום קביעות דנעשה קרבן והטעם משום ולקח ולכך על הדמים דלא שייך בו קביעות לא מהני גבי קינין פירוש וכמש"כ רבינו משא"כ גבי נזיר דהקביעות כבר חלה עליו משעת נזרו הני ג' בהמות ולכך אם הפריש מעות מהני פירוש וה"ה אם אמר לחובתי והא דאמר כאן בגמ' אבל בעל מום הרי היא כסתומה מפרש רבינו לק' פ"ט ה"ג דר"ל דלא מהני אפילו אם פירש זה לחטאתי ולעולתי כו' ע"ש בה"ה משום דרק מעות גמירי. ור"ה קמ"ל דגבי בהמה תמימה לא נימא דהך דרשב"ג רק כשרוצה להקריבן ומשום דקרבנות נזיר אינם נקבעות אלא בשחיטה וכמש"כ לעיל בשם הירוש' קמ"ל ר"ה דאפילו אם הפרישם ומת ג"כ הדין כן. אבל קרבן שהוא מחויב מצד שהתורה חיבה אותו בזה צריך להקדיש מפורש לשם הקרבן רק דנ"מ דא"צ לקבוע ולא מהני מה שיחזור אח"כ וכמו בהך דתוספתא דתמורה פ"ג הנ"ל. וע' בהך דזבחים דף מ"ו ע"ב ולק' אבאר זה. וע' במש"כ רבינו ספ"ה מהל' פסולי המוקדשין גבי מי שהיה מחויב חטאת ובהשגות שם. ובהל' מעילה פ"ד ה"ד דמבואר שם כמש"כ דגבי חיבי קינין גבי מעות אף מפורש לא מהניא וע' יומא דף נ"ו ע"א בתוס' ובסוכה דף כ"ג ע"ב גבי קביעות שם בתרומה ומעשרות ע"ש:

[השמטה **משכ** שם בשם הירוש' דר"ה פ"א דכאן התירה התורה להקדיש מחוסרי זמן גבי חטאת העוף ר"ל כך דהנה מבואר בפסוק שם דהיה מביא כל הקרבנות ומשמע קודם שהקריב האשם והנה גבי עשיר י"ל דקריאת שם קרבן יקרא עליהם אחר הקרבת האשם ואין ראיה שהתירה התורה להקדיש מחו"ז משא"כ במצורע עני כיון דקי"ל דאין הקינין מתפרשות רק בשעת לקיחת הבעלים ולא אחר לקיחה ושם מיירי ג"כ בזמן שהבעלים מפרשים וא"כ ע"כ קרא עליהם שם קודם הקרבת האשם דהם אינם מתפרשים באמצע וע' נזיר דף כ"ז ע"א ע"ש בתוס' ובתו"י יומא דף מ"א וכ"מ וכ"כ בזה וא"כ ע"כ מוכח דיכול להקדיש החטאת קודם הקרבת האשם זהו כונת הירוש' שם וא"ש: ע"כ השמטה]

הלכה ב

ושוחט החטאת כו' ואח"כ מגלח כו'. ע' בכ"מ. וע' בירוש' כאן דהוה מחלוקת דאמוראי אם כאן ס"ל לר"י דשלמים קודם לחטאת ומשום דכתיב בו יעשה צריך להקדים בו מעשה וכדאמרינן בירוש' דיומא פ"ג ה"ה תעשה הקדים במעשה ע"ש וא"כ הך דזבחים דף פ"ט ודף צ' דחטאת קודמת לא אתיא כר"י או דגם זה אתיא כר"י והשלמים בסוף וע' כאן בתוס' מ"ש דלמה נקט חטאת ברישא. וע' תוס' כאן דף נ"ט ע"ב ד"ה אמר מש"כ שם דצריך לאחר הקטרת העולה ע"ש. אך י"ל דשחיטה וזריקה של חטאת קודם רק ההקטרה כאן של שלמים קודם משום דצריך שיניח השער תחת הדוד של שלמים ולכך צריך להקטיר תחילה אימורים של שלמים ואח"כ של עולה וכמבואר לק' בדברי רבינו בהל' תמידין ומוספין פ"ט ה"ה דאם הם שחוטין וזרוקין אז אברי עולה קודמין לחטאת וכן מבואר בירוש' פסחים פ"ה דאף דתמיד גם הקטרתו קודמת לפסח מ"מ אם שחט גם הפסח אז רק דם תמיד קודם ע"ש בסוף ה"ג. וכן נ"ל במה דאמרינן בירוש' בסוף שקלים לחד שיטה דמוסף ר"ח קודם אף דהוא נגד משנה מפורשת בזבחים. אך ר"ל ג"כ לענין הקטרת האברים וע' תוס' מנחות דף מ"ט ותו"י יומא דף כ"ט וכ"מ וע' תוס' מנחות דף ה' ע"א ד"ה שאם גילח. א"כ לפ"ז לר"א דמוכח דס"ל דף מ"ז ודף י"ד דכל הקרבנות מעכבין א"כ נמצא דאף אחר התגלחת קודם הבאת שאר הקרבנות עדין תורת נזיר עליו א"כ לדידיה משכחת בכל נזיר הך דין דתגלחת הותרה מכללה כה"ג. והנה ע' בזבחים דף צ' ע"א במה דאמר שם למקראה הקדימה הכתוב ע"ש ברש"י ותוס'. אך נ"ל כך דהנה גבי יולדת מבואר בנדרים דף ל"ה וכ"מ דבעלה מפריש עליה קרבן וע' תוס' סוטה דף כ"ג ע"ש וא"כ יהי' נ"מ גבי קינים של יולדות דמתפישות בלקיחת בעלים דוקא מי הוא נקרא בעלים על זה אם הבעל או האשה וע' בירוש' נזיר פ"ב וסוטה פ"ב ה"א ע"ש ותוס' שם דף ו' ע"ב ע"ש והנה לק' אבאר אם הבעל הוא המקדיש או המפריש. אך נ"ל דמ"מ גם

היא צריכה לקרות שם וכעין דאמרינן בהך דשבת קמ"ח ע"ב גבי פסח דבעלים מקדישין אותו עוד הפעם והיא תקרא לעולה קודם וזה דר"ל למקראה. אך באמת י"ל דעולת יולדת כיון דאינו מעכב צריכה היא להפריש וע' מש"כ רבינו לק' בהל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ג ומש"כ התוס' מנחות דף ה' ע"א בד"ה אלא דגם גבי מצורע יכול להקדיש החטאת קודם לאשם ע"ש. ור"ל אף גבי דל דהם מתפרשות בלקיחת הבעלים ואם קרא תחילה החטאת ועדיין לא הקדיש האשם מ"מ חל ולא הוה מחוסר זמן וכן הוא בירוש' ר"ה פ"א דכאן התירה התורה להקדיש מחוסר זמן ע"ש וזהו דדייק רבינו בהל' מחוסרי כפרה הנ"ל כמש"כ הירוש'. גם י"ל דאף אם קובעין הקינים של יולדות בשעת לקיחה צריך לקבוע העולה תחילה מ"מ לא קשה מ"ש התוס' מהך דערכין הנ"ל דהא יכול להמתין עד עשית כהן ואז החטאת קודמת וא"ש. ובזה יש לישב מ"ש התוס' כאן לענין מה חשיב החטאת קודם ע"ש י"ל דנ"מ להקדש וללקיחה וכמש"כ:

ואם. השליכה תחת החטאת כו'. ע' פסחים דף ע"ט ע"א במה דפליגי רש"י ותוס' אם שילוח תחת הדוד מעכב ע"ש ור"ל לענין שתית יין כל אותו היום וכמבואר לק' בה"ד וה"ה דרק לערב מותר אף אם לא גילח וה"ה לגבי שילוח השער וכ"כ בזה וע' בהך דמו"ק דף י"ז ע"ב בתוס' ד"ה שלא וע' מש"כ רבינו לק' בה"ד דמשמע שם דס"ל דלרבנן דפסקינן אנן כן קודם התנופה ג"כ אסור לשתות יין וכהך לישנא דנזיר דף מ"ו ע"ב וע' מש"כ התוס' מנחות דף י"ט ע"א ד"ה ואמר. אך הא מבואר בירוש' כאן שזה רק בזמן שראוי לתנופה אז מעכב אבל אם אינו ראוי לתנופה אינו מעכב וכה"ג מבואר ביבמות דף ק"ד ע"ב גבי אימורים ובהך דמנחות דף מ"ה ע"א גבי מוספים ודף מ"ו ע"ב גבי כבשי עצרת ע"ש ולכך כיון דקי"ל דתנופה אינה נוהגת בלילה כמבואר בהך דמגילה דף כ' ולכך בלילה מותר לשתות יין ולטמא בל"ז ולמחר נפסל. וע' בספרי פ' נשא פסקא כ"ח דמרבה שם גם תגלחת טהרה בלילה אך זה רק משום תגלחת לא מחמת שצריך לשלח תחת הדוד השער דהא צריך שיהיה פתח אהל מועד פתוח ובלילה לא הוה ועיקר הטעם דאסור אז לטמא הוא משום דהשער הוא קדוש ועתיד לשלוח תחת הדוד ולכך בלילה מותר. וע' כאן דף י"ד ע"ב גבי קידש שערו בדם ונטמא דאין לו תקנה למצות גילוח ור"ל לענין לשלוח שערו תחת הדוד וכמש"כ אך מ"מ תגלחת צריך לעשות אחר זמן. וע' לק' בה"ו ולעיל פ"ו ה"ד. וע' בירוש' כאן פ"ו כיון שקידש שערו בדם כנשור הוא וכ"כ בזה ונ"מ לענין מרוט למ"ד דצריך להעביר תער אם העביר תער אי מותר לטמא אותו היום. אך י"ל דמש"כ רבינו בה"ה דאם הביא קרבנותיו מותר לשתות יין ולטמא בלילה י"ל דרק אם הביא כל קרבנותיו אבל אם לא הביא רק קרבן אחד אז יכול לגלח ולשלח תחת

הדוד תחת שאר קרבנות אז אסור לטמא עד זמן שישלח תחת הדוד וזהו כונת הירוש' פ"ד דכאן על הך דה"ד משניתק מל"ת לעשה ע"ש. וע' כאן דף מ"ב ע"א וב"ק דף ק"ה ע"א ע"ש. אך שם רק מצות תגלחת בלבד וכעין דהל' ו'. אך זה צ"ע דאם נטמא אחר שנזרק עליו דם קרבן אחד דע"כ צריך להמתין עד שיהא טהור ויביא שאר קרבנותיו אם אז משלח השער תחת הדוד כיון שנטמא השער והא דצריך להמתין עד שיהא טהור ע' תוס' כאן דף מ"ז ע"א ובאמת הטעם הוא כמבואר בירוש' כאן פ"ח ה"ז דרק אם ראוי לבוא אל פתח אהל מועד אז יכול להביא קרבנותיו ור"ל גם על טבול יום דמת וכמש"כ התוס' כאן דף מ"ה ע"א ד"ה מיכדי ע"ש וה"נ כן:

הלכה ג

וכיון שגילח כו'. ע' תוספתא מכות פ"ב דגם רוצח שמגלח בערי מקלט צריך לשלח תחת הדוד ע"ש וכ"כ בזה:

הלכה ד

ונותנם על כו' או הנזירה כו'. כן מבואר בקדושין דף ל"ו ע"ש אך י"ל דנ"מ לגבי שילוח תחת הדוד כיון דהיא ע"כ צריכה לגלח במדינה כמבואר בגמ' א"כ י"ל דהוה כמו מחוסר הבאה וכן מבואר כאן בתוספתא פ"ד וכ"כ בזה. ולכך א"ש הך דכאן דף מ"ז גבי מרים התרמודית משמע שלא נזדהרה מלטמא ולפ"מ שכ' אי"צ דעיקר הטעם משום קדושת שער ובה ליכא:

הלכה ה

שכל דברים אלו למצוה כו'. כ"כ דר"ל לענין שעדין נוהג דברים האסורים לנזיר דזה הוה רק עשה וכמבואר בירושלמי:

הלכה ו

אעפ"י כו' מצוה לגלח כו'. ע' בנדרים דף ד' דיש ב"ת על תגלחת ע"ש וע"ש בתו"י ומו"ק דף י"ד ודף י"ז ע"ב והנה שם מבואר דיש ב"ת על קרבנות נזיר והנה גבי נזיר טמא אם יש ב"ת על קרבנותיו ע' בירושלמי ר"ה פ"א ובספרי פ' נשא פסקא כ"ט דמשמע דליכא ב"ת דהקרא קאמר דרק קודם לכן לא וע' בהך דשבת דף קל"ב ע"א משמיני ואילך זמנו הוא ע"ש ואף דגבי יולדת מבואר שם שישנה בב"ת יש לחלק בין ב"ת דרגלים לב"ת סתם. וע' כאן בר"ן ובמש"כ רבינו בהל' מתנות עניים פ"ח ה"א גבי צדקה ומש"כ רש"י בנדה דף ט"ו ע"ב ד"ה אם זכר וכ' שם דיכולים לאחר קרבנו ע"ש. וי"ל דכונת רש"י משום דאשה לא עברה על ב"ת מחמת הך בעיא דר"ה ודלא כשיטת רבינו לקמן בהל' מעה"ק וע' תוס' ב"ב דף קס"ו ע"א דכ' שם דמשום ב"ת היו דוחקות אך יש לחלק דהני קרבנות

הוה רק גדר חיוב ולא משום הלידה גם יש לחלק בין אם הפרישם ובין לא הפרישם. וע' בתמורה דף י"ד ע"ב גבי עולת יולדת ברגל ובספרי ס"פ פנחס משמע שם דעשה דרגל לא עבר ביולדת עי"ש:

הלכה ח

גילח על החטאת כו' שלא נשחטה לשם חטאת כו'. הנה רבינו ז"ל שינה הלשון כאן גבי חטאת ולא נקט שלא לשמה כמו בה"ט משום דאזיל לשיטתיה בהל' מעה"ק פ"ד ה"י דמשמע שם דס"ל דגבי חטאת סתמא ג"כ לא מהני והוה כמו לשם חולין דמבואר בהך דזבחים דף מ"ו ע"ב ובדברי רבינו בהל' פסולי המוקדשין פט"ו ה"ד דלא עלתה ומשמע רק גבי חטאת וראיה לזה דהרי שם בה"ח כתב דאם שחט לשם אחר שמחויב עולה כשר ולא עלה משום דס"ל דהוה כמו לשם חולין וכן ס"ל לרבינו בהל' ק"פ פ"ב ה"ו דאם שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו דכשר ולא עלה והטעם דבאמת אמאי הא הוי כמו שינוי בעלים דפסול רק משום דכיון דלאו בר אכילה הוה כמו אינו מחויב כפרה כמותו וכמש"כ התוס' זבחים דף ד' ד"ה וישנן גבי נכרי ע"ש. אך רבינו לשיטתיה דס"ל דכה"ג כשר ולא עלתה כמש"כ לכך פסק כאן ג"כ כן והנה בהי"ד גבי עולה ששחטה כו' כתב שם דאע"פ שזה ששחטה כו' ולכאורה קשה הא גבי שאר קרבנות בלא זה אינו נפסל וע"כ צ"ל דס"ל דשם כה"ג עלו אף לשם חולין והוה כסתם דכשר ועלה וע' בעירובין דף ל"ז ע"א בתוס' ד"ה לאיזה ע"ש וא"כ י"ל דרש"י ס"ל כשיטת רבינו אך ע' בזבחים דף קט"ו ע"א מבואר ברש"י להיפך דס"ל דסתם כשר ומרצה גבי חטאת אך רבינו לא ס"ל כן ושם באריך בזה ולכך שינה רבינו הלשון. אך במשנתינו לא קתני הכי כי היכי דלודי בה ר"ש דרק אם נפסלת אז לא עלה התגלחת והך דדף כ"ח ע"ב ע"ש בתוס' ד"ה אלא ואמאי לא נימא דנזרקה סתמא או לשם חולין י"ל דזה כשר ולא עלה גבי חטאת הוא רק כשעדין חייב חטאת אבל כשפקע ממנו החיוב הוה כמו חטאת שכיפרה בעליה דלמיתה כמו שכתב רש"י שם ולקמן בהלכות מעה"ק באריך בזה:

הלכה יב

שלמי נזיר ששחטן כו' ולא זרוע כו' ע' תוס' כאן דף כ"ד ע"א ד"ה שלמים ותוס' מנחות דף ה' ע"ב ע"ש וע' מש"כ רבינו בהל' פסוהמו"ק פ"ו הי"א גבי נתערבה באיל נזיר ע"ש בהשגות ועי' מש"כ התוס' מנחות דף פ"ט ע"ב לחלק בין זרוע בשלה לנסכים וע' בתו"י יומא דף נ' ע"ב דתמורת איל נזיר יש לה ג"כ דין זרוע בשלה וא"כ י"ל דכונת רבינו שם אם נתערב איל נזיר בתמורה שלו לא עם תודה אך בתוספתא מבואר להיפך. והנה באמת לר"ש דס"ל כאן דף מ"ו ע"ב דתגלחתו עלה לו אף שלא יצא ידי הזבח אם שייך בו דין

זרוע בשלה כיון דהנזיר יצא בו אף דצריך לעשות זבח אחר זה רק מחמת חיוב הקרבנות לא מחמת הנזירות או דרק בזמן שיוצא ידי קרבנו אז צריך זה וע' בירושלמי פסחים פ"ב דמוכח שם דלמ"ד דיכול לגלח על החטאת יכול להקריב עולתו ושלמיו בבמה ע"ש וא"כ קשה היכי אמרינן בזבחים דף קי"ז ע"ב דזרוע בשלה לא משכחת בבמה הרי שפיר משכחת לה כה"ג וע"כ צ"ל דכיון דא"א לגלח עליהם שוב אין בהם הדין דזרוע בשלה ואף דא"כ היך משכחת לרקיקי נזיר שם בבמה צ"ל דהירושלמי לשיטתיה כאן פ"ד ה"ד דשלמים הבאים לאחר מיתה מביאין לחם משום דכבר נראו להביא לחם ויסבור דרק לחם ולא זרוע בשלה והטעם דזרוע בשלה צריך לקרותו רק אחר בישול דכיון דהתורה התירה לבשלה בהדי איל עי' חולין דף צ"ח ובירושלמי כאן פ"ו כ"ז שלא לקחה מן האיל אין עליה שם הזרוע בשלה כלל ולכך אמרינן בגמרא שם דף צ"ט דמקום חתך מותר משום דכ"ז שלא חתכה אין עליה זה השם כלל וזהו כונת הגמרא בחולין שם זהו היתר הבא מכלל איסור ר"ל דעדין לא נמסרה וזה רק היכא דמגלח על זה אבל אם אינו מגלח א"צ כלל והתוס' כאן ס"ל להיפך דהיכא דא"צ לגלח אסור לבשלו בהדי איל דשם לא חידשה התורה וכן נ"מ לר"ל בנזיר דף כ"ח ע"ב דסבירא ליה גבי קטן דרק משום חינוך יהיה אסור לבשלו עם הזרוע אך י"ל דכאן ליכא דין זרוע כלל. ובזה א"ש מה דלא מוקי הגמרא מנחות דף מ"ח ע"ב הך ברייתא דקתני לוי כר"ש דס"ל דיצא בזה ידי תגלחתו דא"כ אמאי נקט דא"צ זרוע דלר"ש צריך וכמש"כ בזה:

הלכה יד

האומר הריני נזיר כו'. עיין מש"כ רבינו לק' בהל' חגיגה פ"ב הי"ד ובהשגות שם מה דמחלק שם בין שאצא כו' וע' במלחמות פ"ב דביצה דס"ל דע"מ מהני כמו בהך דמנחות דף ק"ט והובא בדברי רבינו בהל' מעה"ק פי"ד ה"ז וע' תוס' כתובות דף נ"ו ונזיר דף י"א הך טעם רבינו דהך דין דקרבנות נזיר הוה ממילא וממילא אינו בא אלא מן החולין ולא דמי להך דמנחות שם דשם אין עליו שם קרבן כלל וא"צ גילוח כלל אם גילח חוץ למקדש משא"כ כאן. והוה כהך דתמורה דף כ"ה ע"א דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין דלא מהני דיבוריה להפקיע דין תורה דחל ממילא וע' בהך דב"ב דף קל"ג גבי בהא אפסקיה כו' רחמנא אמר ר"ל דכיון דנתנה לו שוב הוי הירושה ממילא ולא מכחו ואינו יכול לבטל וזהו ג"כ כונת הגמ' ב"ק דף ק"י ע"ב גבי הילכתא גמירי לה ע"ש ר"ל ג"כ דכבר פקעה פעולתו רק זה דין וע' בהך דקדושין דף כ"ג ע"ב בהך דר"א ע"מ שאין לרבו רשות ע"ש בדברי הרא"ש דהוה כתנאי הסותר המעשה ע"ש ול"ד להך דמנחות דף פ"א גבי תודה מן המעשר ע"ש דשם באמת הא מבואר בזבחים דף נ' דילפינן מקרא דתודה

באה מן המעשר ר"ל דהדין הוא כן למעות מעש"ש שיביא ממנה תודה ופקעה ממנה קדושת מעש"ש כמבואר בירושלמי פ"א דמעש"ש וזהו ג"כ כונת הגמ' דמנחות דף פ"א ע"ב גבי הך מחלוקת דר"י ור"ז ע"ש ברש"י דף פ"ב ע"א ד"ה למה ופירושו דחוק. אך ר"ל כך דמתחלה לקח החטין מדמי מעש"ש לצורך תודה ופקעה מהן קדושת מעש"ש א"כ לא הוה מעש"ש כלל. משא"כ אם לקח חטים לא לשם תודה אז יש עליהם שם מעש"ש ואסור להביא ממנו קרבן אף נדבה ולכך כאן גבי נזיר ג"כ אסור מצד זה. וע' מש"כ בעל המאור ז"ל רפ"ט דכתובות גבי ירושה וכ"כ בזה בח"א:

הלכה טו

האיש שנדר כו' י"ל להביא כו'. והנה אם יכול הבן להמיר בהן ע' זבחים דף ה' ע"ב דאמר שם דגבי עולה יורשיה נמי מתכפרין וא"כ למ"ד דיורש אינו ממיר אם זה הוה של יורש עצמו או יש עליו שם אביו. וע' בזבחים דף ו' ובאמת גם למ"ד דיורש אינו ממיר י"ל דרק אם הפריש האב בהמה או מעות אבל למ"ד שעבודא דאורייתא דצריך הבן להביא מה שנתחייב האב י"ל דשפיר מימר וע' מש"כ רש"י זבחים דף ז' ע"ב ד"ה יש בעלים ע"ש שהיורש הוא הבעלים וע' תוס' פסחים דף ס"א ע"א ד"ה וישנו דלא משמע כן רק דר"ל לענין שם המת ויהי' נ"מ ג"כ לקרבן גר שמת ואין לו יורשים אי שייך בו שינוי בעלים דלרש"י לא שייך כלל. ועי' בהך דזבחים דף ק"ג ע"א ברש"י שגר שמת כו' ע"ש. וכן נ"מ לגבי מנחה של כהן שמת ובניו חללים או הניח בת אם המנחה נאכלת או נשרפת אי יש שם האב עליהם. וכן נ"מ להך דב"ב דף קכ"ג ע"ב גבי מתנות כהונה דנשחט בחיי אביהם אי הבנים הם חללים אי זכו בהם ולק' אבאר זה וכן נ"מ להך דמרבינן בזבחים דף ו' גבי מעש"ש לרבות את היורש אם ירשו אשה אם הם צריכים ליתן חומש ע' בהך דקדושין דף כ"ד ע"א בתוס' ד"ה אלא ור"ל כהך דיבמות דף פ"ו ע"א דהתורה נתנה רשות לאשה לתרום והו"א דזה הוה כמו של עצמה. וי"ל דזהו כונת הגמ' בזבחים שם. והנה באמת לכאו' קשה למה לא מוקי הגמ' בב"ב דף קכ"ג ע"ב מה דהקשה שם מוקדשים לאו דידיה נינהו כו' יאמר דקאי אהך דכאן דפסקי' דבכור נוטל פי שנים במעות הנזירות. והנה באמת ל' הגמ' דכאן דאמר בחולין הוא דאית ליה הא בהקדש לא הוא דחוק לפירש"י ותוס'. אך נ"ל כך דר"ל דהנה ע' לקמן רפ"ט דמביא הדין כלשון המשנה דשקלים דמותר נזיר לנדבה וע' מש"כ רבינו בהלכות פסוהמו"ק פ"ה ה"ט דמותר נזיר לאותו נזיר ע"ש וצ"ל כמש"כ התוס' כאן דף כ"ד ע"ב לחלק בין מת ובין חי דגבי מת לא שייך לומר מימלך ע"ש וגם יש נ"מ בין היכא דאמר לנזירותי ובין היכא דאמר לקרבנות נזירותי דאז אף חי יפלו לנדבה אבל אם אמר לנזירותי אז חי יכול להביא מהן מה שירצה ואם

מת יפלו לנדבה וכן כתבו שם בתוס' דף כ"ו ע"א ד"ה א"צ וכן מוכח מדברי רבינו ספ"ה מהלכות פסוהמו"ק ופ"ד מהלכות מעילה ה"ג ע"ש בכ"מ. וא"כ ה"נ דכיון דיכולים לגלח וא"כ חולקים המעות ומשמע מלשון רבינו אף קודם שנזרו וא"כ המותר י"ל דיש עליהם שם דין של נזיר חי ואזיל לקרבן שירצה הנזיר וע"ז קמבעי אם בזה יש ג"כ דין בכורה או לא וכן נ"מ אם הבכור לא רצה להזיר אח"כ דאז המעות השייכים לו יפלו לנדבה אם בזה ג"כ שייך דין פי שנים כן נ"ל וגם נ"מ אם הבנים הם קטנים אם ממתינים להם עד שיגדלו או יפלו לנדבה וגם אם יש בזה דין ב"ת למאי דקי"ל דיורש אינו בב"ת כמבואר בר"ה דף ו' ע"ב אך כיון שהוא יכול לגלח עליהן הוה כאן כמו שלו ובזה יש לפרש הך דנדרים דף ד' וכ"כ בזה. ואם נימא דאם אחד מן היורשים אינו רוצה להזיר לא שקיל כלל בזה ויש בכור ואנן קי"ל דפי שנים כאחד אם זה ממעט בחלק בכורה ובזה יל"פ לשון הגמ' כאן לא בעי גילוח לפום מה כו' ע"ש ור"ל דאינו נוטל רק אם רוצה לגלח או מיד נוטל ויכול לגלח אם ירצה וע' במש"כ רבינו בפיהמ"ש כאן ספ"ד מוכח דס"ל דרק מי שרוצה לגלח זה זכה בהם ע"ש:

הלכה יח

האומר כו' אמר הרי עלי כו'. עי' בהשגות וע' בהך דערכין דף כ' ע"א גבי חצי ערך כלי ע"ש בתוס' ור"מ לשיטתיה אזיל כאן דס"ל דחצי קאי אדבר ולא אנדר אך באמת כך דהנה ע' מש"כ רבינו לקמן בהלכות מעה"ק פי"ד ה"ט ובמש"כ רבינו בסוף הלכ' מחוסרי כפרה דמחלק שם בין הנודר עשיר או עני ועיין בתוס' שם בערכין דף י"ז ע"א ד"ה השג. אך באמת כך דזה תליא אם מה שהתורה פטרה עני מקרבן עשיר אם הוה זה משום דאין לו או רק הדין כן וע' בהך דכריתות דף כ"ח ע"א דמצריך שם קרא דעני המביא קרבן עשיר יצא והרי יש לו וע"כ דהדין כך לא משום דאין לו וכן משמע שם דף כ"ז ע"ב דסד"א דאף דהעני אחר שהפריש מ"מ יש עליו שם עני ע"ש. וע' בהך דתמורה דף כ' ע"א תוס' ד"ה דאיכא וד"ה הני ע"ש וא"כ כאן כיון דהמחויב הוא עני אין הנודר חייב קרבן עשיר אך י"ל דהוה כמו עני והעשיר גם י"ל כך דהנה ע' בחולין דף ע"ב דהאומר סתם קרבנות של פלוני עלי אינו ר"ל לפטור את פלוני אך נ"ל דזה רק בשאר קרבנות כיון דקי"ל דצריך דעת אבל גבי מחוסרי כפרה דאין צריך דעת אז סתמא ג"כ הוה כמו לפטור ע' נדרים דף ל"ה ע"ב ובדברי רבינו בפי"ד מהל' מעה"ק ה"ו וגבי ערכין י"ל כיון דאמר מה שאמר זה עלי הוה כמו גדר נדר וערך מפורש דאינו נידון בהשג יד וע' מש"כ רבינו לקמן פ"ג מהל' ערכין ה"ט ע"ש בהשגות בזה וגבי נזיר סתמא ג"כ אינו לפטור דהא בעי דעת וכמבואר בירושלמי כאן פ"ב ולכך אם אמר הרי עלי קרבנות לא הוה לפטור וא"כ

י"ל דהחצי קאי על הנזיר ולכך צריך קרבנות נזיר שלם משא"כ אם אמר לגלח דאז הוה כמו לפטור ור"ל שמקבל עליו לפטור את חציו ודי בזה זהו שיטת רבינו:

הלכה יט

האומר הריני כו' ואם היו פקחין כו'. עי' בירושלמי כאן ה"ה דאם אמר תחילה הרי עלי לגלח ואח"כ אמר הריני נזיר די אם יגלח לעצמו ע"ש ורבינו לא הביא זה והטעם משום דס"ל דזה תליא בהך מחלוקת דכתובות דף צ"א ע"ב ודף צ"ז ע"א אם אחריות דעצמו ג"כ לא קיבל עליה ע"ש בתוס' ובעל המאור בזה והנה בירושלמי ס"ל שם בפי"א דכתובות מבואר דאלמנה עצמה יכולה לבטל המקח שמכרה ולתבוע מהם כתובתה רק שצריכה לשלם הדמים שקיבלה ונ"מ אם הוקירה ע"ש בה"ג ובאמת זה ר"ל מה דאמר שם שתגבה כתובתה מן השאר ר"ל ממה ששוה עכשיו יותר אך גמ' דילן לא ס"ל כן. וע' בתוס' יבמות דף ס"ו ע"ב ד"ה הבעל ובהך דגיטין דף מ"א ע"א וע' תוס' עירובין דף ע' ע"ב גבי ביטל רשות ע"ש וע' בירושלמי פאה ספ"ב דאמר שם דאין המוכר מותר ללקט את הפיאה שמתרת את העומרים שלו והלוקח מותר ליקח פאה שהניח על עומרים של מוכר אמר שם דהוה פלוגתא דר' כו'. ועי' חולין דף קל"א ע"ב וברש"י ברכות דף ס"ג ע"א ד"ה סוף ע"ש שכ' דהוא מותר ליטול וע' ירושלמי פיאה פ"ח מ"א ויש אדם קורא שם פאה לעצמו ר"ל אף דכל אדם מותר ואף בעה"ב כמבואר בהך דב"מ דף י"ב זה רק בהני שיוכל להיות שעניים ילקטו אבל הני מתנות עניים שמתחלה אין העניים מקפידין עליהם נמצא דאם נימא דהם של בעה"ב וזכה בהם אגב שדהו א"כ היך קורא שם פאה לעצמו ועיין מש"כ בזה לקמן בהל' מתנות עניים פ"א ה"י והי"ג:

הלכה כ

האומר הרי עלי כו' אם היו פקחין כו'. הנה לשון רבינו צ"ע לכאורה מהו הפקחות בכאן ומה מרויח וגם לא נקט כלל ברישא דהראשון אמר הריני נזיר והנה באמת בהך דה' י"ט אם אמר השני סתם ואני ועלי ולא סים לגלח נזיר מהו אם חייב בשני דברים כמו הראשון או לא ובאמת זהו כונת הגמ' כאן דף י"א ע"ב על תחילת דיבורו כו' ר"ל דנ"מ ג"כ היכא דאמר ואני ועלי סתם אם הוה כקיבל תחילה הנזירות ואח"כ הגילוח או להיפך ונ"מ דאם גילח לעצמו יצא דכיון דתחילה קיבל עליו הגילוח וכמבואר בירוש' הנ"ל וגם עוד נ"מ דגבי ואני דהוה כמתפיס צ"ל דוקא תוכ"ד כמבואר כאן דף כ' ע"ב אבל בעלי די גם לאחר כ"ד רק שנזיר עובר לפניו וכאומר הריני או אהא זהו כונת הירוש' כאן וע' בהך דנדרים דף ט' ע"א ע"ש וע' כאן דף י"ג ע"א לפי גרסת רש"י ועלי אגופה משמע ע"ש ר"ל דלא הוה כמו מתפיס וע' בהך דגטין דף פ"ג ע"א גבי הך אף לשמעון

אי קאי גם אראובן או רק אראשונים והנה בהך דחצי נזיר שם י"ל דע"כ צריך לפרש לגלח חצי נזיר כו' גם השני דאם אמר סתם י"ל דכונתו לנזיר שלם וע' מש"כ רבינו לעיל פ"ב ה"ה דהשני נזיר מיד וע' בירוש' כאן פ"ב ורפ"ד דאף אם הראשון אמר נזיר מאה והשני אמר ואני י"ל דרק נזיר סתם וכן הב' יכול להתפיס עליו נזירות יותר מן הראשון ע"ש ובפרט גבי לשון ועלי דאגופיה משמע גם י"ל דאף אם נימא דועלי צריך ג"כ תוכ"ד י"ל דגבי חצי שאני דהנה כ"כ בזה לעיל בסה"ל נדרים ובהל' נזירות אם הראשון מדבר עוד דברים דלא שייכי להנדר או להנזירות אם הוה תוכ"ד או כמו עסוקין באותו ענין וע' בהך דקדושין דף ו' ע"א דהוה מחלוקת דתנאי כה"ג אם מדברים מדברים השייכים לזה אף דאינו מהענין גופיה ע"ש וע' ב"ב דף קל"א ע"א גבי לזה במתנה ולזה בירושה ע"ש ברשב"ם והנה זה ודאי דהשני ודאי צ"ל הדבר שעי"ז חל עליו בתכ"ד של הראשון וא"כ לפי"ז י"ל דבאמת ועלי על תחילת הדיבור והא דקאמר לבסוף הך לגלח ולא לאחר לשון ואני דא"כ יהי' הך ועלי לאחר כ"ד מן הראשון אך כ"ז גבי חצי נזיר דע' כאן בתוס' דף כ' ע"ב ד"ה יתיב דתיכף אחר כ"ד מהני ובד"ה אמר וגם יש שיטה דד' תיבות הוה תוכ"ד ע' לעיל בהל' שבועות פ"ב הי"ז וי"ח וכ"מ בזה וא"כ ברישא דהוה רק ג' תיבות הוה שפיר ראיה דתחילה קיבל עליו הנזירות ואח"כ הגילוח וא"כ לא מהני אם גילח לעצמו משא"כ בסיפא דהוי ד' תיבות לכן בע"כ מוכרח לומר הך לגלח אח"כ וא"כ י"ל דתחילה קיבל עליו הגילוח ואח"כ הנזירות וא"כ יכול לגלח לעצמו כמבואר בירוש' הנ"ל וכן מבואר בתוספתא פ"ב דכאן וט"ס שם. אך באמת י"ל דכאן הוה כמש"כ התוס' ב"ק דף ס"ה ע"ב ד"ה כפילא דרק אם הם שוין אז עולה לו אבל אם זה גדול מזה לא וע' בהך מחלוקת דמנחות דף ק"ו ע"ב גבי קטן והביא גדול אם יצא ע"ש וע"ש דף פ"ח ע"א גבי מלאים אם יותר מקרי מלאים ושם דף י"א ע"ב גבי ב' קמצים. אך לפמש"כ לעיל דלגלח הוה כמו לפטור והנה באמת בירוש' כאן מבואר דאדרבא לר"מ הוה קולא דמשום מצות גילוח די בקרבן אחד אבל משום חובת קרבנות אף לרבנן צריך להביא עכ"פ קרבן ומחצה לכן ס"ל לרבינו כך דכאן מיירי שהראשון כבר היה נזיר ואח"כ אמר הרי עלי לגלח והשני שאמר ואני ועלי וכמש"כ לעיל דגבי ועלי א"צ תוכ"ד והך ואני קאי אגילוח ועלי קאי על נזירות וא"כ הראשון ע"כ צריך לגלח נזיר אחר אך די בחצי קרבן אחד כיון דהוה זה לפטור ועלי אגופה משמע ר"ל דהוא מחייב עצמו שיהא נזיר יכול להתגלח על ידו ורק חצי אבל השני כיון דאמר ואני הוא די אם מגלח לעצמו אך אם ירצה לגלח רק על קרבן אחד לא מהני ולא יצא ידי נדרו של ואני דהוא כונתו על קרבנות ולא אגופו ולכך דייק רבינו בסיפא זה מביא חצי קרבנו כו' וזה מביא קרבנות וא"ש כמש"כ.

והנה ברש"י מבואר כאן דאחרים אינם יוצאים בהקרבנות שלהם רק מביאין נדבה ואף דבחולין דף כ"ג מבואר דיכול להביא על אחר אף מקצת תודה ע"ש. צ"ל דס"ל דזה הוה כמו הך מחלוקת דירוש' דחגיגה הובא בתוס' דף ח' ע"א בחגיגה אם יכול אדם לחלק חובתו לב' בהמות ע"ש וע' בהך דמנחות דף ק"ה ע"ב גבי עשרון אחד מב' עשרונים דהוה מחלוקת אם יצא ע"ש ושם דף ק"ח ע"ב ע"ש וזהו ג"כ כונת הגמ' דנזיר דף נ"ט ע"ב א"כ נמצא זה מביא קרבנות לחצאין וע' בהך דתמורה דף י' ע"א דצריך קרא דדי במה שהפרישו אחרים בשבילו ע"ש. וס"ל דלא מהני צירוף משא"כ גבי תודה חדא דכ"כ דזה הוה מחלוקת דאביי ורבא במנחות דף פ"א ע"ב אם הלחם הוא מן הנדר או מאיליו הדין הוא מחייב אותו וע' בהך דב"ק דף י"ג ע"ב גבי דמתכפר מביא לחם דחיובא דבעלים הוא ורבא לשיטתיה במנחות שם וע' תוס' מנחות שם דף פ"א ע"ב ד"ה תודה דמשמע שם דאם קבעינהו בב"א מן המעשר אינו יכול להביא אחד מן החולין ואחד מן המעשר ע"ש. גם י"ל דשם הוה ב' מינים חמץ ומצה ולכך יכול אחר להביאם וע' ב"מ דף נ"ג ע"א גבי דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי ובהך דגטין דף ט"ו ע"ב. וגם נ"מ כאן אם האחר נותן הבהמות להנזיר והנזיר מקדישם או דהאחר מקדישם רק דבעי מדעת הנזיר וע' בירוש' כאן פ"ב ה"ה ובאמת קשה בהך דתמורה דף י' ע"א דבעי למיפשט דבתר מתכפר אזלינן שהפרישו לו אחרים אם זה רק כשהאחרים לא קבלו על עצמן לגלח נזיר אבל אם קיבלו על עצמן אז גם הם עושין תמורה דבהם נמי שייך לומר לשון מתכפר דהא יצאו ידי נדרים וע' במש"כ רבינו לק' בהל' מעה"ק פי"ד ה"ו ע"ש ויהי' נ"מ ג"כ בכה"ג אם אח"כ נשאל הנזיר על נזרו או הפר לה הבעל אם יצאו הקרבנות לחולין כיון דהוא קיבל על עצמו להביא קרבנות נזיר ולא דמי להך דדף כ"ד ודף ל"א דכאן עליו נשאר החיוב ואם נימא דזה לא הוה כמו שאמר לפטור כמו הך דחולין הנ"ל שוב י"ל דיצא ידי נדרו. וע' בתוספתא תמורה פ"ב וכאן פ"ב דמוכח שם דאם הלך האחר והקריב קרבנות אחרים יש עליהם עדין הקדושה אך י"ל דשם מיירי דאח"כ חזר בו וע' בהך דערכין דף כ"א ע"ב אם הטעם דגבי חטאת ואשם דלא מתכפר עד שירצה מתחילה ועד סוף דהוה כמו לא תתכפר לי חטאתי או משום דיכול לחזור בו וע' בהך דמנחות דף ק"ח ע"א ובירוש' כאן פ"ד דמותר לחמי תודה ירקב. וע' רש"י פסחים דף י"ג ע"ב דמוכח שם דהלחם פסול אך יפדה כיון דהוקבע לשם תודה זו וברש"י חולין דף כ"ג ע"ב דאמר שם דיפדו ויפלו לנדבה ואין עליו שם מותר כיון דלא קיבל עליו להיות קרב וגם מתחילה לא היה ראוי להקריב וע' מנחות דף ק"ד ע"א גבי נסכים ברש"י ד"ה ואידך ע"ש וכן כאן גבי קרבנות נזיר אם לא נתרצה אח"כ בהם אם הוה כמו גבי עולה ושלמים דערכין דף כ"א או כיון

דאתיא לשם חובה אינו יכול להקריבו שלא מדעתו וגם אם זה הוה כמו בא בנדר ונדבה ע' זבחים דף קט"ו ודף קי"ז ע"ב ומנחות דף מ"ח ע"ב ע"ש דהוה מחלוקת בזה וראיה לזה דגבי הך דכאן פ"ט הי"ב גבי האב מדיר את בנו בנזיר והקרבנות יפרוש האב ואח"כ שנתבטל מ"מ לא אמרינן דיצא לחולין וכמו הך דנזיר דף כ"ד גבי בעל והטעם משום דשם לכתחילה מוטל החיוב על האב וא"ש מ"ש התוס' סוטה דף ו' ע"ב וכ"כ בזה וא"כ ה"נ י"ל כך כיון דהחיוב מוטל עליו נשארו בקדושתן וע' בהך דחולין דף מ"א ע"ב גבי לאתויי עולת נזיר ובדברי רבינו שם ע"ש:

פרק ט

הלכה א

הפריש מעות כו' לנדבה כו'. ע' בהל' פסולי המוקדשין פ"ה ה"ט דכ' שם דמותר נזיר לאותו נזיר וכ"כ בזה לעיל דיש חילוק דכאן דאמר לקרבנות נזירות ושם מיירי דאמר לנזירותי אך זה רק אם הוא חי אבל מת אין נ"מ. וע' בהך דמנחות דף ק"ח ע"א דנקט שם רק מותר אשם נזיר ורבינו בהל' שקלים פ"ב ה"ב נקט לשון התוספתא שקלים פ"ב סתם קרבנות נזיר. והנה באמת רבינו ז"ל שם בהל' שקלים נקט הטעם משום תנאי ב"ד וע' בדברי רבינו בהל' פסולי המוקדשין שם ה"ח דגבי מנחת חוטא מותר מעות לא לקיץ המזבח רק למזבח נדבה וצ"ל דאף דקי"ל דהלכה היא דמותר חטאת לקיץ צריך לחלק בין בהמה למעות ובמעות הוה רק תנאי ב"ד וה"נ י"ל גבי נזיר דאם אמר לקרבנות דאז הוה גם חטאת ביניהם הלכה שיהיו לקיץ ואם אמר לנזירותי סתם הוה בגדר תנאי ב"ד והגמ' במנחות קאי להלכה ולא מצי למינקט שם כה"ג דכיון דנתנם בשופר הוה כמו שאמר לחובתי שיש עליהם דין מפורשים כמבואר כאן ומש"כ רבינו בהל' שקלים הוא משום תנאי ב"ד וכמבואר בירוש' שקלים פ"ז ע"ש:

הלכה ב

ומותר חטאת יוליך לים המלח כו'. והנה לכא' קשה מ"ש מכל חטאת דקי"ל דמותר חטאת לקיץ המזבח. וצ"ל דס"ל לרבינו דכיון דמבואר בירוש' פ"ד דכאן סה"ה דחטאת נזיר אינה נמסרת לגבוה רק בשחיטה ע"ש המותר מה שנשתיר ממנה אין עליו שם חטאת והוה כמו דאמרינן בגמ' במנחות דף ק"ח ע"א גבי עשירית האיפה של כה"ג ע"ש בתוס' דרק עליה יש שם חטאת ולא על המותר שלה וה"נ כן גבי חטאת נזיר ולכך המותר שלה תפול לים המלח וע' בהך דמנחות דף נ' ע"ב בתוס' ד"ה ומחצה אבד ע"ש מ"ש. וע' בירוש' שקלים פ"ז ה"ה ואמר שם הטעם משום דמותר שלה הולך לים המלח וגם

לפמש"כ לעיל לחלק גבי מעות בין קביעות להפרשה א"ש ג"כ ולכך במנחות דף ק"ח לא נקט חטאת נזיר וע"ש דף ג' ע"ב דחטאת נזיר אין עליה שם חטאת סתמא ואף דאשם מבואר במנחות דף ד' ע"ב דבא להכשיר וע' שבועות דף ח' ע"א ודף ל"ז ע"א ומנחות דף צ"א ע"ב דשניהם באו להכשיר י"ל כעין דאמרינן בירוש' כאן פ"ד משום דבא על הבטלה כמבואר בכריתות דף כ"ז ע"ש וה"נ כן. וגם י"ל לפי שיטת רבינו דס"ל דזה מיקרי דבר הנדור כיון שבא ע"י נדרו וע' בפ"א מהל' נדרים ע"ש. והנה ע' בתוס' מנחות דף ט"ו ע"ב ודף פ"ח ע"א וכ"מ דהא דלב ב"ד מתנה לא שייך בשל יחיד והנה רבינו ס"ל כמש"כ לעיל דהך דמותרות קרב עולות הוא משום תנאי ב"ד וצ"ל דכיון דההתורה חייבה אותו להביא קרבן שפיר שייך הגדר דלב ב"ד מתנה משא"כ גבי נזיר דהוא הביא עליו זה לא שייך זה כיון דהוא עצמו הביא עליו. א"כ לפ"ז יהי נ"מ אם הפריש ב' קרבנות לאחריות אז שפיר מותרו ירעה ויפול לנדבה וע' בתו"כ פ' ויקרא פי"ב פסקא כ"א דמרבה שם כל שהוא משום חטא ומשום אשמה ואף דחשיב שם גם קרבנות נזיר צ"ל כמש"כ וע' בירוש' כאן מה דמחלק בין מותר לחם נזיר בין מותר נסכיו דמותר לחם ירקב וכן פסק רבינו בהל' פסוהמו"ק ומותר נסכים יקרב. וע' במנחות דף ק"ד ע"א ברש"י ד"ה ואידך ובירוש' שקלים פ"א ה"ה ע"ש:

הלכה ג

ואין טעונים לחם כו'. ע' בירוש' כאן דס"ל דגבי בהמה אם הפריש ומת טעון לחם. וע' תוס' מנחות דף ד' ע"ב ודף פ"ט ע"ב ע"ש דלא ס"ל כן וצ"ל דזה תליא אם עיקר הדין של רקיקי נזיר הוה תנופה וע' מש"כ התוס' זבחים דף קי"ז ע"ב ד"ה ואין נוהגין ע"ש. וא"כ יהי' זה תליא בהך דנזיר דף מ"ו ומנחות דף י"ט גבי תנופה בנזיר אי מעכב ע"ש בתוס' ובירוש' שם:

הלכה ה

וכן המפריש כו'. מוכח דרבינו ז"ל ס"ל דגבי בהמה בעלת מום וגבי נסכא לא מהני אפי' פירש וגרע ממעות כיון דהם עצמם אינם ראויות ומעות שפיר ראוי וכמש"כ התוס' ב"מ דף מ"ה ע"א ד"ה בכל אשר ותוס' סנהדרין דף מ"ח ע"א דמעות עדיפא מטווי ע"ש וכן מוכח ממש"כ רבינו בהל' איסורי מזבח פ"ד הי"ד מה דמחלק שם גבי נתן לה מעות באתננה ע"ש משום די"ל דזה מקרי ראוי לקרבן וכמש"כ. וע' בירוש' כאן סה"ד דלא משמע כן רק דהוי כמעות ע"ש. וצ"ל דיש נ"מ בין דבר דבעי הערכה לפדות דאז אין חל עליו שם עצם ההקדש ולכך ס"ל לרבינו דאם ירצה יוכל לשנותן וע' ב"ק דף י"ד ע"ב דמטלטלין יש עליהן שם כסף אך בירוש' פ"א דקדושין ה"ב מפרש דרק אם עשאן

דמים אז יש עליהם שם כסף והיינו דר"ל כמו הך דקדושין דף ח' ששם אותם וא"כ נמצא זה תליא בהך מחלוקת אם צריכין לשום וע' לק' פ"ז הי"א מהל' ערכין אין פודין את ההקדש אכסרה ובתוספתא ערכין פ"ז ע"ש וע' בירוש' מעש"ש ספ"ג וספ"ד דשקלים דס"ל דבהמה טמאה לא בעי העמדה והערכה ולא כשיטת רבינו לק' בהל' ערכין פ"ה הי"ב ע"ש ושם אבאר זה וע' במש"כ רבינו בהל' מעה"ק פ"א ה"ח ובהל' מעילה פ"ז ה"ז ומש"כ שם לחלק בין קדשי בדה"ב לקדשי מזבח:

הלכה ט

האשה שנדרה בנזיר כו' שאין אדם מקדיש כו'. הנה לשון רבינו כאן צ"ע. וע' מה שפסק רבינו לק' בהל' שגגות פ"ו ה"ו דכל קרבנות שהאשה כו' ע"ש ומשמע דס"ל דקי"ל כר"י גם בנזיר. אך נ"מ דאף דהוא נותן לה הבהמה מ"מ צריכה שתתרצה בהקדישו וגם י"ל דמיירי שהיא הקדישה אותם בלא דעתו ולא דמי לסוטה דשם הוא המתחיב להביא קרבן ולא היא וגם לא משכחת בענין אחר רק אם יש לה בעל וע' תוס' סוטה דף כ"ג ע"א מש"כ בשם הירוש' אך הירוש' ס"ל שם בסוטה דאף לרבנן גם בקרבנות נזיר הוא מחויב וא"כ למה מוקי כאן בירוש' פ"ד במשליטה על נכסיו וצ"ל דרק בחד קרבן לזה משועבד אף לרבנן כיון דתגלחת תלוי בה משא"כ שאר קרבנות ע"כ צריך שיתן לה רשות ובמשנה חשב כל הקרבנות גם י"ל דיש נ"מ בין אם נזרה קודם שנשאת וזה תליא בהגירסות כאן דף כ"ד ונדרים דף ל"ה ע"ש ואף אם נימא דהחיוב של הקרבנות בא ממילא וזמן הגילוח היה בשעת שהיא אשתו וגם הא אינו יכול להפר אך י"ל דמשכחת לה כעין הך דנדרים דף פ"ט ע"א ע"ש וגם י"ל דכיון דהוא יכול להפר ולא הפר לכך הוא מתחייב דהוא גרים לה כעין הך דכתובות דף ע"א וכ"מ וא"כ נמצא כשהפר לה שוב לא נתחייב כלל בזה וא"ש. ובאמת לכאורה ל"ל למימר בהך דנדרים דף ד' ודף פ"ג ונזיר דף כ"ח דלכך יכול להפר נזירות משום עינוי נפש תיפק לה למש"כ התוס' ב"מ דף ק"ד ע"א דהיכא שעי"ז מפסיד הבעל ממון הוה כמו דברים שבינו לבינה ובאמת בירושלמי דנדרים פי"א ה"ב גבי נתנה עיניה ביפה אמרי שם ר"ז ור"ה משום עינוי נפש שלו ר"ל שהיא תאכל היפה ונמצא נפסד וא"כ לר"י לכך יפר הנזירות כדי שלא יהא צריך ליתן לה קרבנות אך לפמש"כ א"ש דאדרבא החיוב הוא בשביל שלא הפר. אך באמת לפי המבואר בגמ' דילן הוא כך דדבר שמכשירה לכ"ע החיוב מוטל על הבעל והוה בגדר מזונות וע' בהך דכתובות דף פ"ז ע"א דגם מס מוטל על הבעל ועל יורשי הבעל ליתן בשביל האשה ע"ש ברש"י ותוס'. וע' בהך דכתובות דף מ"ח ע"א גבי צדקה ודף נ' ע"ב בתוס' ובהך דב"ק דף נ"ט ע"א גבי חיה ע"ש. אך י"ל דזה הוה בגדר רפואה ומ"מ ס"ל

לרבנן דאין צריך להביא קרבן עשיר דלא שהוא מחויב בקרבנה רק שהוא מחויב ליתן לה מה שהיא צריכה והוה זה בגדר חוב וכעין זה פליגי בהך דתרומות פ"ו ה"ג גבי פועלים אם עיקר הסעודה הוא לבעה"ב או לפועלים וכן טורח הסעודה וע' בכתובות דף נ"ח ע"א דפליגי שם רשב"ג גבי טורח סעודה על מי גבי אשתו ע"ש. וע' בירוש' מעשרות פ"ג ה"א דאף שאין ב"ד פוסקין לאשה פירות שביעית דאסור לפרוע חוב. מ"מ ניזונת משל בעלה פירות שביעית דאז לא הוה כפורע חובו. וכן יהי' נ"מ להך דקדושין דף ל"ב ובירוש' פ"ה דפיאה גבי מתנות עניים דלאשתו ודאי אסור ליתן ומשמע דלמסקנא דקדושין אף להעדפה מה שאין הבעל מחויב ליתן לה לאשתו אסור. ואף למ"ד דאין יד אשה כיד בעלה כמבואר בתוספתא פ"ד דמעש"ש דאף אם יכולה לפדות מעש"ש מ"מ אסור ליתן לה מעשר עני אך י"ל דרשב"א ס"ל שם כר"י דהיא ג"כ נקראת עשירה אך באמת אינו כן רק כמש"כ דלר"י הוא נתחייב זה ולא בשבילה וי"ל דזה תליא כעין הך מחלוקת דערכין דף י"ז ע"ש בתוס'. והנה אפשר לומר כך דע' בזבחים דף ו' ע"ב ויומא דף ס"א בתוס' לכא' נראה דס"ל דנתינת השמן על הבהונות מעכבו מלאכול בקדשים וליכנס למקדש ע"ש וע"ש דף ל"ג ע"א דאמר שם רק דם אשמו ודם חטאתו וע"ש דף מ"ד דמשמע שם ג"כ דלא מעכבו בקדשים. וע' בהך דמנחות דף כ"ח ע"א מה דמקשה דאמאי לוג שמן של מצורע פסול שלא לשמה ואמאי לא תירץ דזה ראיה לרב דס"ל שם דף ד' דאשם מצורע פסול שלא לשמו משום דבא להכשיר ולא הכשיר וכה"ג מקשה התוס' שם דף מ"ח ע"ב ד"ה כבשי ע"ש וע"כ משום דאין זה מעכב להיות מחוסר כפרה וע' פ"ה מהל' מחוסרי כפרה ה"ז דנקט והוכשר ושם פ"ד דמשמע דאף דגבי מצורע אשם קודם לחטאת מ"מ גבי הלוג לא איכפת לן אם תקדם החטאת וע' בזבחים דף צ' ע"ב בתוס' ד"ה חוץ ובערכין דף י"ז ע"ב בתוס' ד"ה ר"י. והנה מבואר בזבחים דף ל"ג דגבי אשם מצורע לא הוה תיכף לסמיכה שחיטה ע"ש משום דאסור לכנוס וא"כ קשה גבי חטאת נמי נימא כן וא"כ לתירוץ הראשון שם משום דתיכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא יהי' גם בזה כן. אך באמת כך דהנה המעיין בדברי רבינו בהל' ביאת מקדש פ"ג ה"ט ופ"ד ה"ד ובהל' פסולי המוקדשין פ' י"ח ה"ד מבואר דס"ל דגבי קדשים טבו"י ומחוסר כפורים בלאו וגבי ביאת מקדש ט"י במיתה ומחו"כ רק איסורא בעלמא לבד מן יולדת דמשמע מדברי רבינו בפ"ה מהל' מטמא מו"מ דחיבת ע"ש בה"ד וע' מש"כ רבינו בהל' סנהדרין פי"ט ה"ב ע"ש שכתב להיפך וע' בהך דיבמות דף ע"ד ע"ב בתוס' שם וסנהדרין דף פ"ג. ובאמת זה תליא כך ע' בהך דפסחים דף ל"ה ע"א דקרי לה מעלה ר"ל דלא נשאר עליהם שם טמא רק הוה דין חדש וע' בירוש' חלה פ"ג ה"ז דזה הוה מחלוקת ר"י ור"ל

אם עדין נשאר עליו שם טמא או הוא דבר חדש וזהו כונת רש"י חולין דף קכ"ח ע"א ד"ה ומהדר ור"ל כך דגבי טבו"י כ"ז שלא נגע בהדבר אין שום טומאה עליו ובזה א"ש מה דמבואר במס' טהרות פ"א מ"ח גבי היתה שלישית והשיך כו' דכולן טהורות ע"ש בר"ש שכתב הטעם דכיון שאם פירשו לא נשארה בהם טומאה גם עכשיו הן טהורות והוא תמוה דהרי מבואר במס' כלים פי"ט מ"ז גבי כרע להיפך דמ"מ בשעה שהוא מחובר טמא הכל וכן שם פי"ט מ"ה גבי מיטה ע"ש אך באמת הטעם משום דמבואר בנדה דף ז' וכ"מ דטבו"י הוי כמו שלישי וכמו דמבואר גבי טבו"י דנשוך אינו חיבור ה"נ גבי שלישי וע' בסוטה דף כ"ט ע"ב וכ"מ. וע' בירוש' פ"ג דמעש"ש ה"ב דמשמע דמעש"ש שלקח בדמיו תרומה ונטמא בטבו"י דאין עליו שם טמא וכן מבואר בירוש' סוטה פ"ה ה"ב ע"ש. והנה גבי מחוסרי כפרה י"ל דתליא בזה. אם לכך יש עליו שם איסור משום דצריך להביא קרבן או להיפך משום שיש עליו שם איסור לכך מביא קרבן להכשירו וכפשטות הגמ' בנדרים דף ד' ובזבחים דף מ"ד ע"ב ומנחות דף ד' ע"ב ושבועות דף ח' וכריתות דף כ"ה ודף כ"ו דנקט שמכשירתה לאכול בקדשים. אך באמת זה תליא בהך מחלוקת דכריתות דף ח' גבי ר"ע וריב"נ דמר מדמי לה לטבילות ומר מדמה לה לחטאת ר"ל דהקרבן הוא הטהרה והקרבן הוא התיקון ולכך הוא מתוקן בקרבן אחד ומר סבר דאדרבא ע"י שאינו מביא הקרבן לכך אינו מתוקן וכמו גבי חטאת דרק עכשיו שהתורה חיבתו חטאת עי"ז כל זמן שלא הביא החטאת יש עליו שם חטא אף בשוגג וע' בהך דשבועות דף ח' ע"ב להגין עליו מן היסורים וע' רש"י מעילה דף י"א ע"ב דלכך חטאת שמתו בעליה תמות משום דמיתה מכפרת ואף דיוהכ"פ לא מכפר היינו משום דיכול להביא הקרבן. וע' בהך דכריתות דף כ"ו דהוה גדר ממונו ור"ל דנהי דעל החטא כיפר יוהכ"פ מ"מ על הציווי שציותה התורה להביא חטאת לא כיפר ונ"מ דהנה בכריתות דף ז' למ"ד דאם אמר לא יתכפר לי חטאתי אינה מכפרת ומ"מ נראה דהחטאת כשרה ולא הוה כמו שלא לשמה וראיה מהך דזבחים דף מ"ו ע"ב דאם בעלים מחשבים גם בחטאת ואשם לא איכפת לן ואמאי הא לא גרע מלא יתכפר לי וע"כ דהקרבן כשר רק דלא כיפר על העבירה וזהו מה שצריך להתודות על קרבנות כמבואר ביומא דף ל"ו ורש"י ערכין דף כ"א ע"ב ע"ש. וע' בהך דברכות דף כ"ג ע"א אל תהיו ככסילים שמביאין כו' ולכך מבואר בתוספתא הובא בדברי הראב"ד ז"ל בהשגות בהל' שגגות פ"ב ה"ד דאם שכח באיזה חטא אז אף דהקרבן כשר מ"מ לכשיודע לו צריך שיביא חטאת אחרת לכפר על העבירה ובזה אם עבר יוהכ"פ אח"כ שפיר מכפר דהקרבן כבר הביא והחטא נתכפר ביוה"כ אך זה יהי' תליא בשני התירוצים דכריתות דף כ"ה ע"ב ע"ש וזהו ג"כ מה דר"ל

בגמ' דזבחים דף ו' כיפרו על מה שבאו ר"ל עולה שמכפרה על חייבי עשה אם ג"ז כיפר על העשה ולק' אאריך בזה ולכך מבואר בסנהדרין דף מ"ז דאם אכל חלב כו' ונשתטה דאין אנו יכולים להביא קרבן בשבילו וע"ש ברש"י דכ' משום לרצונו וקשה דהא אדרבא בנדרים דף ל"ו ע"א אמרינן דלכך אינו יכול להביא קרבן חלב על חבירו שלא מדעתו משום דשוטה איננו יכולים להביא קרבן בשבילו. אך באמת הטעם דעיקר החיוב שעליו הוא משום הקרבן וכאן כיון דאינו בן דעת אין עליו החיוב והנה ע' בדברי רבינו ז"ל בהל' מחו"כ דס"ל דאינו יכול להביא קרבן על יולדת תוך מלאת של ולד אחר והטעם דהרי מבואר בנזיר דף מ"ה ע"א ובתו"כ פ' תזריע ופ' מצורע גבי זב ובירוש' פ"ח דנזיר ה"י גבי נזיר עד אימתי יכולין להביא קרבן בזמן שהן ראוין לבוא אל פתח אהל מועד וע' בירוש' נדה פ"ג ה"ד גבי סנדל דמבואר ג"כ כן וע' נזיר דף ס"ד ע"ב ותוס' שם דף מ"ז ע"ב ד"ה וחכמים. וא"כ אם נימא דהקרבן מעכב לטהרו ר"ל דהטומאה היא ע"י הקרבן א"כ הוה כבתוך מלאת וע' בהך דכריתות דף ט' ע"ב דלדברי חכמים מנינן מאחרון וה"נ בהך דשם דף ח' ע"א אינה יכולה להביא הראשון קודם שתביא האחרון ולכך אומרת על האחרון כמבואר בגמרא שם. וכיון דזה רק שתהי' ראויה לביאת מקדש וזה הוה רק גרם משום חיוב הקרבן ולכך ס"ל לרבינו דפטור אם נכנס דזה לא הוה רק מעלה ודבר חדש משא"כ באכילת קדשים אדרבא הקרבן מתקן הטומאה שעליה ולכך לוקה אם אכלה הקדשים ולכך א"ש לשון רבינו שכ' בהל' מחו"כ פ"א ה"ה שהרי אדם כו' ומאכילן בזבחים ור"ל כך דלביאת מקדש אדרבא האיסור מה שלא הביאה קרבן וזה לא שייך גבי קטנים ושוטים משא"כ גבי אכילת קדשים דהקרבן בא לתקן הטומאה שעליהם לכך שייך זה גם בהן ולכך הוא מביא עליהם וכן הוא בירוש' פ"ב דסוטה וכע' הך דחולין דף ל"א ע"ב גבי כונת חברתה כונה מעליתא היא ע"ש. ולכך גבי מצורע דיש אשם וחטאת ואשם הוא מכשירו לביאת מקדש והחטאת מכשירתו לאכילת קדשים אך כ"ז שלא הביא אשם פסולה החטאת כמבואר במנחות דף ה' ע"א וכ"מ ולכך מוכרח להביא אשם תחילה גם י"ל עוד טעם משום דלא חזי לפתח אהל מועד על החטאת וע' בערכין דף י"ז ע"ב דס"ל לר"י דלמיקבע בעניות ועשירות אזלינן בתר אשם מפני שהוא מכשירו וא"כ לר"י דמרבה מן זאת תורת המצורע בנדרים דף ל"ה ע"ב דמביא על קטנים ועל אשתו גם אשם מרבה והוא ס"ל דהוה קרבן שלו וא"כ הוה כמו עני והעשיר דהוא ס"ל דאשם קבע ולכן צריך להביא קרבן עשיר. ולכך ג"כ גבי חטאת מצורע לא אמרינן דאין בה תיכף לסמיכה שחיטה משום דבחטאת העיכוב רק באכילת קדשים ולא ליכנס למקדש וכמש"כ. אך ר"ש ס"ל דאזלינן בתר חטאת למיקבע בעניות והוא ס"ל דהמכשיר הוא

חטאת ג"כ וס"ל ג"כ דמחוסר כפורים דזב כזב דמי וע' בהך דכריתות דף י' ע"א והאשם הוא רק משום דכ"ז שלא בא האשם עדיין אינו יכול להקריב החטאת וכמבואר בהך דמנחות הנ"ל והחטאת מעכבת מלאכול בזבחים וזה מביא על אשתו ועל בניו הקטנים ולכך לא שייך בזה לאמר דהוה כמו עני והעשיר ומ"מ יכול להקריב שניהם בלי דעת הבעלים וכמבואר בנדרים הנ"ל ע"ש. אך כל זה בקרבנות המכשירים אבל בקרבן חיוב בזה פליגי ר"י ורבנן דלר"י ג"ז בעלה מביא עליה ולרבנן לא אך בקרבן נזיר פליגי הבבלי וירושלמי פ"ב דסוטה דהירושלמי ס"ל דג"ז מקרי מכשירה ואף לרבנן מוטל על הבעל והבבלי ס"ל דרק לר"י חייב הבעל ומ"מ אף לשי' הירושל' לא הוה כמחוסר כפרה דמביא ומקדיש שלא מדעתה והטעם דהחיוב ע"כ מדעתה דכ"ז שלא קבלה עליה נזירות אינה חיבת וגם בהך דמדיר את בנו בנזיר כ"כ דשם גם חיוב הקרבן מוטל על האב וגם הא הבן יכול למחות וגם לפמש"כ לעיל דיש נ"מ בין אם החיוב בא ע"י הקרבן ולגבי נזיר ג"כ האיסור של הני ג' דברים הוא מחמת הקרבן ובאמת זה הוי מחלוקת בהך דכריתות דף ח' ע"ב בהך דראב"י אם נזיר מקרי מחוסר כפרה וזה ג"כ כונת הגמרא בנדרים דף ד' ע"ב מה דמחלק בין יולדת לנזיר וא"צ לחלק בין רשות למצוה כמש"כ הר"ן שם. אך הבבלי לא ס"ל כן וס"ל דלרבנן א"צ להביא וי"ל דזה תליא בהך דזבחים דף קי"ז ע"ב אם נזירות הוה חובה או לא לענין הקרבנות ע"ש וכ"כ בזה. אבל בנדרים ונדבות לכו"ע פטור הבעל כמש"כ התוס' וע' בתוספתא רפ"א דערכין ובתוס' שם דבערכין הבעל פטור ואף אם נימא דערכין לא הוה בגדר נדר רק דין וראיה מדנידון בהשג יד וכמש"כ רבינו לקמן בהל' ערכין ומ"מ פטור הבעל. ובאמת לפמ"ש אתי שפיר מה דלכאורה סתרי אהדדי הך דמנחות דף צ"א ע"ב דמבואר שם דחטאת מצורע באה לכפר ובסוטה דף ט"ו מבואר דלאשתרויי בקדשים אתי ולא לכפר וע' בשבועות דף ח' ע"א וזבחים דף ט' ע"ב אך באמת כך דלפמש"כ דאשם מצורע בא להכשירו ליכנס למקדש והוא הגורם להאיסור וחטאת דמצורע להכשירו לאכול בקדשים והוא מתקן האיסור וזה ר"ל לכפרה וזהו כונת רבינו ג"כ בפ"א מהלכות מחו"כ ע"ש והנה נ"ל דהא דמרבינן בהך דנזיר דף כ"ט ע"א חטאת העוף הבאה על הספק זה הוה כמו גדר קרבן בפ"ע ע' תוס' שבועות דף ח' ע"א ד"ה ואימא ותוס' זבחים דף ס"ח ע"א דהפסוק הוא שיהא מחויב להביא וע' רש"י כריתות דף ז' ע"ב ודף כ"ו ע"ב ועי' במש"כ הר"א ז"ל בהשגות בהלכות מעה"ק פי"ח ה"ו משמע שם מדבריו דהתורה הקילה להביאה על הספק משום דאין למזבח אלא דמה ולכך מבואר בהך דכריתות דף ח' והובא בדברי רבינו פ"א מהלכות מחו"כ ה"י דלא יצא בקרבן של לידה ודאית על לידת ספק משום דזה הוי כמו קרבן בפ"ע רק בתורת ספק

וראיה דהא מבואר בתוספתא דקרבנות פ"ו דאם אכלו מטמא בבית הבליעה בספק ע"ש וע' מש"כ רש"י חולין דף קל"ד ע"א ד"ה קרבן ובדברי רבינו בהלכות שגגות פי"א סה"ב דהטעם רק משום תיקוני גברא וע' בירושלמי פ"ח דפסחים ה"ג גבי זרק דם חטאתו ואשמו בהש"מ כיפר ובהך דהוריות דף ד' ע"א דנקט חטאתו ובירושלמי שם פ"ג ה"ב ע"ש ובתוספתא כריתות פ"ב מבואר דאם היו מחוסרי כפרה מביא חטאת העוף ספק אם זרק בהש"מ אך י"ל דלכך נקט מחוסרי כפרה משום דאל"כ הא פסול משום אחר תמיד של בין הערבים ע' בתו"י בהוריות שם ובפסחים דף נ"ט ע"א ובכ"מ וע' פסקי תוס' כריתות סוף פרק דם שחיטה אם לאחר שהביאה חטאת העוף הבאה על הספק נודע לה שילדה ודאי יצאה בזה ע"ש. לכן נ"ל דכה"ג אין מעכב האשם לחטאת העוף הבאה על הספק דזה הוי גדר קרבן אחר וכמש"כ ובזה ליכא עיכובא דמנחות הנ"ל ובזה יש לישב הגירסא דפסחים דף נ"ט ע"א וא"ש לשון רבינו בהלכות מחו"כ פ"א ה"ג דנקט שם גבי קרבן עני חטאת קודמת לאשם משום דמשכחת לה כה"ג וע' בהך דנדה דף ע' וא"כ לפ"ז יכול' לאכול קדשים משום חטאת העוף הבאה על הספק וליכנס למקדש אינו יכול בלא אשם וכמש"כ. והנה הא דאמרינן בנזיר דף ס' ובכ"מ והא בעי אשם הוא משום מה דאמרינן בירושלמי כאן פ"ח דגבי נזיר כתיב וגילח פתח אהל מועד דכ"ז שאינו ראוי לבוא אל אהל מועד אינו ראוי לגלח אך זה רק אי ס"ל דמחוסר כפורים דזב כזב דמי גם בביאת מקדש משא"כ רבינו ז"ל דפסק דלענין ביאת מקדש מחוסר כפורים הוה רק איסורא בעלמא שוב לא איכפת לן וא"ש דברי רבינו לקמן פ"י ה"ח ט' וע' מש"כ רבינו בהלכות שגגות פ"ג הי"א ומש"כ התוס' כאן דף מ"ז ופסחים דף פ' ע"ב דקרבנות נזיר אינו יכול לשלחם בטומאה לד"ה ע"ש:

הלכה יא

האשה שנדרה כו' הרי זו מביאה כו'. הטעם משום דפסקינן כמ"ד מיגז גייז כמבואר כאן דף כ"ב ודף י"ט וע' מה דס"ל לרבינו לעיל בה' נדרים פי"ב הי"ט ופי"ג הט"ו ע"ש דס"ל דמיגז גייז וע' מש"כ רבינו לעיל ספ"ד ומלשון רבינו ז"ל כאן משמע דצריכה להביא אף אשם נזיר טמא ודלא כרש"י כאן אך יהיה נ"מ אם צריכה לגלח וכ"כ בזה ועי' בירושלמי כאן פ"ד דמבואר שם בה"ד דאשם נזיר מביא מחמת הך דכריתות דף כ"ז דבא על הבטלה ע"ש וע' בהך דנדרים דף פ"ג ע"א דאמר שם טעם דאין קרבן לחצי נזירות ע"ש בר"ן וברא"ש דלשיטת הרא"ש משמע דאף למ"ד מיגז גייז ג"כ א"צ להביא וע' בהך דשבועות דף ל"ז ע"א ומנחות דף ג' ע"ב דקרבנות נזיר טמא הוה רק מכשיר שתחול עליו נזירות בטהרה וע' בשבועות דף ח' ודף כ"ו ובכ"מ דמבואר ג"כ דהוה בגדר מכשיר

וא"כ אמאי מביאה כאן וצ"ל דקאי אאשם לחוד וכמש"כ ודלא כשיטת הגמ' בנזיר רק כהך דנדרים דף פ"ג הנ"ל וע' במנחות דף ד' ע"ב במה דס"ל לרב שם דגם מכשיר היכא שלא הכשיר כמו שלא לשמה אז אינו יכול להקריבו כלל אך אנן לא קי"ל כן וע' במש"כ רבינו בפיה"מ רפ"א דמנחות דפי' כרב ע"ש ובהך דזבחים דף ו' ע"א גבי שלא לשמו מכח לשמו קאתי ושם דף קט"ו ע"א ובאמת זה תליא במש"כ לעיל אם הקרבנות ג"כ בכלל הנזירות וע' בהך דכריתות דף י"ב ע"ב ובדברי רבינו לקמן הי"ז שכתב שם הטעם דהוה כאומר נשאלתי על נזירותי ובירושלמי פ"ח דנזיר אמר שם תנאי היה בלבי כשאטמא תפקע נזירותי ור"ל כך דהנה ע' במש"כ רבינו בהלכות שגגות פ"ג ה"א ופי"א ה"ח ע"ש בהשגות ובהל' אבות הטומאה פט"ו הי"א והנה לכאורה קשה מה בין אומר לא נטמאתי לגבי נזיר לבין לא נטמאתי גבי ביאת מקדש והנה שם כתב רבינו לשון לא נטמאתי מעולם וע"ש בהשגות וצ"ל כך דהיכא דהוא מכחישן בעיקר חיוב הקרבן נאמן כל היכא דיש לנו לתלות באיזה סבה אף דלא מתרץ דיבוריה וגבי ביאת מקדש אף דגבי טומאה בלא קרבן נאמן הוא שם משום כך דהא בקרא כתיב או הודע ולא שיודיעוהו אחרים ע' בתו"כ פ' ויקרא פ"ה אך אם אומרים לו העדים שהוא יודע שחייב קרבן ע"ז ודאי נאמנים וע' תוס' יבמות דף פ"ח ע"א וע' בהך דכריתות דף כ"ד ע"א גבי אשם תלוי שהוזמו עדיו ואפרשה על פי עדים וקשה היכא משכחת לה הא הוא נאמן וכן מבואר בתו"כ פ' ויקרא דגם באשם תלוי כן לדידן וצ"ל דמיירי כאן כגון שהעידו עליו עדים שהוא הודה בפני אחרים שאכל ספק חלב וכן נמי אם העידו עליו עדים שהוא יודע הדבר שעשה אך לגבי טומאה כיון דאין נ"מ בין אם הוא יודע בין אם הוא אינו יודע שנטמא לא הוה זה בגדר עדות וכמש"כ התוס' ביבמות הנ"ל וכעין מש"כ הבעל המאור ז"ל בספ"ב דר"ה דעדים אינם נאמנים רק בדבר ששייך לעדות לכך ס"ל לרבינו דאינם נאמנים וזה רק בטומאה לבדה משא"כ בטומאת ביאת מקדש דקי"ל דצריך ידיעה בתחילה שהוא טמא וא"כ הידיעה נ"מ לדין וזה לא הכחיש אותם בעצם הקרבן דזה רק גרם לקרבן דעיקר החיוב הוא הכניסה למקדש לכך ס"ל לרבינו דע"ז אינו נאמן והנה גבי נזיר ג"כ אם נימא דהקרבן על הטומאה אז הוי הכחשה בגוף הקרבן היכא די"ל איזה סיבה אבל אם נימא דהקרבן הוא רק להתחיל נזירות טהרה וא"כ לא הוי הטומאה רק גורם לזה לכך מוקי בירושלמי דרק לכשמתרץ תנאי היה בלבי לכשאטמא תפקע נזירותי ואם כן הטומאה גורמת שלא יתחייב עוד נזירות ושוב לא שייך קרבן וע' בהך דנדרים דף ט' ע"ב גבי מה דאמר שם לכשנטמאים הם מתחרטים ר"ל דאז בטל הנדר ולא נשאר רק הדין ולכך סותר הימים שקדמו וע' מש"כ בזה לקמן פ"י ה"ב והנה לפמ"ש לעיל בה"ט דרבינו פוסק כר' יהודה

דהבעל צריך להפריש קרבנות נזיר בעד האשה בהך דין דהפר לה אם הבעל צריך להביא קרבן טומאה שלה כיון דזה לא הוה בגדר נזירות כלל. וע' בהך דתמורה דף י' ע"א מה דמקשין שם על מה דאמר שהפרישה לאחרים ואמר סד"א דגבי נזיר בעי דוקא שיהא שלו וע"כ ר"ל דלא דמיירי שנתן במתנה להנזיר דא"כ הוה שלו ומאי נ"מ רק דר"ל כך כגון שהקנן לו רק אם יצטרכו לקרבנות והקדישן ג"כ כן וא"כ אם נימא דאינו יוצא בהן שוב שייכין להראשון אך אם יוצא בהן הם שייכין להשני וכמבואר כאן דף כ"ד וע' במה דמבואר בתוספתא סוף חולין דהמוצא קן לא יטהר בהם את המצורע משום דכתיב ולקח וע"כ דר"ל אם לא זכה בהן רק לשם זה וע' בתוס' סוכה דף ט' ע"א ד"ה ההוא ושם דף י"ג ע"ב ד"ה אם דצריך שיהיה שלו ושלא יהיה דבר המקבל טומאה קודם שנעשה סוכה וע' בהך דסוטה דף מ"ג ע"ב גבי חוזר עליו ממערכי המלחמה דצריך שיבא לידו בתורת קנין ולא ע"י גזל וכד' וע' בירושלמי ערלה פ"א ולקחתם ולא מן המצוה ורש"י סוכה דף ל"ה ע"א ועי' בהך דשבועות דף י"ד ע"א דהיכא דצריך כפרה צריך שיהא חסרא ממונו וע' בירושל' חגיגה פ"א דמבואר שם דעולת ראיה וחגיגה אינו יוצא רק שיהי' משלו ע"ש ובתוספתא שם וא"כ י"ל לגבי אשם של נזיר כה"ג דאינו בא לא בשביל הכשר ולא בשביל כפרה א"צ כלל שיהא שלו והנה באמת הא דקי"ל בערכין דף כ"א דחטאת ואשם לכ"ע צריך דעת ע"ש ברש"י אך י"ל דהטעם הוא משום דאינו בא בנדבה משא"כ בעולה ושלמים ויהיה נ"מ לגבי פסח דאף דקי"ל בנדרים דף ל"ו דאם הפריש ק"פ על חבירו לא עשה ולא כלום זה רק אם הוא יש לו כבר פסח אבל אם המנה את חבירו על פסח שלו י"ל דשפיר מהני אם אח"כ נתרצה וע' בירושלמי פסחים פ"ח דמשמע שם דר"י פליג על דר"א וס"ל דיכול להפריש על חבירו שלא מדעתו ור"ל כמש"כ דהיינו להמנות ולא להקדיש וע' בהך דשבת דף קמ"ח ע"ב גבי רועה הרגיל דאז יכול להקדיש בשביל חבירו פסח וע' בהך דפסחים דף פ"ח ע"ב דנקט ג"כ אצל רועה הרגיל ע"ש ובירושלמי שם דמבעי ליה אם הרב יוצא בהקדש העבד שלא מדעת הרב כיון דמחויב ליתן לו חלק בפסח ע"ש ונ"מ ג"כ במה דאמרינן בערכין שם דצריך שידע בשעת הפרשה אם ר"ל דבל"ז לא חל ההקדש כלל או משום דבעי ע"ז דעתיה וכבר הארכתי בזה בח"א. וכן נ"מ לפי הטעם שכתבו התוס' שם דלכך צריך דעת בשעת כפרה משום סמיכה וא"כ מה ראיה דיכול להפריש אמחוסרי כפרה שלא מדעת מהא דמביא על בניו ובנותיו הקטנים הא קטנים אימעטו מסמיכה ואין בהם קפידא וכמבואר במנחות דף צ"ג ע"א. אך באמת שם לא משום דאמרינן דניחא להו רק דא"צ דעתם כלל ולא מהני לא הקפידא ולא הרצון שלהם וע' בירושלמי פ"ב דקדושין ה"א דאמר שם גבי שחיטת פסח כה"ג אדם שוחט

פסחו של חבירו שלא מדעתו ר"ל שדעתו לא מעלה ולא מורדת כלל וע' במש"כ רבינו בהלכות מחו"כ פ"ג ה"ו ויראה לי כו' כדי להאכילן. וכן נ"מ להך דכאן גבי קרבנות אשתו בנזיר אם ר"ל דהחיוב מוטל עליו שהוא יקדיש אותם או רק דהבהמה צריך ליתן לה וע' כאן דף כ"ד דמשמע שם דהיא מקדישה אותם דאל"כ היך יכול להפר לה וכמש"כ התוס' שם ד"ה איכא אך י"ל דקי"ל נשאלין על ההקמה. גם י"ל כיון דע"כ עפ"י דין צריך ליתן לה הקרבנות לא הוי קיום ול"ד למש"כ התוס' שם וגם למקרי נתרצה בנזירותה וי"ל דזה תליא בהך דנדרים דף ע' גבי קיים ליכי שעה גם י"ל לפמש"כ הר"ן ז"ל בנדרים דף פ"ה ע"א דאף אם נשאל על הדבר ונעקר מעיקרו מ"מ מה דנ"מ לממונות שבא ע"י הנדר לא פקע ע"ש וה"נ כיון שע"י קיום הנזירות נקנה לה הבהמות שלו והוה שלה שוב לא פקע הקנין ע"י שאלה וה"נ כן:

הלכה יג

האומר הריני נזיר כו' הרי הקרבנות ספק כו'. כ"כ בזה לעיל ספ"א והנה מלשון רבינו כאן נראה דר"ל הך אם צריך לחזור ולהקדישם לאחר שילדה כיון דספק נזירות להקל הוה כמו פטורה ודאי ואין עליה שום גדר חיוב כלל א"כ הוה כמבואר בירושלמי כאן בכ"מ דבעינן שיהא ניזרו קודם לקרבנו ועי' בירושלמי שבועות פ"ד וספ"ח גבי שבועת העדות כה"ג דכ"ז דאין עליו החיוב לא מהני ההפרשה ולא חל ההקדש וע' בהך דזבחים דף ו' ע"א גבי חטאת דקודם הפרשה דוקא אם נתחייב אז מכפר ובאמת לכא' תמוה היך מדמה שם עולה לחטאת הא גבי חטאת הטעם משום דלא חל ההקדש כלל קודם החטא וע' מש"כ התוס' שבועות דף ד' ע"ב ד"ה ונעלם משום דחטאת לכ"ע בעי ידיעה וע' שבת דף ע"א ע"ב בתוס' ובעל המאור שם דהא יש תנא בכריתות דף כ"ג דאף חטאת יכולין להפריש על תנאי וע' בכריתות דף ז' ע"ב דהיכא דלא משום כפרה רק משום תיקון גם ר' יוסי מודה דיכולין שנים להביא על תנאי וזהו באמת כונת הגמ' בהך דנדרים דף ל"ה ע"ב דמחו"כ א"צ דעת ר"ל כה"ג דא"צ שידע דהוא מחוסר כפרה ור' יוחנן לשיטתיה בכריתות שם או דר"ל לפ"מ דס"ל לר' יהושע בכריתות דף י"ט ע"ב ובכ"מ דצריך שידע באיזה חטא חטא גבי מחו"כ לא בעי זה וכמבואר בנדה דף כ"א ע"ב אליבא דרב יהושע ע"ש וא"כ י"ל דלכך לא מצי להקדיש החטאת קודם שידע משום דלא מכפר ליה וע' תוס' ב"ק דף ס"ו ע"ב ד"ה דגזל ובירושלמי דהוריות פ"ג דל"ש כפרה רק אחר שנודע לו החטא וע' תוס' שבועות דף ח' ע"ב ד"ה מאי ע"ש. ויהי' נ"מ למ"ד דאשם תלוי בא בנדבה דאם הקדיש אשם תלוי קודם שידע שחטא ואח"כ נודע לו שחטא אי מהני אך י"ל דכיון דקי"ל דאין דבר שבחובה בא אלא מן החולין לא מתכפר לו בההוא אשם תלוי

שהפריש קודם וע' בהך דתמורה דף כ' ע"ב גבי תמורת אשם דהוי מחלוקת שם אם יכול להתכפר בו משום דהוה דבר הבא בעבירה וע' בתו"י יומא דף נ' ע"ב שכתבו דאינו יוצא בתמורת פסח משום דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. וע' בהך דכריתות דף כ"ז גבי אם אדם מתכפר בכינוס חומשין ובשבח הקדש וזה ג"כ תלוי בזה וע' בהך דמעילה דף ט' ע"ב גבי הנהנה מדמי חטאת דצריך שיוסיף הקרן והחומש על הדמים ויקח מהן חטאת שמינה דזה לא איכפת לן אם אינו בא מן החולין וכעין דאמרינן בהך דקדושין דף ל"ב ע"ב גבי העדפה דנותן לו אף ממ"ע ובאמת זהו ג"כ כונת הגמ' דב"ק דף ט' ע"ב עד כאן משלו כו' ר"ל עד מה שצריך ע"פ דין צריך שיהיה דוקא משלו מכאן ואילך משל הקב"ה ר"ל אף ממעות צדקה וכה"ג וזהו ג"כ מה דאמר בחולין דף קל"א ע"א גבי ט' נכסי כהן דמותר ליקח מהן ס"ת ע"ש ברש"י מה שדחק אך ר"ל דגבי ס"ת בעי ג"כ משלו כמבואר בהך דסנהדרין דף כ"א ע"ש. ובאמת זהו ג"כ ר"ל הך דזבחים דף ו' מד"א שם כיפרה על מה שבאה ע"ש בתוס' דדחקו עצמן. אך ר"ל כך דנהי דצריך להביא עולה אחרת מחמת הנדר מ"מ אם העולה ששחט שלא לשמה אי מכפרת על עשה או כיון דעכשיו ששחט שלא לשמה ולא יצא ידי נדר א"כ החיוב הוא רק ע"פ דין לא יכפר שוב וזה יהי תליא בהך דשם דף ה' ע"ב אם עולת יולדת מכפרת על עשה ע"ש. והנה במה דאמר שם דהעולה מכפרת גם על העשה של היורשין לכא' קשה אם נימא דאין עולה מכפר על עשה דלאחר הפרשה הא לגבי היורשים הוי כלאחר הפרשה וזה דוחק לאמר דאתיא כמד"א שעבודא דאורייתא והם מפרישים את הקרבן. אך י"ל דרק אם הוא הפריש אז י"ל דאין דעתו על להבא משא"כ גבי יורשים דהוא מופרש ועומד וע' תוס' שבועות דף י"ג גבי שעיר המשתלח ודף י' ע"א ד"ה מהו וה"נ י"ל דזה הוה כמו נאבד והוי כמו הפרשה חדשה וע' בירושלמי יומא ספ"ח דמבואר שם דיכול אדם להפריש עולות לכפר על בניו וע' בהך דכתובות דף ע"ב ע"א גבי הך דבעון נדרים. וי"ל דזה ג"כ מחמת הטעם דכתבתי לעיל דבעינן חסרא ממונא וע' במה דמבואר בתוספתא דמנחות פ"י דלכך גבי שומרי ספיחים בשביעית היו נוטלים שכרם מלשכה משום שצריך שיחסר ממון מהלשכה לצורך הקרבנות ושביעית נוהג אף בהקדש כמבואר בירושלמי ספ"ז דפיאה אם כן הפירות אין בהם קנין ואם כן לא חסרי ממונא לכך על כל פנים צריך שיתנו מהלשכה דמי השמירה וזהו כונת התוספתא שם בין מרובה בין מועט עכ"פ חסרא ממונא. וע' תוס' מנחות דף פ"ד ע"א דכתבו חד טעם משום דגבי הקדש לא שייך איסור דשימור בשביעית אך דבריהם תמוהים מהך דב"מ דף קי"ח ע"א דלמד"א הבטה בהפקר קניא מתחלה קנה אותה השומר ואח"כ נותנה לציבור וא"כ שוב נאסרה ביד

השומר ואיך מוסרה אח"כ לציבור. וא"כ אם נימא דכל היכא דפטור מצד ספק הוה פטור ודאי ואין בו שום צד חיוב וכעין שכתב הרשב"ם ב"ב דף קכ"ו ע"ב גבי יכיר ע"ש וכן הדין גבי ספק נפשות להקל דהוה בגדר פטור ודאי ולא מצד ספק ובזה א"ש מ"ש התוס' ב"ב דף נ' ע"ב וכ"מ וזהו באמת כונת הגמ' בסנהדרין דף מ"ב ע"א גבי מד"א שם נזדקן הדין דרק בדיני נפשות כן ולא בד"מ ע"ש ברש"י אך כך דהנה זה ודאי בד"מ אם היה ספק לב"ד ופסקו דהמוציא מחבירו עליו הראיה ולאח"כ כשיתברר חוזר הדין ולא הוי כמו הך דטעה בשיקול הדעת וכד' דזה אינו פסק כלל גבי ממונות וזה תליא בהך אם תקפו כהן מוציאין מידו משא"כ גבי ד"נ אם זיכו אותו מחמת דנסתפק להם הדין זה הוה כמו פסק גמור לזכות ואין מחזירין אותו לחוב והוה כמו יצא מב"ד זכאי בגדר ודאי וע' תוס' חולין דף כ"ב ע"ב וכ"מ וע' בירושלמי סנהדרין ספ"ג דהוה מחלוקת אם גבי ד"מ יכולין להוסיף יותר על ע"א וע' בתוספתא שם ובהשגות פ"ט מה' סנהדרין וזהו באמת מה דפליגי אם ספק של תורה להחמיר מן התורה ר"ל אם זה הוי גדר דין שאסור מן התורה או רק בגדר חסרון ידיעה וכעין מה דפליגי רבינו והר"א ז"ל בהלכות מעה"ק פי"ח ה"ו גבי אשם תלוי בחוץ ע"ש. א"כ א"א לקרוא שם להקרבנות רק לאחר לידה ב' ומותרין בגיזה ועבודה או הפטור רק מתורת ספק ויש בו עדיין קצת חיוב ושפיר חל שם קריאת קרבנות קודם הלידה וע' מש"כ רבינו בהלכות איסורי מזבח פ"ב הט"ז ג"כ כה"ג אם צריך לקרוא שם לפדיון בהמת בע"מ לאחר שנתברר שהיא בעלת מום או די גם קודם רק מעת שנפל בה המום וע' ביבמות דף נ"ג ע"א גבי חליצה פסולה ותנאי דאף דניתרת לשוק מ"מ יש בה עדיין קצת זיקה לענין אם קדשה ע"ש בתוס' וע' תוס' נזיר דף כ"ב ע"א ד"ה מר זוטרא ע"ש דמחלקי גם כן כה"ג וע' בירושלמי דמאי פ"א ה"ג מה דאמר שם וכולן שנקרא שם כו' מה שעשה עשוי אף דנפטרים ולפי מש"כ הראב"ד ז"ל בהשגות פי"ג מהלכות מעשר הי"ט. ועי' בירושל' מעש"ש פ"ג ה"ח דמעש"ש שנטמא בולד הטומאה ופדה ואח"כ נטמא באב הטומאה ופדה במעות אחרות אי לוקה על הפדיון הב' ע"ש וכ"כ בזה בהל' אסו"ב גבי חלל ועי' נזיר דף י"ח ע"א גבי הך דר"י ור"ל ובתוס' ב"ב דף נ' ע"א ד"ה קסבר מה דמחלקים כה"ג גבי קנין פירות ותוס' גיטין דף מ"ז ע"ב ד"ה מתה דכיון דמעיקרא הוה שלו לפירות משו"ה לאחר מיתה מביא וקורא וע' ב"ק דף מ"ט ע"ב מה דמחלק בין היכא דשייך במקצת ע"ש:

הלכה טו

מת אחד כו' וסופר כו'. ע' כאן בגמ' דאמר נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין וכ"כ בזה דס"ל דהוה כאילו בשעת נזירות קבע נזרו עליהם וע' בהך דזבחים דף ס"ז ע"ב קבע נדרא

ע"ש ושם דף ק"י ע"א גבי קביעותא דמנא דהוה מחלוקת וע' בספרי פ' נשא פ' ל"ח דאם קבע נזרו שיגלח על ק' עולות דמחויב לעשות כן ועמש"כ התוס' תמורה דף י"ד ע"ב ד"ה סמי וה"נ ס"ל לר' יהושע כן ולכך צריך להביא בב"א אך אנן לא ס"ל כן רק דקרבנות הוין ממילא ולכך יכול להביאן לחצאין וע' מש"כ התוס' כאן דף י' ע"ב ד"ה ב"ש:

הלכה טז

כיצד יולד להם כו' ע' בהשגות דס"ל דזה לא הוה רשות הרבים רק אם הג' ג"כ נכנס לספק טומאה וע' בהך דפסחים דף פ"א ע"ב גבי טומאת התהום ובהך דגיטין דף מ"ו ע"א גבי רבים ובירוש' שם פ"ה ה"ה ע"ש והנה בירוש' דסוטה ספ"ו אמר דאם היו ג' עדים מלבד ממי שקינא יש כאן סתירה ואין כאן טומאה וכ"כ בזה לעיל בח"א דהטעם משום שבטל דין רה"י וע' בהך דב"מ דף כ"ו ע"א גבי הך דר"נ ע"ש בתוס' ד"ה אפילו תימא ובירוש' שם ובכ"מ:

הלכה יז

במה דברים אמורים כו' שזה שאמר כו' כ"כ בזה לעיל דזה תליא אם זה דמביא קרבן הוא בשביל הטומאה או בשביל שתחול עליו נזירות טהרה וע' במש"כ רבינו לק' בהל' אבות הטומאה פט"ו הי"א ע"ש. אך שם הטעם משום דיכול לאמר טבלתי וכאן לא שייך זה ונ"מ אם כאן מביא נזירות טהרה כיון דאם נימא דנשאל על נזירותו לא שייך בו נזירות ולכך אמר בירוש' כאן דאומר שהתנה שאם יטמא תפקע הנזירות ותחול עליו נזירות אחרת וגם אם זה הוה כמו לעצמו המבואר בכריתות דף י"ב ע"ב ונ"מ אם הנזיר היה כהן דהוא עצמו יכול להקריב קרבנותיו וכעין דאמרינן בירוש' הוריות פ"א ה"ב הורו ב"ד שחלב מותר דלא נדחית חטאתו ואם היה כהן הוא עצמו יכול להקריבו ע"ש. וע' במש"כ רבינו לק' בהל' ק"פ פ"ד ה"א דאמר שם אם רצה להחמיר על עצמו מביא ק"פ ע"ש בהשגות ור"ל כך דמיירי שם שזה שאומר ששחטה שלא לשמה הוא אחד מבני חבורה והוא בעצמו מביא פ"ש וזה יכול להמנות עליו וע' מש"כ התוס' שבת דף ע"ב ע"א ד"ה בעל דיכול לעבור ולהביא קרבן וזה ג"כ כונת הגמ' בסנהדרין דף פ"ט ע"ב גבי אברהם ואליהו דמקשי שם היכי סמכו עליו ועבדי שחוטי חוץ ואמאי לא מקשה כן אהך דזבחים דף קי"ט ע"ב גבי מנוח אף דהוא לא היה נביא רק דשם הוא עשה לעצמו ושפיר מצי מקריב משא"כ גבי אליהו דהוה בפרסום וכמו הך דכריתות הנ"ל וכמש"כ:

הלכה יח

מת שהיה מושכב כו' כ"כ דר"ל בענין שאינו סותר הנזירות וכן גבי ק"פ להך דעה בהלכות ק"פ פ"ו ה"ב דיכול להביא ק"פ ביום ז' וגבי טומאת התהום נ"מ דאם י"ל שלא

נגע בבירור אז אף קודם זריקה וקודם תגלחת מ"מ לא סתר אבל אם ודאי נגע בטומאת התהום אז רק לאחר תגלחת בנזיר ולאחר זריקה בפסח אזי יצא וכ"כ בזה לעיל ספ"ו:

פרק י

הלכה א

תגלחת הראשונה מגלח כו' ע' בהשגות והנה ע' בירוש' כאן ספ"ח ופ"ו דאם גילח בתוך ימי טומאה סותר ז' ימים אך אם לוקה בימי טומאה על תגלחת ואף דבדף י"ז ע"א מבואר דלוקה שם רק בטמא שנזר דמסקינן שם דא"צ תגלחת טומאה ולכך לוקה אבל היכא דסתר י"ל דלא לקה ויכול לגלח כן סובר הר"א ז"ל ולכך די בג' שנים וז' יום וע' מש"כ רבינו בהל' טומאת צרעת פרק י"א ה"ד דכתב שם דתגלחת מצורע אינה מעכבת וע"ש בהשגות. אך באמת רבינו ר"ל כך דנהי דקיי"ל דקודם תגלחת לא מהני טבילה זה רק להטומאה של מצורע אבל למה דקי"ל דימי חלוטו וימי ספורו אינם עולים לימי נזרו בזה לא מעכבת התגלחת וזהו ג"כ כונת הגמ' כאן דף ס"א גבי מה דבעי רמי בר חמא ע"ש בתוס' ד"ה הני אך ר"ל לענין דהא בודאי עולין לו לנזירותו ולטהר לגמרי בל"ז אינו יכול לדידן כיון דקי"ל דאשם מעכב וע' מש"כ רבינו לק' בה"ט ולא ס"ל כשיטת הירוש' כאן דאם אינו ראוי לפתח אהל מועד לא מצי לגלח. רק דבעי רמב"ח דאף לפ"ז הא די אם מעביר השער בנשא ושוב יכול לטבול אך אם נימא דתגלחת הוה מצוה לא משום דמעכב להטהרה צריך תגלחת ממש וע' מש"כ רבינו ז"ל בפהמ"ש סוף נגעים דהיכא דאינו מקיים גמר המצוה אז י"ל דאינו נדחית ל"ת דהקפה וכן יהיה נ"מ לגבי מצורע מרוט אם זה ג"כ אין עולין לו וע' בהך דנזיר דף נ"ה ע"א גבי הך דר"ח אם הטעם משום גידול שער או משום דאין עולין לו וע' בהך מחלוקת דכאן דף י"ד ע"ב גבי נטמא בימי חלוטו אם סותר את הקודמין אך י"ל כיון דצריך למנות עוד משום גידול שער הוה זה כמו שיעורא ואף במקום דלא שייך זה מ"מ צריך למנות וכע' שכתב הרא"ש בנדרים דף ע"ה ע"ב גבי הך דמיחל חולין ובטלין דהזמן של הפרה אף במקום שאין צריך הפרה יש עליה הנדר ועיין בהך דכריתות דף י"ח ע"ב דאף דיוה"כ מכפר בלא הודע מ"מ צריך שיעור ידיעה גבי אכל ושתה ע"ש ושם דף ז' ע"א וזהו ג"כ כונת הגמ' בהך דמגילה דף כ"א ע"ב מה דאמר שם גבי הך דרבא ראשון שקרא ד' משובח ר"ל כך דהנה בירוש' שם מקשה בפ"ד ה"ב דכיון דקי"ל דג' קרואים צריכים י' פסוקים א"כ בשבת יהיה נצרך כ"ד וא"כ משמע דס"ל דאף דהא דצריך י' הוא משום דאין קורין פחות מי' בביהכנ"ס וא"כ הכא לא שייך זה ודי בט' לג' או כיון דמ"מ הוה כמו שיעורא וצריך כך וכן יהי' נ"מ למ"ד

שם דף כ"ב ע"ב דדי בקריאת אחד אם צריך י' או לא ונ"מ שם מהיכן ילפינן זה וע' ב"ק דף פ"ב ע"א ומגילה דף כ"ד ע"א וזה נ"מ אי משום דאין קריאה פחות מעשרה או דכ"א צריך ג' וכן נ"מ אם נימא דאחד א"צ י' אם צריך ד' או די בג' וזהו כונת רבא דראשון צריך לקרות ד' אבל אי ליכא אחרים די בג' אך הירושלמי לא ס"ל כן רק דזה הוה שיעורא וכבר כתבתי בזה:

הלכה ח

אבל האשם כו'. ע' בהשגות וכבר הארכתי בזה לעיל דכאן ס"ל לרבינו דאינו מעכב וכן הדין דלוג שמן אף דרבינו ס"ל דלא קי"ל כר"א דיכול להקריבו לשם עצים כמבואר לק' בהל' איסורי מזבח פ"ה אך כ"כ דרבינו ס"ל דלוג שמן של מצורע לא מעכב לטהרה וע' בירוש' ערלה פ"ב ה"א במד"א שם תפתר בלוג שמן של מצורע שנתערב במותר כו' אך שם ר"ל לענין אכילה וע' במדס"ל לרבינו בהל' מחו"כ פ"ה ה"ו דאם חסר שמן מן היד צריך למלא גם הלוג ואף דמה שייך שמן שחסר מכף ללוג וע"ש בספ"ד דכתב שם שאם אכל מהשמן קודם לוקה והנה מה ר"ל אם ר"ל קודם שנתן לכף או ר"ל קודם שנתן מתן ז' ומתן בהונות וע' בהך דזבחים דף מ"ד ע"א ובמש"כ הר"ש בנגעים פי"ד מ"ו ודבריו שם צע"ג ובהך דיומא דף ס"א ע"א ובדברי רבינו בהל' מעילה פ"ב ה"ו צ"ל דס"ל לרבינו כך דב' דברים יש בהלוג אחד הוה כמו גדר קרבן ולזה מועלת זריקת דם האשם ואחד הוה כמו לחמי תודה דהוה כמו טבל כ"ז שלא הורמו והיינו מתנת ז' ובהונות וע' בהך דנדרים דף י"ב ע"ב ובזבחים דף ל"ו ע"ב דהרמה מתרת ונ"מ ג"כ דאם נפרש כל לחמן אף לאחר זריקה אסורה מטעם דא"א להרים דקי"ל אחד שלא יטול פרוסה כמבואר במנחות דף ע"ז ע"ב וכ"מ וכן הדין גבי רקיקי נזיר וכמבואר בספרי פ' נשא אך כ"ז גבי הני שהוקבעו בשחיטה אבל גבי לוג שמן של מצורע ס"ל לרבינו דלא כר"מ במנחות דף ט"ו ע"ב רק דלא הוקבעו בשחיטה ובאמת נ"ל דמש"כ רבינו בספ"ד מהל' מחו"כ דאם אכל לוקה קאי אלוג שמן הבא בפ"ע. וזהו מה דר"ל בגמ' זבחים דף מ"ד ע"ב דלכ"ע מתנותיו שרי ליה ע"ש. ובזה ג"כ ס"ל דאם חסר משמן של הכף הוה כמו חסר הלוג ומשום דס"ל דזה הוה כמו דבר אחד עם הלוג ומ"מ מה שנשאר בלוג לא נפסל כיון שממנו לא חסר גם י"ל דר"ל כך דאם נשפך מן היד צריך ליתן שמן אחר לתוך היד וא"כ יהיה חסר הלוג ויפסל לכן ימלא תחילה הלוג ואח"כ יתן ממנו על היד ויזה ולא הוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה שאסורים באכילה כמבואר ביומא דף ס"א ע"א ע"ש והנה נראה דזה ג"כ ר"ל כשבא בפ"ע ואז לכ"ע לא הוה מתיר ומכשיר את המצורע וא"ש שיטת רבינו כאן. גם י"ל דכיון דחזינן דר"ש ס"ל בפי"ד דנגעים דלא אקבע הלוג שלא יוכל למלאותו

עד שעת נתינה משום דס"ל דיציקה לא קבעא רק הזיות וע"כ ס"ל דיציקה לא הוה בגדר קמיצה רק כמו דם משום דס"ל דמתנות מכשירין למצורע לכך פריך שפיר כאן בגמ' כל שממנו לאשים כמבואר בזבחים דף ע"ו ע"ב ע"ש בתוס' דר"ש לשיטתו וכמש"כ: